SÖZ
HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

Cumartesi Anneleri

58 haftadan sonra son 4 haftadır Galatasaray'da polisler oturuyor... Kayıp yakınlarının çığlığını kim engelleyebilir?

Ercan KANAR, Aylin ÇEVİK, M. Ali KIRDÖK ■ 10 ve 11. SAYFALARDA

Nafile bir hükümet daha!

Güvenoylamasının sonucu ne olursa olsun ömrü pek fazla olmayan bir hükümet daha kuruluyor. Ya da sadece bir hükümet kurma girişimi olarak bir adım daha geride kalacak. Eğer kurulursa meşruiyet kazanma çabasındaki RP'yi pek de takmamaya eğilimli askeri ve sivil bürokrasi iyice inisiyatif kazanacak. Toplumsal muhalefeti bastırmak açısından kolluk kuvvetleri daha da keyfi davranmak olanağını bulacaklar. Yani bu hükümetin aslında pek hükmü olmadığını herkes biliyor. Güvenoyu alamazsa zaten gündemde 'milli mutabakat hükümeti' var...

Erken seçim için mücadele geçerliliğini koruyor...

Mahir Sayın, Cemile Arda, **Temel Demirer**, Tuncay Gürhan, **J. Louis Touton**, Cezmi Ersöz, **Baki Koşar**, Yaşathak Aslan, **Hüseyin Bayer**, Sungur Savran

Ölüm orucuna geçildi

Devlet RP'ye 'papaz' rolü verecek mi?

■ 5. SAYFADA

İntihar eyleminin ardından

Ateşkes karşılıksız kalınca...

■ 6. SAYFADA

Fransa'da büyük gösteri

Eşcinsellerin mücadelesi ve sol

■ 8. SAYFADA

Rum ninenin anlamadığı

Savaş kapıyı çalmadan gelir

■ 12. SAYFADA

● TARİH: 6 TEMMUZ 1996 ● SAYI: 73 ● FİYATI: 100.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

Karanlık 'mürşit' olunca

Zirvedeki iktidar kavgası "kol kırılır yen içinde kalır" özdeyişini devlet ketumiyetine son vererek siyasi literatürün dışına attı ve "dilin kemiği yok" özdeyişini de en popüler mertebeye yükseltti.

Konuşuyorlar.

Kendilerini tutamıyorlar.

Hiçbir marksistin kendi başına devlete kimlerin egemen olduğuna dair soruya veremeyeceği ayrıntıdaki yanıtları adeta sayıklar gibi etrafa saçıyorlar.

Geçen sayımızda Korkut Özal'ın tanıklığı ile "irşad" olmuş, yani aydınlanmıştık.

Bu sayımızda da bizi aydınlatacak bir hayli tanığımız var. Bakalım.

Önce alışık olmadığımız bir çatlağa göz atalım.

DYP Genel Başkan Yardımcısı Bekir Altınok altmışlı yılların - şimdilerde kimi sosyalistlerin unuttuğu- amansız bir "sermaye düşmanlığı"yla şöyle konuşuyor:

"Yıllardır 'kan emmekten' bıkmayan (...) bazı medya kuruluşlarını kurgulayan ve paravan olarak kullanan holding, yıllardır milletimizin sırtına her kene gibi yapışarak, elde ettikleri şaibeli imparatorluğu sürdürebilme amacına yönelik her türlü hile ve şer odaklarını devreye sokmakta (...) telaş içinde çirkin tırnaklarını göstermeye başlayan, (...) ve vampirleşen ruh yapıların sergilemeye koyulmuşlardır. (..) Üretikleri malları allayıp pullayıp vatandaşlarımızı yürekleri sızlamadan kazıklayanların (...) yurtdışındaki pazarları da kuruyunca ruhsal dengeleri iyice klinik bir vakaya dönüşmüş, dünya markası yutturmacaları da Batı ülkelerinde anlaşılmış, ve şarkvari numaraları da iflas etmiştir. Şimdi 65 milyonluk bir pazarı ellerinden kaçırmamak için (...) 1960'lı yıllarda olduğu gibi idam sehpaları kurmaya çalışmaktadırlar. (...) Milletin ahını alan bu imparatorluk da kendi entrikaları içerisinde boğulup gidecektir."

Hazret neredeyse "döktükleri kanda boğulacaklardır" deyiverecek...

Sanırız söz konusu "holding"in Koç Holding olduğu anlaşılmıştır.

Sabancı'nın RP'nin bir koalisyon kurması yönündeki demeçleriyle yan yana getirildiğinde bu "servet-mülkiyet düşmanı" açıklama, sermayenin zirvesindeki fırtınayı çok iyi anlatmış oluyor.

Şimdi gelelim, diğer tanığımıza...

Mesut Yılmaz Mehmet Güler'in haberine göre şunları açıklamış:

"Yılmaz, DYP'den istifa eden Necdet Menzir'i tebrik etmek için aradığını belirterek, 'Menzir bana eğer Söylemez kardeşler olayının üstüne gitmeseydiniz, RP-DYP koalisyonu kurulmazdı dedi', diye konuştu. Bu arada Yılmaz "Söylemez çetesinin bağlantılarının daha karışık olduğunu ve ucunun farklı yerlerden çıkabileceğini bildirdi."

Ne demek istiyor Yılmaz?

Belli ki Mehmet Ağar ve çevresiyle Söylemez çetesi arasında bir bağ kuruyor. Nitekim Necdet Menzir 30 Haziran tarihli Cumhuriyet'te yayınlanan bir habere göre şunları söylüyor: "Tansu Çiller'i Mehmet Ağar konusunda uyardığını söyleyen Necdet Menzir, polisin içindeki mafya oluşturmasına dikkat çekerek 'bir sürü insanın mahkemeye gittiği, soruşturmaların açıldığı böyle bir dönemde bu adamın İçişleri Bakanlığı gibi bir makama getirilmesini kamuoyu değerlendirsin" dedi.

Başka? İsmet Sezgin de konuşuyor: "Mehmet Ağar oraya belli maksatlarla getiriliyor."

Ne oluyor? Birbirini deşifre eden polis şeflerinin ve politikacılarının sözleri neyi gösteriyor? Sıradan bir kriminal olayla karşı karşıya olduğumuzu mu?

Hayır!

Kesseniz kontrgerilla hakkında yayın yapmayacak olan Hürriyet, Çiller'i imha niyetiyle ağzından kaçırıyor ve Söylemez çetesinin "Türk gladiosu olduğunu" ilan ediyor.

Böylece Türkiye'deki kontrgerillanın özel bir biçimi ve örgütleniş tarzı ortaya çıkıyor: Kontrgerilla devlet içinde az sayıdaki bir çekirdek kadrodan oluşuyor ve bu çekirdek kadro, belirli çeteleri örgütlüyor, bunlar beyaz zehir, silah kaçakçılığı, fuhuş ve kumar işleriyle ekonomik olarak besleniyor ve gerektiği yerde "faili meçhul cinayetler" işliyor, rejim muhaliflerini yok etme işlevini kullanıyor.

Bunların içyüzü hakkında birinci elden bilgi sahibi bir kimse, geçen dönem TBMM Faili Meçhul Cinayetleri Araştırma Komisyonu Başkanı ve sonradan DYP'den ihraç edilen Av. Sadık Avundukluoğlu. Şunları söylüyor:

"Bu son yakalanan çete olayında İçişleri Bakanlığı'na bağlı üç müfettiş gönderdiler. Bu, olayı basite almaktır. Buna benzer yapılan incelemeler sonunda olaylar örtbas edilmiştir."

Kontrgerilla'nın ekonomik temeli hakkında da şunları söylüyor:

"Bir CIA yetkilisi dünya uyuşturucu ticaretinin yüzde 75'inin Türkiye'den geçtiğini belirtti. Bugün Türkiye'deki kara para, ileri ülkelerin bütçeleri kadardır. Bu kaçakçılık bir yerlerde görülüyor, ama yakalanmıyor."

Ve şunlar: "Söylemez, devletin içinde bir nokta, daha bir sürü benzer çete var..."(Neşe Düzel'in yaptığı röportajdan, Yeni Yüzyıl 1 Temmuz 1996)

1 Temmuz tarihli Milliyet'te Baykal açıklıyor: "Şimdi devletin kuşatma altında olduğu iddiası geride kaldı. Devlete sızma var, işgal var, siyaset ve mafya ilişkisi kaygı verici noktada..." Çok güzel...

Bir örnek: Taşanlar'ın şifre memuresi Tülay Çetin Ordu Cezaevi'nde yatan ünlü mafya mensubu Kürşat Yılmaz'la evlendi.

Son bir nokta... Enis Berberoğlu 4 Temmuz tarihli Hürriyet'te ballandıra ballandıra bir olayı hatırlatıyor:

İstanbul Bankası'nın batışı ile ilgili olarak soruşturulan Özer Çiller'in aleyhine tanıklık yapan odacısı Mehmet Urhan, genelev işleten Matild Manukyan'ın korunması oluyor ve 27 Eylül 1995'te içinde bulunduğu arabayla birlikte havaya uçuruluyor ve ebediyen susuyor...

Şimdi söyleyiniz değerli SÖZ okurları:

Bizi kim yönetiyor?

Mafyaya karşı savaş, devlet iktidarını elinde tutanlara karşı savaş demektir. Türk siyaseti kirlidir, sermaye de kirlidir...

Temiz eller mücadelesini, elleri gerçekten temiz olan sosyalistler ve gerçek demokrat insanlar yürütebilir.

Orhan Taşanlar'ın Özel Kalem'inde şifre memuru olarak çalışan polis Tülay Çetin Ordu Cezaevinde yatan mafya babası Kürşat Yılmaz'la evlendi.

Zerzevat elbette yeşildir!

Yeşil... Bu rengi kabullenmek komünistler için bir hayli zor oldu.

Şimdi yeşil var.

Var olmasına var da, nasıl var?

2 Temmuz günü televizyon başında oturmuş şu hükümet işinin encamını seyreylerken, kendimizi "Peygamberler, embiyalar, evliyalar" kenti Şanlıurfa'da buluyoruz. İnsan kuş misali. Karşımızda abanoz siyahı bıyıklarıyla bir adam. Önünde tepsi.

Tepside, Urfa'nın ünlü "kavrulmuş biberi" ile neredeyse siyahımsı bir renge bürünmüş kümbet misali bir çiğköfte. Adamın ekranda beşuş çehresi:"Şükürler olsun ki Çevre Bakanı olduğumuzu bu mübarek şehirde öğrendik"... Demek oluyor ki karşımızdaki zat Çevre Bakanı.

Konuşma devam ediyor:

"Çiğköfte dehşet acı, ağzınıza layık, lakin marul yok..."

Ne var bunda diyeceksiniz... Bakan size açıklıyor:

"Bildiğiniz gibi biz çevre bakanıyız ve de çevreciyiz, yani yeşili severiz ve marul da yeşil olduğu için biz çiğköftenin yanında yeşil marul isteriz..." İster inanın, ister inanmayın, ama mealen sayın Bakan'ın TV kameramanlarına söyledikleri tastamam böyle. Bakan nerede yeşil görse yiyecek...

Yedikçe yeşillenecek ve çevreye olan sevgisini fosforlu tesbih gibi her önüne gelene gösterecek. Tırtıl gibi... Evet, evet zaten Çatalca'dan İstanbul'a doğru yürüyorlar... Başlarında adeta bir komutan, yani Çevreci Bakan... Ya da...

Her neyse... Türkiye Cumhuriyeti'nin Çevre Bakanı marul yemeyi yeşili sevmek sanıyor da, kendilerine "çevreci", "yeşil" sıfatını takanlar ne yapıyor?

Onlar da gidip Alman yeşili Claudia Roth'a "ham" yapıyor...

Tıpkı bir polis karakolu daktilosundan çıkmışa benzeyen, hem biçimi, hem üslubu buram buram emniyet kokan ve altında -İHD tarafından cinsel tercihi nedeniyle savunulmuş, hakları korunmuş- İbrahim Eren'in ve kamuoyunun "panter" lakabıyla tanıdığı Emel Yıldız'ın ve başkalarının imzası bulunan, Claudia Roth'a karşı yayınlanmış vahim bir bildiriden küçük bir alıntı yapalım:

"Ülkemiz kamuoyunca PKK adlı kanlı terör örgütünün doğrudan veya maskeli uzantıları sayılan bir örgütle sayılamayacak kadar çok dayanışma gösterisinde bulundunuz."

Başka?

"Türkiyeli hiçbir Yeşil'in çağrılmadığı, yalnızca stalinist-troçkist artıklarla kürtçülerin konuşturulduğu, milyonlarca liralık masrafının 'Avrupalı Yeşiller'e ödettirildiği iki toplantıyı Çırağan sarayında düzenlediniz."

Ve.... "Tam da Yunanlılarla, İran, Ermenistan ve Suriye'nin Türkiye'yi çeviren bir askeri blok kurma planının ortaya çıktığı şu günlerde, Ankara'da Anayasa Mahkemesi'ni basmaya giden 'Parti' sanlı terörist grubunun, tüm Anadolu halklarının ortak yaşam simgesi olan 'ayyıdızlı bayrak'ın çiğnendiği parti toplantısının adeta yerden biter gibi hemen yanında-içinde bitivermeniz yalnızca size ait basit bir tesadüf müdür?"

Bunlar "yeşil" ile "haki"yi karıştırmışlar ve Roth'un şahsında adeta "istihbarata karşı koyma" bölümünün görevlileri gibi "casus" avına çıkmışlar.

Ama yanıt da gecikmedi...

ÖDP Parti Meclisi üyesi Aslı Delikara, bu partinin Yeşiller'i adına şu açıklamayı yapmış:

"Yükselen faşist dalgaya ve demokrasi güçlerine yapılan saldırılara, yeşil olduğunu, dahası yeşilleri temsil ettiğini öne süren bir grup da katıldı ve destek verdi. Kimi-neyi temsil ettiği anlaşılamayan sıfatlarıyla bir grup, üslupları, söylemleri ile sınırbayrak tanımayan yeşil politika ile ilgilerinin olmadığını gösterdiler. Yeşil olmak, salt doğa sevgisi, nükleer karşıtlığı, çevre kirliliği ile mücadele gibi konulardan ibaret değildir. Bir canlı türü olarak insanın diğer insanlar ve çevresiyle oluşturduğu ekosistemlerle de ilgilenir. Türlerin çeşitliliğini yalnız bitki ve hayvanlarda değil, insanlar arasında da savunur. Bu anlamda etnik farklılıkları zenginlik sayar. Bizim için insanlık, ırk, sınıf, cinsiyet, din gözetmeksizin bir bütündür. Bundan dolayı barışçıyız ve bundan dolayı enternasyonalistiz. Claudia Roth'u bizlerle ve diğer demokrasi güçleriyle dayanışma içinde olan bir dostumuz olarak görüyoruz. Gösterilen faşizan tutum, Claudia Roth nezdinde, barışı savunan yeşiller, sosyalistler, anti-militaristler ve diğer güçleredir.."

Doğu Perinçek'ten yanıt geldi

Derginizin 29 Haziran 1996 günlü sayısının 2. sayfasında "Ya bir resim?" başlığı altında verilen haberiniz gerçeği yansıtmıyor.

27 Haziran 1996 günü çağrılı olduğum Uluslararası Birinci Belediye İnşaat Fuarı'nın açılışına katıldım. Başka partilerin genel başkanları, bu arada BBP Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu da çağrılı olarak gelmişlerdi. Bir magazin dergisinin muhabiri ısrarla, beş altı kez "İşçi Partisi ile BBP koalisyonda buluşabilirler mi" diye sordu. Bu soruya Söz dergisinde yazıldığı gibi, "neden olmasın" diye bir yanıt vermediğim gibi, "BBP anti-emperyalist mi" diye bir soruyla da karşılaşmadım ve böyle bir soruya "Anti-emperyalist olmasa böyle bir işbirliği düşünmemiz mümkün değil" yolunda bir karşılık da vermedim. Teyp bantlarına alınan konuşmalar, haberinizin gerçeğe uymadığını kanıtlıyor. Orada verdiğim yanıt özetle şöyledir:

"Bu sorunuz afakidir, havadadır; İP'nin bugün herhangi bir partiyle veya BBP ile koalisyon kurmasının sözü bile edilemez."

En az beş kez bu yanıtı tekrarlamak zorunda kaldım. Ayrıca sorular üzerine şunu belirttim: "Bugün Türkiye Yeni Dünya Düzeni'nin tehdidi altındadır. İşçi Partisi, emperyalizme karşı, bağımsızlıktan yana, vatansever partilerle dayanışma içinde olabilir. Çiller ve MHP, Türkiye'yi ABD-İsrail eksenine oturtarak kanlı macerelara sürükleme peşindeler. Bunun önünü kesmek, halkımızın geleceği bakımından belirleyici önemdedir."

Bu açıklamamın yayınlanmasını rica ederim.

İyi dilekler ve selamlarımla.

Bir hükümsüz hükümet daha...

Erbakan'ın başbakanlığında kurulan RP-DYP koalisyonu pazartesi günü güvenoyu alabilecek mi?

Cumhurbaşkanı tarafından onaylandığından beri medya bu soruya yanıt aradı. Bizi burada ilgilendiren şu:

Koalisyonun güvenoyu alması ne anlama geliyor?

Birinci olarak bu hükümet güvenoyu alsa bile, onun uzun ömürlü olamayacağını gösteren kuvvetli işaretler var. İkincisi, RP-DYP koalisyonunun kurulması, siyasal istikrarsızlığı sona erdirmeyecek.. Üçüncüsü, devlete egemen güçlerin "milli mutabakat hükümeti" kurma arayışları her durumda devam edecek... Ve nihayet dördüncüsü ise bu hükümetin güvenoyu alması durumunda devletin askeri ve sivil bürokrasisinin, özellikle de 'kolluk kuvvetleri'nin fazlasıyla insiyatif kazanması olacaktır. Bir tür 'meşruiyet arayışı' içindeki RP'yi pek te takmamaya kalkışacak olan bürokrasi kendi bildiğini okumaya yönelirken toplumsal muhalefet güçlerini bastırmaya dönük keyfi tutumlar daha da artabilir.

Kanımıza göre öngörüleri bu söylenenlerle sınırlı tutmak gerekir.

Siyasal mücadelede, özellikle belirsizliklerle dolu ve birbirine ters yönde etkide bulunan çok vektörlü dönemlerde, "ne olacağını" önceden "bilmek" hem mümkün değildir, hem de böyle bir "kehanet"in anlamı yoktur.

Siyasal mücadelede önemli olan, devlete egemen gerçek güçlerin "ne yapmak istediklerini" görmek ve onların amaçlarına ulaşmalarını engellemek için çalışmak değil midir?

ÖDP Parti Meclisi bu nedenle "milli mutabakat hükümeti" ya da bir "ara rejim hükümeti" mutlaka kurulacak yolunda bir kehanette bulunmamış, ama devlette etkin olan güçlerin önemli bir kesiminin bir "milli mutabakat hükümeti" kurmak istediğinden söz etmiştir.

Bugün de söz konusu istek ana eğilimdir.

O zaman geriye şu soru kalıyor: Eğer bu istek ana eğilimse, neden RP'li ya da RP'siz bir geniş tabanlı, milli mutabakat hükümeti bir türlü kurulamıyor?

Bizim kanımıza göre bunun nedeni, söz konusu ara rejim hükümetinin, 12 Mart'tan, 12 Eylül'den farklı olarak var olan parlamentonun "işlediği" koşullarda kurulmak istenmesidir. Çünkü, bugünkü ulusal ve uluslararası koşullarda, devlete egemen güçler önlerine koydukları hedeflere ne hemen birkaç ay içinde yapılacak bir seçimle, ne de bir askeri darbe ya da açık müdahale ile ulaşma olanaklarından -teorik bakımdan olmasa bile yakın geleceğe ait pratik açıdan- yoksundurlar.

O nedenle mevcut parlamentonun dengeleri, siyasi partilerin iç sorunları, birbirleriyle kavgaları sermaye gruplarının çelişkileri, emperyalist merkezler arasındaki farklılıklar ve tek tek kişilerin öznel rolleri karmaşık bir yumak oluşturuyor ve böylece sermayenin nesnel, genel çıkarlarının gerektirdiği siyasal çözüme bir dizi ara evreden, denemeden geçilerek ilerleniyor.

Uzun ya da orta erimli eğilim-

yakın gelecekte ne olacağına dair kehanette bulunmayı birbirine karıştırmamak gerekiyor...

Örneğin Türk kapitalizminin önümüzdeki dönemde militarist, yayılmacı ve baskıcı özellikler göstereceği öngörüsü sosyalist hareketin genel doğrultularını hazırlamak bakımından büyük önem taşıyan bir saptama olur.

Buna karşılık, bir hafta sonra kimin kiminle bir hükümet kuracağını isabetle öngörmenin pratik bakımdan anlamı, üzerinde durmaya bile değmeyecek ölçüdedir.

Çünkü böyle bir "isabetli tahmin" bizim elimize hiçbir politik taktik plan vermez. Çünkü biz böyle bir tahminde, başkasının yapacağı şeyin mutlak olduğunu söylediğimizde, yapacağımız hiçbir şey olmadığını da söylemiş oluruz.

Fakat, devlete egemen güçlerin ağırlıklı kesimlerinin gerçekte ne yapmak istediklerini, bunu başarıp başaramayacaklarından bağımsız olarak saptamak, bize politik tutum alma, önlem alma, konum alma olanağı verdiği için işlevlidir.

Ara rejim ya da milli mutabakat hükümeti kurma yönündeki güçlü eğilimi saptadığı içindir ki, ÖDP Parti Meclisi hem merkez sağ ve merkez sol partilerin karşısındaki politikasını hazırlayabilmiş, hem de söz konusu ara rejim hükümetini parlamentoyu en kısa zamanda seçime zorlayarak önleme hedefini belirlemiştir.

Böyle bir çizginin doğruluğu yanlışlığı, gerçekçiliği ya da devrimciliği elbette tartışılabilir.

Ama bir dizi hükümet senaryosundan hangisinin gerçekleşeceğini tam bir isabetle bilmenin siyasette marifet sayılmayacağı açıktır.

Şunu da dikkate almak gereklidir:

Türkiye'nin bölgedeki çıkarları ve bu çıkarlar doğrultusundaki planları açısından RP stratejik bir önem taşıyor. Bu partinin bugünkü ılımlı görüntüsünün devam edip etmeyeceği, RP çatısının tabanında biriken islami fundamentalist potansiyelin politik alana ne zaman ve ne gibi bir güçle çıkacağı yalnız Türkiye'yi, hatta yalnız bölgedeki devletleri değil, bölgede çıkarları çatışan büyük devletleri de yakından ilgilendiriyor.

Örneğin Batı Avrupa'nın egemen siyasal çevrelerinden yayılan hoşnutsuzluğa karşın, ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Burns "Türkiye'de demokratik sürecin çalışması ve bu sürecin ortaya yeni bir hükümet çıkarması bizi tatmin etti" demiştir.

3 Temmuz tarihli Yeni Yüzyıl'da Murat Birsel'in aktardığına göre, Hüsamettin Cindoruk şunları belirtiyor: "Bu hükümet Suudi Arabistan ve Amerika onaylı, şüpheniz olmasın. Yumuşak islam sentezini savunan Amerikan oryantalistleri yanılıyor olabilir. Ecevit zamanında sosyalizmden çok aşırı sol gelişti. Burada da benzer bir tecrübe yaşanabilir, Türkiye çok önemli bir kavşakta..."

Ve 4 Temmuz tarihli Sabah'ta Çetin Altan şunları yazmış:

"Bizim görüşümüz odur ki, Türkiye, bir cerahatin aşırı şişip de patlaması gibi, özellikle Suriye'ye karşı bir savaşa kaymakta. (...) O zaman savaş edebiyatı hem aşınan militarist sloganları tazeler, hem ekonomik çöküntüleri sütreler, hem de Arap fanatizmiyle bütünleşme kuşkularını sıfırlar. Ayrıca böyle sıcak bir savaş sonunda Güneydoğu yahut Kürt sorunuyla, Ege ve Kıbrıs sorunlarına da çözüm yolları açılabilir..."

Böyle bir bölgede bulunan Türkiye'de Refah Partisi öncülüğündeki koalisyon ya uzun ömürlü olamaz, ya da resmi devlet çizgisinde belirli bir süre devam ederse Refah'ın parçalanmasını, islami fundamentalizmin de erken doğum yaparak tasfiyesini getirir.

SÖZ dergisinde birçok defa körüklenen krizin, aynı zamanda Refah'a karşı bir operasyon anlamına geldiği yazıldı.

Bu operasyon sürüyor.

Hükümet programı, iddiaların aksine DYP'nin değil, RP'nin kendi ilkelerinden çok uzaklara sürüklendiğini kanıtlayan bir belge. Şimdi İslami cephede ciddi bir tedirginlik var.

1 Temmuz tarihli Yeni Şafak'da M. Akif Aydın şunları yazıyor:

"Bazıları bu hükümetin kurulmasına imkan verilmesinin tek hedefinin bu iki partiyi, özellikle Refah Partisi'ni başarısız kılmak olduğu düşüncesinde. Bunda gerçeklik payı da yok değil."

Benzer bir kaygıyı 3 Temmuz tarihli Akit'te Yılmaz Yalçıner de dile getiriyor:

"Refah arkasında yüzde 21-34 arasında değişen halk desteği ile iktidar olmamalıdır. Bu, biz müslümanların onlardan beklediğimiz -inkılab değil- inkılab çapında değişim sürecine zemin hazırlama görevinin üstesinden gelmelerine imkan tanımaz. Çok yıpranır."

İslamcı siyasal hareketin önde gelen isimlerinden Abdurrahman Dilipak şimdiki durumdan hoşnutsuzluğunu gizlemiyor: "Görünen o ki, Erbakan'ın işi zor. RP'lilerin alkışlayacağı işler yaparsa ortağı küplere binecek, ortağının istediği işleri yaparsa kendi tabanını kaybedecek...Erbakan'ın kendi misyonuna ihanet edebileceğini düşünemiyorum. Ama öyle laflar ediliyor ki! Bir alıştırma dönemi söz konusu. (..) Şu anda RP'nin büyümesinin durduğunu, hatta RP oylarının birkaç puan gerilediğini düşünüyorum." (Akit 2 Temmuz 1996)

Şu görüş de ilginçtir: "Bu normal bir hükümet olsaydı içişleri, dışişleri, milli savunma, milli eğitim gibi devletin çizgisini temsil eden bakanlıklar RP'den kaçırılır mıydı?" Yeni Şafak yazarı Ahmet Taşgetiren devamla "sanki DYP masaya, 'RP'nin misyonunu nasıl budarım' kaygısıyla oturmuş. Dilerim sonuçta elinde yaralanmış bir kimlik kalmaz. O misyona Türkiye'nin ihtiyacı var, ama yaralanmamış haliyle..."

Bu kadar örnek yeterlidir.

HADEP'e özgürlük!

Koalisyon henüz güvenoyu alamasa da MGK, polis, DGM, kısaca devlet işbaşında.

HADEP'in Genel Başkanı Murat Bozlak da içinde olmak üzere 39 yöneticisi "bayrak krizi" bahane edilerek, fakat bambaşka bir gerekçeyle "silahlı çete" kurmak iddiasıyla yargılanmak üzere tutuklandı.

Neden HADEP kongresine kadar beklediler ve neden bayrak olayından önce böyle bir koğuşturma açmadılar?

Çünkü pusuya yattılar... Elverişli anı kolladılar...Bayrak olayı ile yaratılan şövenist histeriyi arkalarına aldıkları gün tutuklamaları gerçekleştirdiler. Bu ne demektir?

Bu, Türkiye'nin bir hukuk devleti olmadığını gösteren sayısız olgulardan biriyle yüzyüze gelmemiz demektir.

HADEP yöneticilerinin gözaltında olduğu bir sırada "Türkiye'nin önde gelen think- tank kuruluşlarından" TESEV de Kürt sorununu tartışmaya hazırlanıyordu. Tanınmış kapitalistlerce oluşturulan bu kuruluş TESEV yöneticilerinin deyimiyle "güvenlik güçlerinin provokasyona karşı 'dostça uyarısı'yla" toplantıyı iptal ediverdi.

Devlet Kürt sorununun bir siyasal parti tarafından gündeme getirilmesini bırakalım, sermayenin bile soruna, üstelik salt kültürel açıdan el atmasına bile hazır değil.

Bu durumda ne olabilir?

Bunu da Yeni Şafak gazetesi yazarlarından Mustafa Karaalioğlu'nun 1 Temmuz'da Deutsches Orient-İnstitute'nin Direktörü Prof. Dr. Udo Steinbach'la yaptığı röportajdan öğrenelim. Profesör şöyle diyor:

"Bugünkü durum ne kadar uzun sürerse, ne kadar savaşılırsa, bu durum (bölünme) söz konusu olur. Kürtlere karşı artık askeri bir zafer kazanılması söz konusu değildir. Bugün Irak Kürtleri'nin statüsü neredeyse bağımsızlığa denktir. (...) Irak'taki Kürtler'in bir ülke olması engellenemeyecek noktaya gelinirse bölünme olabilir. (...) Ne yazık ki bugünkü durum aynı şekilde devam ederse, bugünkü sınırların muhafaza edilebileceği siyasi bir çözüm neredeyse mümkün değil..."

Kürt sorununu parlamentonun iradesi dışında tutan, Kürt sorununu yasal ve açık zeminlerde dile getiren HADEP'i tasfiyeye yönelen, sermayenin bile soruna eğilmesini önleyen, Kürt sorununu her türlü siyasal tartışmanın dışına iterek, onu salt ordunun ve polisin konusu haline getiren anlayış, bir gizli savaş hazırlığı dışında hiçbir gerekçeyle izah edilemez.

Bu sayfalarda Çetin Altan'ın bir Suriye-Türkiye savaşı olasılığına dair yazısından alıntı yapıldı.

Şimdi düşünelim:

Türkiye, üstelik Refah'ın birinci parti olduğu koşullarda, komşu bir müslüman ülkeyle askersel çatışmayı, "PKK terörünü önleme" gerekçesi dışında kamuoyuna açıklayabilir mi? Bütün açık, yasal ve barışçı yolları bilinçli olarak tıkayıp, savaşı tek alternatif haline getirmenin bölünme sonucunu kaçınılmaz hale getireceğini bile bile bu yolda yürüyenlerin, Suriye ile çatışmayı "vatanın bütünlüğü" gerekçesiyle haklı göstermek isteyeceklerini düşünmek abartma mıdır?

HADEP yöneticilerinin özgürlüğü için mücadele, Kürt sorununun barışçıl çözümü için mücadelenin ve Kürtlerin sırtından bir bölgesel savaş macerasını önleme kavgasının ayrılmaz bir parçasıdır.

Dilipak

Taşgetiren

Gürsel

İslamcılar iktidar olmaktan hem memnunlar, hem de tedirginler..

Erbakan, gemileri karadan yürütmüş!

Haber Merkezi - Yaklaşık 30 yıllık bir siyasal mücadelenin sonucunda Refah Partisi'nin iktidarın büyük ortağı ve Necmettin Erbakan'ın Başbakan olması islamcı cephede zafer çığlıklarıyla karşılanmış değil. Gereksiz bir taşkınlığa yol açmama kaygısından çok bu koşullarda RP'nin iktidardaki performansının ne olacağını pek kestiremeyen tereddütlü, tedirgin bir memnuniyet havası görülüyor. "MNP'den RP'ye uzanan mücadele çizgisini şöyle bir göz önüne aldığımızda Erbakan için 'gemileri karadan yürüten adam' benzetmesi herhalde hiç de abartılı sayılmasa gerektir" diyor Yeni Şafak gazetesinde Abdullah Gürsel ve devam ediyor: "İşte gemiler karadan yürüdü. Kaptan gemisi siyasetin Haliç Körfezi'ne indi. Şimdi dibi görünmeyen sulardayız. Bundan sonra bütün entrika ve tuzaklarıyla Bizans artık karşımızdadır. Üstelik sadece Bizans değil, Bizans'ın tüm iç ve dış müttefikleri alesta beklemektedir."

'Anormal bir zemin..'

RP'nin 24 Aralık seçimlerinden birinci parti olarak çıkmasına karşın "memleketin asli sahipleri" başta olmak üzere, birtakım "etkili-yetkili" çevreler tarafından iktidarının engellenmesi ve en sonunda bir tür "izin" çıkmasına gösterilen tepki de sınırlı tutulmaya çalışılıyor; "RP'nin 'hükümet ortağı olmasına izin verildiği' için heyecan duyanlar var; onların heyecanına ket vurmak zor. Ama bu 'izin işi' midenizi bulandırıyor. Kim kime izin veriyor?!" diyor yine Yeni Şafak gazetesi yazarı Ahmet Taşgetiren ve şöyle devam ediyor: "Koalisyonun yapısına bakıyorsunuz; herkes Erbakan'ın başbakan olmasından heyecan duyuyor. 'Eh, bu önemli' diyorsunuz, siz de. Ama ayrıca kendi kendinize 'Bu, normal bir hükümet olsaydı, İçişleri, Dışişleri, Milli Savunma, Milli Eğitim gibi 'devlet'in çizgisini temsil eden bakanlıklar RP'den kaçırılır mıydı?' diye sormaktan kendinizi alamıyorsunuz... Bugüne kadar hangi koalisyon protokolünde 'Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olması, Atatürk ilkeleri, iki parti arasında vazgeçilmez ortak zemini teşkil etmektedir' şeklinde bir ifade yer aldı? Bu hükümetin anormal bir zemine oturduğunun işareti olarak bu ifade yeter de artar bile..."

Gerçi bu eleştiriye Zaman gazetesinin başyazarı Fehmi Koru yanıt veriyor ve özellikle 27 Mayıs sonrasındaki AP güdümündeki saçı hükümetlerin programlarında bu tür ifadelerin abartılı bir şekilde yer aldığını vurguluyor. Ama yine de bu, RP ve Erbakan'ı içine sürüklendiği durumdan kurtarmaya yetmiyor.

'RP'nin büyümesi durdu'

DYP ile koalisyonun ardından RP'nin büyümesinin durduğunu, hatta birkaç puan gerilediğini ileri süren Akit gazetesi yazarı Abdurrahman Dilipak'ın hükümet konusunda kafası bir hayli karışmış. 2 Temmuz günü köşesinde şunları yazıyor: "Erbakan protokol olarak önde dursa da siyasi güç açısından bu yarışta birkaç adım geriden başlıyor. Anlaşılan Erbakan, Çiller'i ikna etmek için önündeki kağıda 'Başbakan Erbakan' yazıp kağıdı da kalemi de Çiller'e bırakmış ve sonra da kalkıp pencereden dışarıya bakmış. Hem koalisyon protokolü ve hem de RP'ye kalan bakanlıklar bunu düşündürüyor."

Ancak daha sonra ne olduysa Dilipak'ın değerlendirmesi tümüyle değişiyor ve 4 Temmuz günü şöyle diyor; "Bana kalırsa çok övünülecek bir durum olmadığı gibi, dövünmeye de gerek yok. Bir kere böyle bir hükümet kuruldu. Esasen de bu görev RP'nin idi. DYP bu koalisyon konusunda daha önceki taahhütleri hesaba katıldığında, RP'den daha çok taviz verdi. Bu tavizkar tutumunu protokol ve kabine avantajı ile gizlemeye çalışıyor. Erbakan, RP fobisini kırmak istiyor. Zor ve riskli bir işe girdi. Bu iş tümü ile faydasız değil. Bir şekilde bu tecrübeyi yaşamamız gerekiyordu. RP kendini fazla köşeye sıkıştırdı. Ben bunu eleştiriyorum. Erbakan başarmak zorunda. Eğer kaybederse sadece kendisi ve partisi değil, Türkiye kaybedecek."

Bütün bu eleştirilere ve tereddütlere karşın islamcılar Erbakan'ın Başbakan olmasından memnun ve kendilerine güveniyorlar. Güvenoyu alınırsa ne olacağını hep birlikte göreceğiz...

İstikrarsızlık için yeni bir hükümet daha

Mahir SAYIN

Hemen herkesin kabul ettiği gibi TC, tarihinin her anlamda en acayip dönemini yaşıyor. Önderlik adına kişilikli kimselere rastlanmadığı bir yana, adi dolandırıcılık iddiaları kurulan hükümetleri kuşatmış durumda. Hüsrana uğramış mafyacıların iddialarına bakılırsa (Hüseyin Baybaşin bunlardan biri), mafya ilişkileri devletin en ince dokularına kadar işlemiş. Devletin içini 12 Eylül'ün askeri yönetiminde rastlanmayacak ölçüde çeteler sarmış. Hukuk bu hukuksuzluk döneminden daha fazla ayaklar altına alınabiliyor. 12 Eylül'le ortaya atılmış olan iddiaların hepsi çökmüş durumda.

Yılmaz'la Çiller bir hükümet denemesine girdiler ki, tam bir karakucak güreşi. Peşrevlerden sonra kim kime parmağı takacak diye uğraşırken minder dışına düştüler. Ve TC tarihine yepyeni bir sayfayı Çiller eklemeyi becerdi. Türkiye toplumuna ve Batı'ya karşı "aman beni destekleyin, yoksa şeriatçılar iktidara gelecek" diye mesajlar veren Çiller, Türkiye'ye bir şeriatçı başbakanı "laiklerin, Atatürkçülerin" oylarına dayanarak hediye etti. "Atatürkçülere" hayırlı olsun diyelim.

Ancak oyun daha renkli:

"Adil düzen" pazarlayan, yığınların karşısına çıkıp "bunların hepsi batıldır. Memleketi gavura teslim ettiler" diyen Erbakan da elindeki dosyalarla Yüce Divan eşiğine getirdiği Çiller'i iktidar uğruna bu durumdan çıkardı; yani "adil düzenci" hırsızlıkları aklayarak ne kadar "adi bir dümenci" olduğunu ortaya koydu. Bakalım ehli iman bu garipliğe ne diyecek?

Güreşin nasıl devam edebileceğini kestirmek zor değil. Hoca paçayı iyi kapmış görünüyor. Çangala geçip kazığı giydirmeye kalkıştığında Çiller'in ciyaklamasının yanında etkin çevrelerin de güreşe müdahalesine tanık olacağız. Sonuç oyunun yeniden kurulması olacak. O zamana kadar kim ne toplamışsa onunla seçime gitmeye çalışacak.

Bu koalisyonla birlikte Çiller kendisini kurtardığını sanırken, aslında tam anlamıyla kaybetmiş durumda. Elindeki en güçlü argümanı (laiklik şemsiyesi) kendini hakim karşısında kurtarmak için harcamış durumda.

Erbakan'ın başbakanlığı bazı kesimleri hezeyan içerisine düşürmüş olsa da bu durum sosyalistler açısından şartların biraz daha uygun hale gelmesinden başka bir anlama gelmiyor. Kuşkusuz devlet kadroları bir yandan şeriatçılar, diğer yandan da faşistlerle doldurulacaktır. Çiller kendini bir kere daha kurtarma çabası olarak, elde ettiği olanakları bir seçim ittifakı için Türkeş'le paylaşma yoluna gidecektir. Ancak Türkeş'in hangi hesaba yatacağını baştan kestirmek zor. Çok faktörlü bir denge üzerinde oynuyor.

Bu koalisyonla olumlu olarak ortaya çıkmış olan nokta, Erbakan'ın ilk beyanlarıyla da ortaya koymuş olduğu gibi, "adil düzen"in nasıl bir adiliğe tekabül etiğinin görülmesi ve bunun sonucu olarak oportünizmin artık normal olduğunu benimseyen Refahçıların devlet denizinden yemeye girişmeleri ve böyle bir menfaatlenme ilişkisini terketmek istemeyişleri olacaktır. Bu Refah'ın daha açık bir biçimde bir düzen partisi haline getirilmiş olması anlamına gelir. Refah elbette bir düzen partisi; eski işbirlikçilerin arkasından gelişen ve işbirliği için imkanlar arayan burjuva kesimlerin partisiydi. Şimdi iktidar katına yükselmiş olmakla temsil ettiği menfaat çevrelerini genişletmeye ve DP'nin geçmişte izlemiş olduğu bir doğrultuda ilerlemeye aday görünmektedir. Süreç erkenden kesilmek durumunda olursa elbette bunlar yaşanamayacak ve Refah demagojisini sürdürebilecektir.

Sosyalistlerin görmesi gereken gerçek işte burada yatmaktadır. Sosyalistler, "ortağımız müsaade etmedi, ondan dolayı yapamadık" demagojisine olanak tanımayacak aktif ve güçlü bir muhalefet çerçevesini oluşturmayı becermelidirler. Böyle bir muhalefet olanağını düzenin çürümüş partilerine bırakmamalıdırlar. Ancak muhalefetin hissedilebilmesi belli güçlere dayanmakla mümkündür.

ÖDP 3. Parti Meclisi kararlarıyla böyle bir muhalefetin geliştirilmesinin olanaklarını arıyor görünmektedir. Başlangıçta kendisini hiçbir sol grubun karşısına koymadan ve eski kısırlığı aşacağını ilan ederek politika alanına girmesine rağmen, ortak bir sol alternatifin ortaya çıkması açısından ÖDP'nin oldukça tutuk davranmış olduğunu söyleyebiliriz. Elbette yeni kurulmuş ÖDP gibi bir partinin her şeyin formülünü en baştan ortaya atmasını bekleyemezdik. Ne var ki, 3. Parti Meclisi toplantısı münhasıran bu sorunu ele almış olmasına rağmen somut bir adımı önermiş görünmemektedir. Ortak bir barış hareketinin yaratılması konusunda alınmış olan karar son derece olumludur. Ancak bugünkü muhalefeti ne bu taleple sınırlayabiliriz, ne de yığınların karşısına ortak bir SOL olarak çıkmadan politika arenasında politikanın gerektirdiği bir güçle davranma olanağına kavuşabiliriz. İyi sözler söyleyen marjinal bir muhalefet olarak kalma riski önümüzde beklemektedir.

Şayet yukarıda söyledikleriniz doğru ve buna eklenebilecek olan diğer faktörler de göz önüne alınırsa önümüzdeki dönem erken bir seçime göre şekillenecektir. Sürdüreceğimiz tüm kampanyaları bu realiteyi göz önünde bulundurarak örgütlemeli ve değerlendirmeliyiz. Bu durumda, "barışı başlıca politik amaçları arasında sayan sol partiler ve akımlar vs. vs..." diye başlayan ifadeleri bu genellikten kurtarıp, ad ve soyadlarıyla anmak ve kendi sözümüzün derinliğini görmek zorundayız.

Her şeyden önce barış sorununun bir anlık bir mesele olmadığını, tekil eylemlerle erişilebilecek bir hedeften çok uzak olduğunu kabul etmek zorundayız. Böyle bir amaç etrafında ciddi bir biçimde bir araya geleceksek bunun uzun vadeliliğini kabullenmeli ve buna göre öneriler geliştirmeliyiz.

İkinci önemli nokta ise eğer bir seçime gidilecekse bunun esaslı olarak kiminle gerçekleşebileceğini hesaplamaktır. Burada adres açıktır. Bu HADEP'tir. Adres böyle açıkken genel ifadeler kullanmak, açıkçası, sanki bir şeyden kaçılıyormuş hissini uyandırmaktadır. Hele bizatihi ÖDP içerisinde var olduğundan kuşku duymadığımız önyargıların varlığı ortamında bu hisse kapılmamak olanaklı değil. Eğer ÖDP kendine sadık kalacaksa önyargıların belirleyiciliği altında kendisini HADEP'le rakip konumuna getirmeyecek açık bir politika izlemek zorundadır.

HADEP bugüne kadar ÖDP'ye karşı aldığı tutumla iyiniyetini ve birlikte çalışma arzusunu ortaya koymuştur. Demokrasi dinamiklerinin somutlanmış ortak muhalefetinden yana isek bunu HADEP'e açıkça deklare etmeliyiz. Böyle bir başlangıç bizi ittifak labirentlerinden de kurtaracaktır. "Önce en geniși sağlayalım, HADEP de bunun içerisinde bir unsur olsun" demek, işi uzatmak ve biraz yokuşa sürmek anlamına gelebilir. HADEP'le yapılacak ortak bir başlangıç tüm diğer demokrasi dinamiklerinin de hızla bu eksende yer almasının yolunu açacaktır.

Bundan sakınmak, "HADEP'le böyle bir ortaklık içerisinde görünmek kamuoyu önünde dezavantajlıdır" demeye devam etmek pek enternasyonalist bir tutum gibi görünmüyor. Tam tersine, farklılıklarımızın ne olduğunu açıkça deklare ettikten sonra, HADEP'le beraber görünmek gerekiyor. Demokratlığın, devrimciliğin, enternasyonalizmin ve politik taktisyenliğin gereği budur.

İyi başlangıçlar yaptık; bunu da becermeliyiz.

Cezaevlerindeki açlık grevi ölüm orucuna dönüştü

Devlet RP'ye 'papaz' rolü verecek mi?

Haber Merkezi - Özellikle 12 Eylül sonrası süreçte Türkiye'de toplumsal muhalefeti bastırmaya yönelen her iktidar şu ya da bu şekilde işe cezaevlerinden başladı. 12 Eylül'de toplumsal muhalefete savaş açan generaller, baskı politikalarını iktidara gelmeden bir ay önce, cezaevlerinden başlatmışlardı. 24 Aralık seçimlerinden bu yana süren hükümet krizi bir yandan adeta fiili bir "ara rejim" yaratırken, özellikle 1 Mayıs sonrası toplumsal muhalefete savaş açan "milli mutabakat"çılar işe yine cezaevlerinden başladılar. Çünkü "Devlet cezaevlerinde otorite kuramazsa toplum üzerinde nasıl kurabilir" temel düşüncesine sahip bulunuyorlar.

Kendine güvensiz devlet, cezaevlerinde de kendini güvende hissetmiyor. Bu pis işi üstlenecek isim kısa bir süre sonra eski polis şefi Mehmet Ağar nezdinde bulundu. "Çok can yanacak, ama bu işi mutlaka çözeceğim" sözleriyle işe başlayan Ağar, 12 Eylül cuntasının yıllarca uğraşıp başaramadığı yaptırımları yeniden hortlatıp cezaevlerinde "devletin otoritesi"ni sağlamayı düşledi.

Ağar'ın tasarladıklarında yeni hiçbir şey yoktu. O, zaten devletin bir memuru olarak "emirkulu"ydu, yeni fikirler icat etmek ona düşmezdi. Bu nedenle devlete egemen olan fraksiyonun dönüp dolaşıp bozuk plak gibi tekrarladıklarını söyledi:

"Cezaevlerine terör örgütleri hakim oldu; örgütsel çalışma sürdürüyorlar; toplu direniş, ideolojik eğitim çalışmaları ve firarlar gerçekleştiriyorlar... Cezaevlerinde devletin otoritesinin kurulması gerekir... Kalabalık koğuş sistemine son verilmeli, teröristler arasında haberleşme, yardımlaşma önlenmelidir..."

Bunun anlamı, tutuklu ve hükümlülerin çeşitli cezaevlerine keyfi olarak sevkedilmesi, avukat, aile görüşlerinin kısıtlanması, kitap-dergi-gazete alımının engellenmesi; aramalarda eşyaların talan edilmesi, mahkeme ve hastanelere götürmeme ya da bunu bir işkence aracı haline getirme gibi uygulamalardı. Tabii ki buna özellikle OHAL bölgesinde bulunan cezaevlerinde uygulanan, zorla itirafçılaştırma, bazı tutukluları diğerlerinden tecrit etme gibi, tümüyle siyasal kimliğe yönelik yaptırımlar da dahildi.

Otoritesinin zaafa uğradığını düşündüğü her seferinde devletin yaptığı buydu. Bu yüzden cezaevleri sık sık toplumun gündemine hak gaspları, baskı ve direnişlerle geliyordu.

Cezaevlerinde yaşanan son direnişin yaygınlığı ve büyüklüğü, yıllardan beri tekrarlanagelen bu senaryonun bu kez Türkiye'de bir "ara rejim" arayışının sürdüğü sürece denk gelmiş olmasından kaynaklanıyor.

Saldırı, direnişi doğurdu

Cezaevlerine yönelik saldırılar Mehmet Ağar'ın Adalet Bakanı olmasından önce başlatıldı. Siyasi tutuklu ve hükümlüler, adım adım tırmandırılan baskı ve yasaklara karşı, sayısız yazılı-sözlü basın açıklamasıyla kamuoyunu duyarlı ve uyanık olmaya çağırdılar. Ne var ki, Türkiye'deki kamuoyu ancak büyük bir açlık grevi başladığında ve bu açlık grevi ölüm sınırına dayandığında harekete geçebiliyordu. Bunu, devlet de, siyasi tutuklular da biliyordu.

Ağar'ın bakan olmasıyla birlikte, beklendiği üzere saldırılar hızla tırmandırıldı. Cezaevlerindeki hak gaspları yaygınlaştırıldı. Siyasi tutuklu ve hükümlülerin davaları ve yargılandıkları yer göz önüne alınmaksızın çeşitli cezaevlerine sevkleri başlatıldı. Hücre tipi Eskişehir Cezaevi tekrar açıldı ve buraya siyasi tutuklular konuldu.

Cezaevlerine topyekün bir saldırının, topyekün bir direnişi beraberinde getirmesi kaçınılmazdı. Bir kıvılcımın bütün cezaevlerini saracağı da belliydi. Kıvılcım, Diyarbakır Cezaevi oldu; artan baskı ve saldırılara karşı buradaki siyasi tutuklular nisan ayının sonlarına doğru süresiz açlık grevine başladılar. Eylem 40'lı günlere ulaştığında açlık grevleri tüm cezaevlerini kapsamıştı. PKK davasından tutuklu ve hükümlüler açlık grevinin 40'lı günlere ulaşması ve devlet yetkililerinin sorunların çözümü için bir adım atmaması üzerine eylemlerine siyasi taleplerini eklediler: Cenevre Sözleşmesi'ne uyulması ve savaş esiri statüsünün sağlanması; PKK tarafından ilan edilen ateşkese karşılık verilmesi... Anlaşılan PKK'li tutuklu ve hükümlüler, devletin uzlaşmaz tutumunu da göz önüne alarak, ölüm sınırına gelen açlık grevinin, gündelik hak talepleriyle sınırlı kalması yerine, topluma siyasi mesajlar ileten eyleme dönüşmesini daha doğru bulmuşlardı.

Tutsak yakınları yıllardır cezaevi kapılarında...

Haziran ayı cezaevlerindeki açlık grevinin doruğa ulaştığı ay oldu. Tüm davalardan siyasi tutuklu ve hükümlüler, hatta yüzlerce adli tutuklu da açlık grevine başlamıştı. Direnişin ortak talebi, Mehmet Ağar'ın istifa etmesi, Eskişehir Cezaevi'nin kapatılması, keyfi sevk genelgelerinin iptal edilmesi, gasp edilen insani hakların iade edilmesi...

"Devlet otoritesi"ni sağlamakla görevli Mehmet Ağar'ın "çelik gibi memur iradesi" direnişler ve kamuoyu baskısı karşısında sarsılmaya başladı. PKK'li tutsakların politik amaçlı taleplerini diline dolamaya çalışmış olsa da, bir süre sonra geri adım attı. Yeni bir genelge göndererek, kimi talepleri dolaylı olarak kabul ettiğini açıkladı.

Bu arada Diyarbakır Cezaevi'nden Gaziantep'e sevkedilmiş ve 52. güne girmiş, ölüme oldukça yakınlaşmış bulunan 19 siyasi tutuklu HADEP, Bölge barosu ve 28 kuruluşun istemiyle açlık grevine son verdiler. Açlık grevi dönüşümlü olarak devam ederken Malatya E Tipi'nde Erol Coşkun protesto amacıyla kendini yaktı. Coşkun, "Ne pahasına olursa olsun sonuna kadar insanlık onurumuzu koruyacağız" diye konuşmuştu.

PKK'li tutuklu ve hükümlülerin açlık grevi dönüşümlü açlık grevine dönüşürken, haziran ayında süresiz açlık grevine başlayan ve Merkezi Koordinasyon adıyla bir araya gelen DHKP-C, MLKP, TKP (ML), TİKB, EKİM, TKP/ML, DİRENİŞ davası tutuklularının açlık grevi 50'li günlere yaklaştı.

RP'li bakan papaz rolünü oynayabilecek mi?

Cezaevlerinde saldırının kişisel sorumlusu Mehmet Ağar'ın sırtını dayadığı koalisyonun ömrü açlık grevlerinin süresi kadar bile olamadı. ANAP-DYP koalisyonu yıkılınca, bir talep kendiliğinden gerçekleşmiş oldu: Mehmet Ağar istifa etti. RP-DYP hükümetinin Adalet Bakanı Şevket Kazan, Ağar'ın tutumundan farklı olarak tutsak ailelerini kabul etti; bakanlık düzeyinde bir heyetin oluşturularak cezaevlerinin tek tek gezileceğini ve sorunlarının dinleneceğini söyledi. Bu arada Bayrampaşa Cezaevi'nde 60 kadar grevci direnişlerini ölüm orucuna dönüştürdüklerini açıkladılar.

RP'li Kazan'ın ilk icraat olarak Eskişehir Cezaevi'ni kapatan SHP-DYP hükümetinin Adalet Bakanı Seyfi Oktay'ın 'papaz' rolünü üstlenip üstlenemeyeceği ise önümüzdeki günlerde belli olacak.

Yıllardır aynı senaryoyu birçok kez yazan devlet, 40'lı 50'li günlere erişen açlık grevlerinde, siyasi tutukluların yeterince yıpratıldığını, "devlet otoritesi"nin yeterince sağlandığını düşünerek, ya yeniden geri adım atacak ve RP'li bakana 'papaz' olma imkanı tanıyacak ya da RP'ye 'devlet partisi' olmanın gereklerini siyasi tutsakların cesetleri üzerinden öğretmeye kalkışacak. Bu ikinci olasılık, RP'nin iktidarsızlığını göstermesinin yanı sıra cezaevleri için kan ve ölüm olacak. Siyasi tutsaklar ve kamuoyu, beklemeye tahammül edemeyecek kadar kritik günler içinde bulunuyor.

Sarıyer'de bir açlık grevinden izlenimler

Geçtiğimiz 22 Temmuz pazartesi günü Sarıyer ÖDP Cezaevi Komisyonu'nun çağrısıyla bir araya gelen Sarıyer ÖDP-HADEP-Pir Sultan Abdal Derneği-Halkevleri ve çeşitli dergi (Atılım-Alınteri-Partizan) çevreleri, başta cezaevleri sorunları olmak üzere, genel olarak tüm demokratik güçlere yönelik saldırılar karşısında birlikte ne yapılabileceğini tartıştılar. Ardından en acil sorun cezaevlerinde süren direniş olduğu için bu temelde ortak bir inisiyatif oluşturuldu. Bu inisiyatif çerçevesinde cezaevlerindeki mücadeleyle dayanışmak ve konuyla ilgili olarak kamuoyu oluşumuna katkıda bulunmak için 2 günlük sembolik bir açlık grevi örgütlendi. Hem Sarıyer ÖDP'nin açılış hazırlıkları çalışmalarına denk gelmesi, hem de hafta ortası (Perşembe-Cuma) olduğu için sürekli değişen sayılarla olmak üzere, yaklaşık 100-150 kişilik katılım ziyaretleriyle açlık grevi yürütüldü. Daha sonra da Gaziosmanpaşa HADEP ilçe binasında sürmekte olan açlık grevi ziyaret edildi.

'Sarıyer Cezaevleriyle Dayanışma İnisiyatifi' prensip olarak, bundan sonra da sorun çözülünceye kadar, yapılabilecek tüm etkinliklere ortak katılım sağlanması için çabasını sürdürecek.

• Açlık grevinin birinci gününün gece yarısından başlayarak, sabaha kadar süren bir forum düzenlendi. Yaklaşık 30 kişilik bir katılımla gerçekle- konularda görüşlerini açıkladılar. Böylece Sarıyer'de siyaseten birbirlerini daha yakından tanıma fırsatını buldular. Bu arada özellikle polisin yakın ilgisi de dikkat çekiciydi. Defalarca gelip giderek ne olduğunu anlamaya çalıştılar...

• 'Sarıyer Cezaevleriyle Dayanışma İnisiyatifi' adı altında bir araya gelen çevrelerin ezici bir çoğunluğu, cezaevleri dışındaki açlık grevlerinin, sembolik bir dayanışma ve bu anlamda kamuoyunun oluşumunda küçük de olsa bir katkıda bulunmanın ötesinde bir rolü olmadığının bilincindeydi. Devrimci demokratik güçlerin yol göstericiliğinde kitlesel sokak etkinliklerinin örgütlenmesi ve bu sorunun, toplumun sorunu haline getirilmesiydi esas önemli olan... Ancak herkesin hemfikir olduğu bu nokta aynı zamanda tıkanmanın da başladığı nokta idi.

Son aylarda iyice yoğunlaştırılan ve adeta 'sivil sıkıyönetim' uygulamalarını andıran polis saldırıları karşısında, en sıradan, en masum sokak etkinliği (basın açıklaması, telgraf çekme, oturma vb.) bile uygulanamaz hale geldi. Bu durumun, tüm devrimci-demokratik-sosyalist güçlerin birleşik karşı duruşunu Emek-Barış-Özgürlük ekseninde bir araya getirip, polisin kendi hukukunu da tanımayan tutumu karşısında harekete geçirmeksizin aşılamayacağı ortada.

önündeki en büyük engel sol güçler arasındaki güven bunalımının ve önyargıların sürüyor olmasıydı. Sadece laf olsun diye değil, ama içtenlikle birlikte mücadeleden yana olan devrimci-demokratik- sol grup, parti ve çevreler bu güven bunalımını ve önyargıları aşmaksızın yol alamayacaklar...

• Hangi grup ve çevreden olursa olsun, bir araya gelen insanlarda egemen olan düşünce, emekçilerin aleyhine gelişen siyasal sürecin önüne geçmek için bir şeyler yapmak gerektiğiydi. Tek başına bir şeyler yapamamanın, sürece müdahale edememenin iç sıkıntısı ve bunalımı...

• Yine hangi grup ve çevreden olursa olsun ÖDP hakkındaki düşünceleri saklı kalmak kaydıyla, ÖDP'den beklentileri bir hayli fazlaydı... Hemen herkes özellikle kamuoyunu oluşturmada ve sokak etkinliklerini örgütlemede ÖDP'nin daha fazla olanağa sahip olduğunu, ancak bunu yeterince değerlendirmediğini, yeterince duyarlı davranmadığını düşünüyordu.

• Özellikle Sarıyer HADEP ilçe yöneticilerinin her fırsatta, ÖDP'yle daha yakın ve sıcak bir işbirliğinin zorunluluğu üzerinde durmaları dikkat çekiyor. Ancak Sarıyer ÖDP henüz bu yaklaşıma tatmin edici bir yanıt veremediği için bir yandan da zaman kaybedilmiş oluyordu... Ve galiba bu sorun sadece Sarıyer'le de sınırlı değil...

Tunceli'deki intihar saldırısıyla başlayan yeni eylem tarzı sürecek mi?

Ateşkes karşılıksız kalınca...

Haber Merkezi - Zeynep Kınalı isimli PKK militanının Tunceli'deki intihar saldırısı politik çevrelerde deyim yerindeyse 'şok' etkisi yarattı. Bu eylem biçimi hem PKK tarafından ilk kez kullanılıyordu, hem de ateşkes süreci içinde yapılmış olmasıyla şaşırtıcıydı.

Eylem bundan sonraki süreç açısından da ciddi mesajlar içeriyordu. Devlet bu mesajı almamaya özen gösterdi yine. Medya aracılığıyla eylemi gerçekleştiren kadının "akli dengesinin yerinde olmadığı"nı kanıtlamaya çalıştı. Böylelikle problemi savuşturamasa da kamuoyu nezdindeki etkisini kırabilmeyi hesapladı.

Kürt sorununu anlamak istemeyenlerin bu eylemin içerdiklerini anlaması mümkün değildi. Oysa has müttefik ABD çoktan anlamış, uyarıyordu:

"Türkiye gereğinden fazla sertlik kullanarak, bölgede PKK'nin sempatisini artırıyor ve PKK ile mücadele ederken, ABD'nin Vietnam'da, Sovyetler'in Afganistan'da düştüğü hatayı tekrarlıyor."

Son hata, anayasal ve hukuksal ilkeleri çiğnenerek, tümüyle politik bir kararla HADEP yöneticilerinin gözaltına alınmasıyla ve bu partinin çalışamaz hale getirilmesiyle yapıldı. Bu, Kürt hareketinin yasal ve demokratik zeminde var olmasının önlenmesi demekti. 15 Aralık'ta ilan edilen ve ısrarla sürdürülen ateşkesin bitmesine yol açabilirdi. HADEP'e yapılan, ateşkese son verilmesi için oldukça meşru bir zemin yaratmıştı. Bu yüzden gözler PKK'ye ve ateşkese çevrildi. PKK'nin ne tür bir tutum takınacağı beklendi.

HADEP Kongresi'nin ardından yapılan açıklamalar, oldukça ılımlı, ateşkesi sürdürme olanaklarını zorlayıcı nitelikteydi.

Gazetelerde yer alan ifadelerinde Abdullah Öcalan, Türk bayrağının indirilmesini eleştirerek, kendilerinin böyle bir tarzı savunmadıklarını söyledi. Ateşkese son vermediklerini, RP'li yeni hükümetin tutumunu dikkatle izleyeceklerini ve buna göre kararlarını vereceklerini ifade etti. ERNK'nın açıklamalarında olayın "komplo ve provokasyon" olarak nitelenmesi ve "misilleme hakkı"ndan söz edilmesi dikkat çekiciydi.

Tunceli'deki intihar eylemi, bu gelişmelerin hemen ardından yaşandı. Ateşkesin sürdürdüğü sırada böyle bir eylemin gerçekleştirilmesi, silahlı saldırıların yeniden başladığı anlamına mı geliyordu, yoksa ateşkes yeni bir seyir mi almıştı?

Ateşkesin seyri

Tek taraflı ateşkes ilanı, 15 Aralık'ta genel seçimlerden bir hafta önce yapıldı. Öteden beri Öcalan, Kürt sorununun siyasal çözümündan yana olduklarını, bunun için üzerlerine düşen görevleri yerine getireceklerini açıklıyordu. Ateşkes ilanı, bu niyetin Türkiye ve dünya kamuoyunda açıklıkla ortaya konulması anlamına gelecekti. Zamanlama ve sonraki gelişmeler, bunun sadece propagandif amaçlı taktik bir adım olmadığını, aynı zamanda yasal ve demokratik zeminde imkanların yaratılması için yol açmayı hedeflediğini gösterdi.

Ateşkes, Kürt sorununu kabul ettiğini söyleyen, "terör bitmeden sorun çözülemez, önce terör bitmeli" diyenleri zor duruma düşürdü. Bu arada dünya kamuoyunda hem PKK, hem de devlet yoğun bir diplomasi sürdürdü.

Devlet, PKK'nin terör örgütü olduğunu, darbe üstüne darbe yediğini, eylem yapacak durumda olmadığını, güç toparlamak için böyle bir aldatıcı taktiğe başvurduğunu anlatıyordu. PKK ise, Kürt sorununun barışçıl-siyasal çözümünü istediğini, devletin buna imkan tanıdığı takdirde silahlı savaşa son vereceğini söylüyordu.

Devlet gelinen aşamada kendi müttefiklerini ikna etmekte zorlandı. Avrupa'nın sadece sivil toplum örgütleri değil, hükümetleri ve resmi düzeydeki yetkilileri de ateşkesin sorunun çözümü için bir fırsat olduğunu dile getirdiler; karşılıksız kalmamasını istediler.

Avrupa Parlamentosu Genel Kurulu, 21 Haziran'da "PKK'nin 15 Aralık'ta ilan ettiği ateşkesine karşılık verilmesi ve Kürt sorununun çözümü için Kürt örgütleriyle görüşülmesi" doğrultusundaki karar tasarısını kabul etti. Avrupa hükümetlerinde ve ABD'de PKK'nin Kürt hakları için mücadele eden siyasi bir parti olduğu görüşü yaygınlık kazanmaya başladı.

Siyasi çözüm istemi

Ateşkes, Kürt sorununda kilitlenmiş bulunan rejimin soluklanması, yeni politikalar belirleyebilmesi için de imkan yarattı. Öteden beri tıkanmış bulunan geleneksel politikanın değiştirilmesini isteyen kesimler seslerini yükselttiler. Türkiye sermayesinin örgütleri peş peşe raporlar hazırladı, konferanslar düzenledi. Geleneksel devlet politikası, kısmen geri çekildi. 24 Aralık seçimlerinde ve sonraki süreçte, HADEP'e yönelik sistemli baskı ve engellemeler bir

Süreç toplumsal muhalefet güçleri için de olumlu seyir izledi. Emek, Barış, Özgürlük Bloku'yla birlikte Kürt hareketiyle Türkiye sol hareketinin işbirliği önemli bir moral ve siyasal kazanımı ortaya çıkardı. Solda güçbirliği eğilimi yaygınlaşarak devam etti; emek, barış ve özgürlük eksenli toplumsal muhalefet hareketi yükselişe geçti.

Kritik dönemeç

Ateşkes süresince, geleneksel politika kısmen geri çekilmişti, ama tümüyle değil. Diğer yandan ateşkese ve PKK'ye karşı mücadele alışılmış biçimlerde sürdü. PKK'nin etkin olduğu illerde, bu illerin dağlık ve kırsal alanlarında askeri operasyonlar aralıksız sürdü; yer yer

çatışmalar yaşandı.

Ateşkesin en kritik ayı Newroz kutlamalarının yapılacağı mart ayıydı. Haftalar öncesinden gerilim artırıldı. Elazığ, Erzincan ve Tunceli'ye 30 bin, Şırnak ve Hakkari'nin sınır ilçelerine 40 bin, Maraş'ın Nurhak dağlarına önceki yılların birkaç katı asker sevkedildi. Bütün bunlardan önce, Güçlükonak'ta 11 köylünün korkunç bir şekilde yakılarak katledilmesi, PKK'nin ateşkes yapmadığına kanıtı olarak gösterildi. Köy boşaltmalar devam ediyordu.

Öte yandan, seçimlerden hükümet krizi çıkmış, ateşkesin görünürdeki muhatabı oluşmamıştı. Aylar sonra Newroz öncesinde ANAP-DYP koalisyonu kuruldu. Somut bir karşılık verilmemiş olsa da, hükümet kurulana kadar ateşkese devam edileceği, yeni hükümete imkan tanınacağı açıklandı. Newroz öncesi Başbakan Mesut Yılmaz'a gönderdiği, medyada geniş ölçüde yer tutan Öcalan'ın mektubunda, sert ikazlar yer alıyordu. Newroz'un binlerce ölü pahasına kutlanacağı belirtiliyor, Yılmaz'ın gereken adımları

tutum, ateşkesin devamında çok önem taşıyordu.

Devlet de bunun farkındaydı. O sırada ancak bu topraklarda olabilecek kadar ironik gelişmeler yaşandı. Önceki yıllarda kutlanmasına izin verilmeyen ve 'bölücü' olarak nitelenen Newroz'un aslında bir Türk bayramı olduğu, daha da ileri gidilerek, sarı-kırmızı-yeşil renklerin Türklere ait olduğu ilan edildi. Newroz, resmi bir bayram olacak, devlet töreniyle kutlanacaktı.

Newroz kutlamaları bu trajikomik tutumla birlikte herhangi bir engelleme olmadan yapıldı. Başbakan Yılmaz, Ağrı'da kutlamalara katıldı ve Kürt sorununun çözümü için sıcak mesajlar iletti.

Ateşkesin yeni biçimi

Bu arada ateşkes resmi düzeyde hiçbir karşılık bulmadı; yalnızca dolaylı veya fiili kimi tavır değişiklikleri görüldü. Buna karşılık bu fiili durum da yoğunlaştırılan operasyonlarla değişti. Öcalan'ın "barışa ilişkin beklentilerinin kısa bir süre daha devam edeceğini, TSK'nın sürmekte olan operasyon hazırlıkları göz önüne alındığında bundan sonraki saldırılara cevap vereceklerini" ifadeleri gazetelerde yer alıyordu. Yeni hükümet Kürt sorununda yeni açılımlar yapamadığı gibi operasyonların hızlanmış olması, PKK'nin operasyon bölgelerinde eylemsizliğe son vermesine, kısmi silahlı saldırılara başlamasına yol açtı. Bunun, mesru müdafaa ve misilleme hakkı olarak ileri sürüldü.

Kimsenin üstlenmediği suikast girişimine karşın Öcalan, barış için tüm imkanların değerlendirilmesinde ısrarlı görünüyordu. Ama burası Türkiye'ydi, işlerin aklı başında seyir izlemesi mümkün değildi. ANAP-DYP koalisyonu kısa sürede iflas etti, yeni hükümet arayışları başladı. Hükümet arayışları savaş güçle-

MGK'nin eline geçti. Toplumsal muhalefete saldırı başladı; nihayet bayrak harekatıyla HADEP yöneticilerinin tümü gözaltına alındı. Barış için imkanların tükendiği görülüyordu.

Ateşkes, silahlı saldırıları içeren bir hale dönüşmüş bulunsa da kaldırılmadı. ANAP-DYP koalisyonuna tanıdığı zamanın, RP'li hükümete de tanınacağını açıklandı.

Yeni eylem biçimleri

Karşılık verilmemesine rağmen, ateşkesi sürdürürme gerekçeleri politik ve diplomatik zeminde yapılan çalışmalarda görülebilir. Bu süreç boyunca sorunun çözümünde yeteneksiz olanın Ankara olduğu artık herkesçe anlaşılır bir durum aldı. Bu arada PKK boş durmadı, özellikle Kuzey Irak'taki politik ve askeri gücünü pekiştirdi; buradaki federe devletin vazgeçilemez bir unsuru haline geldi. Sınırötesi operasyonlar sadece Barzani ve Talabani güçlerinin PKK'ye daha çok yakınlaşmasına yol açan sonuçlar üretti. Öcalan, açıkça "K. Irak artık bizi arkadan vuran bir yer değil. Muazzam bir cephe gerisi haline gelecektir. İran'dan Arap alemine kadar ve Rusya cephe gerisidir" dedi. Avrupa'nın da cephe gerisi olduğu söylenmiş, bütün bu süreç içinde cephe gerisinin güçlendiği açıklanmıştı. Cephe gerisinde elde edilen politik pozisyon, genel mücadelenin üzerinde ciddi bir rol oynadı. Buradaki müttefikler ağırlıklı olarak ateşkesin sürmesini isterken, ABD'nin dahi "PKK'nin uzun süreli silah bırakmasının sivillerin reform yapma şansını artırabileceği"ni düşündüğündün söz edildi.

Buna karşın, yoğunlaşan askeri operasyonların özellikle gerilla savaşını sürdüren güçlerin sabrını taşırdığı ve ateşkese son verme isteminin tabandan yukarıya bir basınç oluşturduğunu gözlemlemek mümkün. Bu basıncın, PKK'nin ateşkes sürecinde büyük saldırılar gerçekleştirmese de özellikle çatışma bölgelerinde eylemlere yol verdiği ve operasyon bölgelerinde eylemlerin sıklaştığı görülüyor.

Haziran ayı başlarında toplanan PKK'nin konferansında alınan kararlar yeni süreçte ne tür bir askeri strateji izleyeceğini açıklıyor. Askeri gücün artırılması kararı alınan konferansta, şehir baskınları ile geçici şehir kontrollerinin gerçekleştirilmesi öngörülüyor. "Belirli hedeflere yönelik intihar eylemleri" kararlarının yanı sıra silahlı mücadelenin büyük şehirlere de taşınılacağı ifade ediliyor.

Fabrikalara, büyük iş merkezlerine eylemler düzenleyeceklerini söyleyen Öcalan,

Kadının ana olanı, ananın Türk'ü "meşru"

Sivillerden (de) korkulur

Yelda

HADEP kongresi öncesiyle ilgili bir hatırlatma yapmak istiyorum. Hani bayrak meselesinin çıkarıldığı, fırsattan istifade bir kez daha, yine devlet televizyonundan "Ermeni ve Rum uşakları" sözleriyle 'en düşmanlar'ın gösterildiği, Kürt düşmanlığı yapıldığı yaşadığımız günlerin biraz öncesinden. Bayrağı mesele haline getirme çalışması yeni değil. Milli Güvenlik Kurulu'nun, Bayrak Kanunu'nda değişiklik yapılması için; bayrağın hafta sonları değil, her gün asılması, sadece resmi yerlerde değil, camilerde de dalgalanması için çalışma başlattığı haberi HADEP kongresinden önce yer almıştı. (11. 6. '96, Hürriyet)

Hülya Avşar Kürtçe türkü söyledi, sakıncalı olduğunu bilerek. Avşar kızının peşine düşen RTÜK, 'SİZ elbette bombalanacak, öldürüleceksiniz, çünkü BİZİM bayrağımızı indirdiniz' diye yayın yapan, "Ermeni ve Rum uşakları" diyen TRT'nin bu yayınlarında bir sakınca görmedi.

Türkiye'de ırkçılık, en yabancı görülüp, en uzağa itildikleri için Ermeni, Rum, Yahudilere yönelik olanlarında daha kolay sırıtıyor. Bir grubu düşman göstermek için de, bu 'meşru düşmanlar'la kıyaslama, benzetme yoluna gidiliyor. Çünkü onlar Türk olmadıkları gibi, üstüne üstlük Müslüman da değiller! Türkçülerin ayaklarının takıldığı, sendelemelerine neden olan taşı oraya ONLAR koymuştur muhakkak!

Ve bence en kötüsü, bu düşmanlığın MGK, RTÜK gibi resmi kurumlarla sınırlı olmayışı. Zaten sivilleri ikna etmeden, onların katkılarını almadan bütün bunları nasıl yapabilirler ki... Tezahüratlar, oylar, suskunluklar, dil sürçmeleri olmadan...

Rum bile

Üç yıl önce Sivas'ta Alevilerin Pir Sultan Abdal Şenliği'ne katılan 37 kişiyi yakarak öldürenler sivildi -en azından, çoğu. Yakılarak öldürülenleri mahkum edenler sadece iktidardakiler olmadı. Kurbanları suçlayan tanıklar sanık değil miydi? Sessiz kaldıkça bizler de sanık değil miyiz?

Asker cenazelerinde "Ermeni Apo" sloganları atanlar da öyle veya böyle, sivil... Kasımpaşa Stadyumu'ndaki, "Rum girer, Karagümrük giremez!" duvar yazısını yazan taraftarlar da sivil. "Biz Ermeni miyiz bize bu zulüm reva görülüyor" diyenler de sivil, hem de muhalif sivil!..

Halkı harekete geçirmede büyük gücü olan televizyonların Rumlara ve Ermenilere seferberlik ilan edilmiş gibi yayın yapıldığı şu günlerden bir örnek daha vereyim. Bir yılı aşkındır her cumartesi günü Galatasaray'da, gözaltında kayıplarla ilgili olarak oturuyorduk. O eylemin meşruiyeti tartışılır olduğunda, 'kutsal analık' söylemine sığınıldı. Cinsiyetçilik yeniden üretildi. Gözaltında kayıplara sadece anababaların, eşlerin değil, herkesin karşı çıkması gerektiğini düşündüğünü bildiğimiz gazeteci arkadaşlarımızı bile, haklılığımızı anlatırken, mesela Hanım Tosun'la, Hasene Türkoğlu'yla konuşurken onları Cumartesi Anaları olarak tanıttı. Kamuoyunun gözünde ancak bunların haklı nedeni olabilirmiş gibi. Gözaltında kayıplara karşı Galatasaray'da oturmaları haklı karşılanacak kişilerin sadece analar değil, Türk analar olduğunu da anlamış oldu, geçen gece benim gibi Kanal 7 izlemiş olanlar. Hasan Kaçan'ın konuğu olan feminist Pazartesi dergisi yazarı Perihan Mağden, Galatasaray'da kayıplar için oturan insanların gözaltına alınışlarına karşı çıktı ve gerekçelendirdi: "Onlar Türk anaları"... (3. 7. '96) Bakın, bu refleksin -ben böyle demek istemiştim diyeceğini düşündüğüm için 'refleks' diyorum- yaygınlaşması nelere yol açabilir: Cezaevlerinde açlık greviyle ölüm sınırına gelmiş olan tutukluların yakınlarının yaptıkları, yapacakları eylemlerin meşru bulunması için analıkları bile yeterli olmaz. Çünkü, onların çoğu Kürt...

Kürt olduğu için

Siyonizmi bahane edip Yahudilere yönelik olduğu gibi, son yıllarda Kürtlere de PKK reddi çıkış noktası yapılarak ırkçı saldırılar oluyor. Birkaçını hatırlatayım:

• İzmir'in Ödemiş ilçesinde bir grup esnaf, işyerlerinin bulunduğu sokakları bayrakla donatmışlardı, "bu vatan Türküm diyenlerindir" demeyi de ihmal etmeden (29. 8. '92, Hürriyet).

• 1992'de Anamur'daki biri Kürt, diğeri Türk iki gencin kavgasından sonra Kürt esnaf ve memurlara yönelik kitlesel saldırı, dövme ve kurşunlama olaylarının ardından Kürtlerin çoğu ilçeyi terketmişti.

• 1993'te Alanya'da, bir askerin cenazesi gerekçe gösterilerek, Kürt esnafa saldırılmış, işyerleri tahrip edilmiş ve birçok Kürt ilçeyi terketmek zorunda kalmıştı.

• Ayvalık Belediye Başkanı'nın, Kürt işçi çalıştırılan inşaatlara iskan vermediğini, ruhsat alabilmenin şartının Kürt işçi çalıştırmamak olduğunu Fatih Altaylı yazmıştı. (13. 11. '95, Hürriyet)

• Geçtiğimiz mart ayında da İçel'in Erdemli ilçesinde telefonla cinsel tacizde bulunduğu iddia edilen kişinin Kürt olması, yaklaşık 500-2 bin kişinin sokağa dökülmesine neden olmuştu. (11. 3. '96, gazeteler) "Kahrolsun PKK" sloganları yürüyüş eylemlerine 'meşruluk' kazandırmış, "PKK'yı ilçeden atacağız"la devam eden sloganlar, "Kürtlere ölüm", "Erdemli Kürtlere mezar olacak"la noktalanmıştı.Tehdit edilen Kürt öğrenciler okullarına gidememiş, Kürtlerin evlerine ve işyerlerine saldırıp milyarlarca liralık zarar verenler hiçbir engelle karşılaşmamışlardı. (13.3.'96, Demokrasi)

İtalya'da yaşamıyoruz herhalde

"Yakaladığın Ermeninin burnunu ya da kulağını kesesceksin, boynuna ip takıp gezdirecek ve eşek gibi anırtacaksın"... Bu ırkçı sözler, Samsun'un Havza ilçesinde, orta dereceli okul öğrencilerine ücretsiz izlettirilen Bekçi adlı tiyatro oyununda geçmişti. Bazı veliler olayı Özgür Gündem gazetesine bildirmişlerdi. (27 Ekim '93') O zaman Özgürlük ve Dayanışma Partisi yoktu. Olsaydı, hiç şüphem yok, kınardı.

Söz'ün 70. sayısında Samsun'a giden ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras'ın bu gezisiyle ilgili Mustafa Cengiz'in yazısında benim irkildiğim bir bölüm vardı; genel başkanının hazırcevaplığından gayet memnun olmuş bir şekilde şunu aktarıyordu: "Özel bir tv kanalında canlı yayına çıkan Uras'a çok ilginç bir soru gelmişti. Türk müsünüz, sorusuna şaşıran Genel Başkan'ın yanıtı 'İtalya'da yaşamıyoruz herhalde' şeklindeydi." İçimizdeki ırkçılık deyip dururken bunun yeterince yankı bulmaması beni -en iyi ihtimalle- "içimizdeki cadı" haline sokuyor. Bir allahın ÖDPlisinin çıkıp da bunu eleştirmemesi, beni bir kez daha "cadı" olmak zorunda bıraktı.

Şiddete, en azından egemenin ezilene şiddetine hepimiz karşıyız. Yani mesela çocuklara şiddetin hiçbir mazereti olamaz. Çocuğuma patlattığım tokatın özrü "kendimi tutamadım, refleksti" olursa, bu, benim, çocuk haklarını içime sindirmediğimi, egemen konumumdan vazgeçmediğimi gösterir.

Samsun'a gidince, soru İslamcı gazeteciden gelince, refleks bu olmuş...

Ufuk, İtalya'da İtalyanlar, Türkiye'de Türkler yaşar demek istememiştir. Ama ne yazık ki, bu cümlenin başka bir anlamı da yok... Ufuk 8 Haziran'da ettiği bu lafları, iki hafta sonra, HADEP Kongresi'nde asla etmezdi, etmedi de. Türkiye'de sadece Türkler değil, Kürtler, Lazlar, Rumlar, Yahudiler, Ermeniler, Süryaniler, Çingeneler, Yezidiler, 40 küsur millet yaşıyor. Bunu Ufuk da yeri gelince söyler. Ama bence mekana, karşındaki kişiye göre değişememeli bu cevap. Onun içindir ki, bıktırma pahasına, unutmamaktan, hatırlamaktan söz ediyorum.

ARKADAŞÇA DOKUNMALAR

"Benim, Zeynep Atikkan'da dikkatimi çeken bir başka nokta, İshak adını mükerreren 'İSAK' şeklinde yazmasıydı, yani İZAK! Atikkan böylece İshak Bey'e acaba Müslüman değil de Musevî olduğunu ve bu yüzden 'safkan' bir 'Türk' sayılayamayacağı sinyalini mi vermek istiyordu? -Kardeşim bak, hem 'mütefekkir' değilsin. Üstelik tam bir 'Türk' bile değilsin. Kes sesini otur!

..Bazı yazarların 'kanına' dokunmuştu bir Musevî'nin 'Müslüman işi'ne karışması.

..Dışladıkça ufalıyor, ufaldıkça dışlıyoruz."

Yağmur Atsız,
24. 6. '96, Y.Yüzyıl

"İşte size asla yazılamayacak bir doktora konusu daha: '19. Yüzyıl Anadolusu'nda Kitlesel Din Değiştirme.' Ne demek yani, biz hep Müslüman değil miydik? Sen benim soyumda Ermenilik, Rumluk falan mı var demek istiyorsun? Zaten senin vatan haini olduğun böyle şeyleri kurcalamandan belli. Sen git o tezi Yunanistan'da yap... Bu bölümde yapılamayacak doktora tezimiz de şu: '1923 Nüfus Mübadelesinden 6-7 Eylül olaylarına kadar toplumu Türkleştirme politikaları.' Nasıl yani, sen Anadolu'daki Rum nüfusun sürülmesini kötü bir şey olarak mı görüyorsun? Ne demek bütün toplumsal dokunun altüst olması? Yoksa sen Atatürk'ü de mi sevmiyorsun?"

Selim Deringil,
Entellektüel Bakış,
Milliyet, 13. 5. '96.

"Neo Nazizmin hortladığı Almanya'da Türk vatandaşlarına yapılan saldırılar ve onların uğradığı her türlü ayrımcı politika bizim etimize saplanan bir bıçak gibidir."

Suzan Tarablus,
18. 6. '96, Evrensel'in
"MHP markalı TSE Başkanı"
haberi.

"Kocamustafapaşa İlkokulu ile Sümbül efendi Camii'nin duvarları, ki haftadır İBDA-C imzalı, 'Masum Yahudi Yoktur', 'Laik Devlet Elbet Yıkılacaktır' gibi yazılamalarla dolu. ...iki haftadır kimse müdahale etmedi. Biz Kocamustafapaşa sakinleri olarak, yargıda cezai yaptırımı olan 'halkı kin ve düşmanlığa itmek' suçunun Yahudi yurttaşlarımıza karşı, işte burada işlendiğini düşünüyoruz. Musevileri din farkı gözeterek, daha doğuştan 'günahkar' sayan, hatta 'kin ve düşmanlığın' ileri safhalarında, 'katli vacip'liğini ilan eden 'masum Yahudi yoktur' anlayışından bütün insalcıllığımızla, şiddetle rahatsızlık duyuyoruz."

23. 6. '96,
Okur mektubu,
Cumhuriyet.

21. yüzyıla girerken...

Hasta adam: Avrupa

Temel DEMİRER

Tam 529 gün sonra Berlin-Frankfurt-Paris hattında gördüğüm Avrupa, itiraf etmeliyim ki, 529 gün önce bıraktığım gibi değildi. 529 günde değişmesi kadar doğal hiçbir şeyin olmadığı Avrupa'nın bu denli kötürümleşmesi, benim bile "kapitalizmin yıkıcılığı", "çıldırtıcılığı" konusundaki yetersiz kalan öngörüsüzlüğümün bir tekzibiydi sanki.

Avrupa, kemikleri kırılıp yere yığılmış çaresiz ve şaşkın bir insanı anımsatıyor. Hayır, eski "refah devleti" söylencelerinin şen şakrak Avrupası yok artık. Kuşkunun ve kaygının egemen olduğu korkunun Avrupası, toplumsal şizofreninin kollarında sarsılıyor... Avrupa, artık hasta... Hastalık da, tedavi için önerilen yöntemler de, her şeyi içinden çıkılmazca ağırlaştırıyor...

SIDA=Immigre!

Avrupa egemenleri içinde debelendikleri yapısal kriz içinde, alışık olmadıkları kadar radikal bir toplumsal muhalefetle tanışıyorlar. Örneğin mayıs ayı ortalarında 400 bin Almanyalı işçi, Bonn'da "Yetti Artık!" diyerek Kohl hükümetinin yeni paketine karşı çıkıyor... Fransa'daki toplumsal muhalefetin ise, Chirac-Juppe çetesinin ırkçı-liberal saldırılarına teslim olmaya niyeti yok gibi... Ancak Avrupa'daki ezilenlerin temel sorunu da aşılabilmiş gibi değil: Öndersizlik sorunu yerli yerinde duruyor ve emek cephesinin belini büküyor...

Bu durum, aşılması gereken eskinin aşılamamasına ve çürümenin boyutlanmasına yol açıyor. Avrupa'da çürüyenle gelen, ne yazıktır ki (olanak dahilinde olduğu halde!) yeni değil, ama yoğunlaştırılmış bir aşırı sağcılık. Örneğin turistlerin "ışık kenti" Paris sokaklarında durmadan kimlik kontrolü yapıp, "kaçak yabancı" avlayan otomatik silahlı askerlerin "nizam ve intizamı sağlaması", artık gündelik hayatın bir doğallığı olmuş. Öte yandan, Avrupa'da (ya da Fransa'da) bir yabancının kendini "Yahudi olarak hissetmesi" için tüm nedenler hazır ve nazır... Paris duvarları "SIDA=Immigre (AIDS=Yabancı)" sloganlarından geçilmiyor. Artık Avrupa'nın doğallığı içinde olunmaması gereken iki şeyden ilki yabancı, ikincisi de emekçi olmak gibi... Bu arada Avrupa'da yaşanan kriz ve Avrupa Birliği (AB) düşlerinin sonuna yaklaşılırken hasta adam daha ağır sancılarla tanışıyor...

AB düşünün sonu mu?

Avrupa Birliği ya da ilk adıyla Ortak Pazar, büyük umutlarla kurulmuştu. Gümrüklerin kalkması, ekonomik koordinasyon, zamanla siyasal, kültürel ve ulusal farklılıkların da ortadan kalkmasına, yaşlı kıtanın tam bir bütünleşmeye gitmesine yol açacaktı. Ama böyle olmadı. Ya da AB bu denli ucuz ve kolay değildi. Yıllardır süren çabalara karşın ekonomi, kültür, dış politika, güvenlik konularında bir türlü uyum ve birlik sağlanamadı. Ulusal çıkar ve farklılıklar önplana çıktı. "Küresel milliyetçilik" yeniden hortladı. 'The Economist' dergisine göre, "AB ülkeleri, dış politikayı hâlâ ulusal çıkarların bir uzantısı olarak görüyor. Bu olgu da ortak bir dış polita izlenmesini olanaksız kılıyor." İngiltere ile Fransa, dış politikayı, egemenlik hakkının vazgeçilmez bir unsuru olarak gören ülkelerin başında geliyor.

Mali alanda 1991 tarihli Maastricht Anlaşması, AB üyesi 15 ülkenin 1999'a kadar ortak para birimine geçmesini, ortak Merkez Bankası'nın kurulmasını öngörüyor. Ne var ki, AB ülkelerinin çoğu buna hazır değil. İtalya, İspanya, Portekiz gibi bir dizi ülke Maastricht Anlaşması'nın yeniden gözden geçirilmesini, Ortak Para Sistemi'ne (EMU) geçişin ertelenmesini istiyor. İngiltere ise, ulusal egemenlik hakkının kısıtlanması olarak gördüğü parasal birliğe tümüyle karşı çıkıyor. Almanya gerçi parasal birliği destekliyor, ama Deutche Mark ve Bundesbank'tan (Merkez Bankası) ayrılmak da birçok Alman'a zor geliyor.

Öte yandan Avrupa Birliği'nin gelecekte alacağı şekle ilişkin çalışmalarda, hemen her konuda derin görüş ayrılıkları ile karşı karşıya kalınması söz konusu. Almanya, Avrupa Birliği'nin daha büyük bir hızla bütünleşmesinden yana. Hem Almanya, hem Fransa, üye ülkelerin hepsi daha yakın ilişki kurmaya hazır değilse, buna hazır olanların kendi başlarına hareket etmeleri gerektiği görüşündeler. İngiltere'nin ise, dış politika, göçmenler ve savunma konularında daha fazla bütünleşmeye karşı çıkıyor. İngiltere ayrıca üye ülkelerin veto hakkının sınırlanmasına da direniyor. Özetle AB düşü açısından ortalığı bir toz duman kaplıyor... Düş, karabasana dönüşüyor.

AB hükümetleri ne yapıyor?

Avrupa ülkelerinde, "kamu harcamalarının azaltılması" adı altında yürütülen işçi ve emekçilerin kazanılmış haklarına saldırı planları, koordineli bir biçimde yürütülüyor. Fransa'da 97 bütçe görüşmeleri sırasında gündeme gelen,"bütçe açıklarının kapatılması", "memur sayısının azaltılması" konuları İspanya, Almanya, Belçika ve İsveç'te ateşli bir şekilde tartışılan konuları oluşturuyor. Aslında hepsinin gerekçesi aynı...

İspanya'da Aznar hükümeti, işbaşına gelişinin birinci haftasında "4 yıl içinde bütün devlet işletmelerini özelleştirileceğini" açıkladı. 10 Mayıs 1996'ta yapılan Bakanlar Kurulu toplantısının ardından Endüstri Bakanı Josep Pigue'nin yaptığı açıklamaya göre, Endüstri ve Sanayi Bakanlığı'na bağlı olan hiçbir devlet işletmesi özelleştirme planı dışında bırakılmayacak. İspanya'nın, ortak para birimine geçmek üzere Maastricht kriterlerine yanıt verebilmesinin, ancak sosyal harcamalardan 200 milyar peseta tutarında bir tasarrufun yapılması ve devlet memurlarının sayısının azaltılması halinde mümkün olabileceği ifade edildi. İspanya'da Aznar Hükümeti'nin 10 Mayıs'ta açıkladığı hükümet programının ilk gündemi 200 milyar pesetalık bir bütçe kısıntısı ve telekomünikasyonda çalışan memur sayısını yüzde 3 oranında düşürmek oldu...

Denilebilir ki, Fransa'da Juppe, Almanya'da Kohl planı olarak sunulan sosyal haklara saldırının İspanya'daki adı da Aznar planı... İspanya'nın AB içindeki durumu diğerlerinden farklı. AB'de işsizlik oranı ve bütçe açıkları en yüksek ülke olan İspanya, Maastricht kriterlerinin hiçbirini yerine getirecek durumda değil. 6 Mayıs 1996'da açıklanan 'sosyal reform paketi'nin ilk uygulaması, stratejik işletmelerin özelleştirilmesi olacak. "Sosyal giderlerde mutlaka ekonomik olunmasını" isteyen Aznar hükümeti, sosyal sigortalar ve hastalık kasasında gerekli düzenlemeleri gerçekleştirmek gerektiğini dile getirdi.

Almanya'da ise 26 Nisan 1996'da Kohl Hükümeti tarafından açıklanan yeni reform paketi '97'de sosyal haklardan 50 milyar marklık bir tasarruf hedefliyor... Belçika'da hükümet, temmuz ayında ele alınacak bütçe görüşmeleri kapsamında, sosyal sigorta sisteminin yeniden örgütlenmesi ve bütçe açıklarını kapatmak için önlem alınması gerektiğini açıkladı... İsveç hükümeti de işsizlik ve aile yardımlarından başlamak üzere 10 milyar kronluk bir kısıtlamanın yapılacağını duyurdu. (İsveç'te böylesi bir kısıtlama ilk defa gündeme geliyor.)

Öte yandan Fransa Ekonomi Bakanı Jeam Arthuis, Parlamento'da başlayan 1997 yılı bütçe görüşmeleriyle ilgili olarak 'Le Monde' gazetesine verdiği demeçte, ekonomik durumu düzeltmek için, vergi reformu yapılması ve savunma harcamalarından 200 milyar frank azaltma planlandığını bildirdi. Ayrıca Arthuis, Fransa'da memur sayısını düşürerek ve sosyal harcamalarda kısıtlamalara giderek gelecek yıl en az 60 milyar frank dolayında tasarruf sağlamayı amaçladıklarını belirtti. Hükümetin kısıtlama planları çerçevesinde 3 yıl içinde Fransa'da 30 bin memurun işten atılması öngörülüyor.

Bir anımsatma

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nu (CES), AB devlet ve hükümet başkanları zirvesinden bir gün önce Torino'da düzenlediği toplantıya çeşitli Avrupa ülkelerinden sendika konfederasyonları katıldı. Bütün Avrupa ülkelerinde, Maastrich Avrupası'na karşı tabandan yükselen işçi tepkisi dile getirildi. CES yöneticilerinden Willy Perirens konuşmasında, "Avrupa Birliği adı, sosyal haklara saldırılar, bütçe açıklarının kapatılması adına ücret düşürmek ve dondurmalar, yoğun işsizlik vb. ile birlikte anılıyor" dedi...

Perirens'in uyarısını naklettikten sonra, bir not düşmeliyim: Hasta Adam Avrupa, 21. yüzyıla bugünden çok farklı girecek... Belki de "burjuva demokrasisi" görüşlerini tekzip ederek ya da 20. yüzyılın başında tanık olduğu tarihsel altüst oluşlarla, kimbilir... Yaşayanlar görecek...

Komiser Rex öğrencileri de ısırdı...

Tuncay GÜRHAN

Viyana- Geçtiğimiz sonbaharda Avusturya'da seçim kampanyası yaşandı. Kampanyanın en önemli halkasını televizyon tartışmaları oluşturuyordu ve bir bakıma seçim sonuçlarını belirleyecekti. Bu tartışmalardan en önemlisi iktidardaki Sosyal Demokrat Parti (SPÖ) ile aşırı sağ parti (FPÖ) arasında geçti. Ancak rating patlaması beklenen bu program bile Komiser Rex'i geçemedi. Avusturya halkının dörtte bire yakını Komiser Rex'i seyretmişti. Komiser Rex bir Alman kurdu, izleyenleri şaşkınlığa düşürecek kadar akıllı ve suçluların, kanundışıların amansız bir düşmanı... O bir polis köpeği. O, Avusturya'daki köpek sevgisinin, endüstrisinin idolü ve ortalama Avusturyalı'nın sağduyusuydu. Tabii ki seçimleri "sağ tehlike" değil, sağduyu kazandı, yani sosyal demokratlar... Üstelik oyların çoğunu "sağ tehlike"ye karşı yaptığı birlik çağrılarıyla Yeşiller'den almıştı...

Uzun pazarlıklardan sonra merkez sol ve merkez sağ bir koalisyon kurdu ve kurulur kurulmaz da ilk işi bir "tasarruf paketi" ile öğrencilerin, yabancıların ve nihayet çalışanların haklarını kısıtlamak oldu. Buna karşı öğrenci eylemliliği hızlı başladı, bütün Avusturya çapında boykot ve sonra da işgal... Asistanların da desteklediği eylem, paketten zarar gören diğer kesimlerin de desteğini bekliyordu, ama öğrenciler umduklarını bulamadılar. Avusturya toplumu hükümetin politikalarına güven duyuyordu, öğrenci hareketi sessiz çoğunluğun dipsiz kuyusuna düştü. İkinci Dünya Savaşı'yla ve faşizmle hiçbir zaman hesaplaşmayan devletin kendi içinde 'rasyonel' örgütlenmesiyle refaha yürüyen Avusturya, otorite ve iktidarla mobilize olan Avusturya, direnmek isteyen genç Avusturya'yı boğmuştu. Üstelik de bunu polis, panzer ve copla değil; sessizlik, yalnızlaştırma, sonunda da eylemlere karşı yükselen homurtusuyla yapmıştı. Bir aydan fazla süren işgal başarısızlıkla sonuçlandı. Başarısızlık sadece hükümetten talep edilenlerin elde edilmemesinden değil, fakat işgal boyunca üniversitelerde kurulmaya çalışılan alternatif kültürün, bir yenilik ve ruh yaratamamasından da kaynaklanıyordu. İşgal boyunca gerçekleştirilen 24 saatlik maraton tartışmalar, film gösterileri, konserler, öğrenci sendikasının açık oturumları ve hatta rektörden işgal için alınan işgal belgesi bile (!) bunu başarmaya yetmedi.

Avrupa'da bir ruh dolaşıyor. Avrupa, sosyal refah devletinden vazgeçmenin sancılarını yaşıyor, dağılmakta olan dünyada kendilerine yeni bir yol, yeni bir gelecek belirlemenin sancıları bunlar. Konformizm ve Avrupa merkezcilikle malül Avrupa bilinci, Peter Handke gibi Sırpları desteklemeyi Don Kişotluk sanan aydınlar ve geçmişte elde ettikleri konforu, emperyalist kârın keyifli uyuşukluğunu talep eden bir soldan başka muhalefet çıkartamıyor. Bugünü, var olanı savunmak Avrupa muhalefetinin, solunun en temel kaygısını oluşturuyor. Oysa bu bile topluma yönelik bir eleştiri dalgası ve yeni bir dünya tasavvuru, verili hayatların Avrupa kapitalizminin kompartımanlarda sunduğu küçük mutlulukların, olanakların sorgulanmasından geçiyor. Çünkü tüm bunlar sessiz yığınların meşrulaştırıcı motorunu oluşturuyor.

Komiser Rex ısırmaya devam ediyor, Avusturya'da öğrenciler neden 68'de yaşamadıklarına üzülüyor, Türkiye'de öğrenciler polisle çatışıyor, dünya dönüyor!..

Eşcinsellerin mücadelesi ve sol

Jean-Louis Touton

Geçtiğimiz yıl eşcinseller ve onların ahlaki düzene karşı verdikleri mücadeleyi destekleyen herkes, 80 bin kişi, Paris'te toplanmış ve Fransa'nın diğer şehirlerinde de bu demektir ki eşcinsellerin örgütlü mücadelesi açıkoturumlara, şenliklere gövde gösterilerine yol açacak seviyeye ulaşmış sosyo-politik bir olaydır artık. Bu örgütlü savaşımlar sonunda eşcinsel çiftler trenlerde indirimli tarifeye ve genelde sol bazı belediyelerde "evlilik dışı bir arada yaşama" sertifikaları almaya hak kazanmışlardır.

Fransa'da eşcinsel kuruluşları son dönemde yükselen mücadeleyle birlikte çoğalmaya ve etkili olmaya başladılar. Örneğin SOS Homofobi, eşcinsellere uygulanan şiddete karşı bir şikayet–telefon hattı oluşturmak amacıyla iki yıl önce kuruldu. Başka bir kuruluş, ACT-UP, AIDS'li çocuğu Fransa'da tedavi gören kendisi de seropozitif olan ve Fransa'dan sınırdışı edilmek istenin Zaireli kaçak bir kadını kurtarmaya çalışmış, ancak pek destek görmemişti. Bir kaç ay önce de (Fransa sağının önemli isimlerinden biri olan), Jacgues TOUBON, cinsiyetleri ve cinsel tercihleri ne olursa olsun, çiftler için hayat kontratı projesine, toplumsal düzeni bozacağı şeklinde burjuva bir bahaneyle karşı çıkmıştı. Bu karara da, önemli sayılabilecek bir protesto gelmemişti.

Bu durum gösteriyor ki, eşcinseller birleşik bir mücadele hattı oluşturmaya çalışırken, eşcinsel olmayanlardan yeterli desteği görmüyorlar.

Eşcinsel kuruluşlar arasında, kısa süre önce oluşturulan ZOO, cinsel kimliğin biyolojik cinsellikten bağımsız bir şekilde yeniden inşası için çalışmaktadır. Amerikan üniversitelerindeki eşcinsel ve feminist solun sorunsallarını Fransa'ya taşımak istemekte, "AIDS devrinde hayali ve sembolik stratejiler, üzerine bir seminer düzenlemek gibi çalışmalar sürdürmektedir.

Önümüzdeki sene, Paris sokaklarında tüm Avrupalı eşcinsellerin katılacağı, 200.000 kişilik bir GAY-PRIDE bekleniyor. Bu yıl KOPENHAG'da yapılacak yürüyüş ise eşcinsel çiftin kabulünü ve yalnızca heteroseksüeller için geçerli olan evrensel hakların homoseksüeller için de geçerlilik kazanmasını amaçlamaktadır. Solun artık, yayılmaya başlayan ve yeni bir ifade tarzı olan bu hareketi desteklemesi gerekiyor. Ezilen kesimler arasında bağları kurma vakti gelmiştir.

İlk defa 1970'lerdeki 1 Mayıs yürüyüşlerinde LCR (IV. Enternasyonal Fransa Seksiyonu) ve SO, eşcinsel kortejleri, polisin ve CGT'nin saldırılarına karşı korumuştu. Her tür erkek güdümlü işçicilikten kurtulup, sınıfsal savaşımın yanında, cinsel baskılara karşı da bir mücadele yürütmek gerektiği ortadadır. Çünkü homoseksüel ve feminist hareket, iktidar kavramlarının eleştirisini merkez edinen farklı bir toplumu ve farklı toplumsal ilişkileri amaçlamaktadır. Ancak Fransa'da sendikalardaki homoseksüel komisyonların ortadan kalkışı, 80–90'lı yıllarda AIDS yüzünden önemli şahısların (Focault, Hochengheim vb.) ölümü sonucu, sol, bu mücadeleyi ihmal etmişti. Homoseksüel çiftin meşrulaşmasına karşı çıkmak için egemen ahlakın, "pasif, aktif" tarzında terimler ortaya atması yetiyor. Biz böylesi kategorileri, biyolojik özelliklerden bağımsız olarak var olan cinsel kimliği temel edinecek bir kültür, bir ifade tarzı, bir estetik arayış içerisinde eritmeliyiz. ABD'de ZOO'nun bu anlayışla yürüttüğü politik mücadele sonucu "Queer" kültürü doğmuştur.

Bir feminist hareket kadar, güçlü bir eşcinsel hareket de gerekmektedir. Ama bu iki mücadelede de, homoseksüellik, kadınlık gibi sınıflandırmalar geçici olmalı ve bu hareketler devlet iktidarının ortadan kalktığı, toplumun farklı sosyal gruplara bölünmediği, her topluluğun diğerini dışlamadan ve ona karşı nefret duymadan kendi özdeneyimini yaşayabileceği bir dünya için birer araç olmalıdırlar. Bugün, bölünme homoseksüeller ve heteroseksüeller arasında değil, mücadele etmek isteyenler ve istemeyenler arasındadır.

Çeviren: Utku Uraz Aydın
Rouge, Sayı: 1690, 20/ 6 / 1996

Son 4 haftadır Galatasaray'da kayıp yakınları yerine polisler oturuyor!...

Bu çığlığı hangi güç engelleyebilir?

Ayla ÖNDER

Cumartesi artık önemli bir gün... O gün, gözaltında kaybolanların anneleri ve yakınları Beyoğlu'nda, Galatasaray Lisesi önünde saat tam12.00'de buluşuyor ve oturuyorlardı. Ne var ki burası 4 haftadır yasak annelere. Ve 4 haftadır fiilen mümkün olamayan bu eylem, polisin umduğunun tersine daha da büyüdü ve önem kazandı. "Yasak", daha çok insanı eylemle ilgilenmeye sevk etti.

Ne oluyordu cumartesi günleri? Artık bütün medyanın sık sık konu ettiği gibi, her cumartesi Beyoğlu'ndan, İstiklal Caddesi'nden geçen herkes şüpheli şahıstı. Oradan geçen herkes eyleme destek vermesi muhtemel kuşkulu bir kişi idi. Habitat Zirvesi'nin son günü yaşanan ilk saldırıyla başlayan bu süreç bir anlamda "ilan edilmemiş bir günlük sıkıyönetimdi." 58 haftadır yapılan bu eylem, sürekliliği açısından belki de Türkiye'de ilk kez başarılıyordu.

Daha önceleri, yani eylemin başladığı 27 Mayıs 1995'ten önce, gözaltında kayıpları sadece muhalif basından iziyorduk. Sayıları gittikçe artıyordu. Hepimizi derinden sarsıyordu bu. Artık Türkiye, Şili'ye, Arjantin'e benzemişti. Ne olduysa Hasan Ocak'ın kaybedilişinin ardından oldu. Gözaltına alındığı kesin olarak bilinen Ocak'ın cesedinin bir ormanda bulunması muhalifleri, sosyalistleri ayağa kaldırdı. O günden sonra kayıp anneleri ve yakınları oğullarının, kızlarının ve eşlerinin fotoğraflarını alıp Galataray'a geldiler. Ve bu öfke sürekli bir eyleme dönüştü. Şilili, Guatemalalı, Arjantinli kadınların yaptıklarının benzeri bir eylemdi bu. Periyodik olarak aynı yerde bulunmak ve kayıpları dile getirmek. Ve sessizce oturmalar slo-ganlı eylemlerden daha etkili oldu. Eylemin en önemli özelliği de Filiz Koçali'nin de altını çizdiği gibi kayıpları ete kemiğe büründürmekti. "Sayıların gerçeğe yabancılaştırdığından" hareketle her hafta bir kayıbın öyküsü anlatıldı. Artık kayıplar sayı olmaktan çıkmıştı. "300'den fazla kayıp var" sözcüğünden öte, tek tek, adlarını, yaşamlarını öğreniyorduk. "Kenan Bilgin şu şehirde doğdu, bu şehirde büyüdü, burada okudu" gibi onun yaşamından anektodlar aktarılıyordu. Buranın ünü duyuldukça yıllar önce yakınları kaybolan ve acısını içine gömen insanlar da geliyordu. "Benim de 80 öncesi çocuğum kaybolmuştu" deyip, yerini alan bir ana, oranın sürekli müdavimi haline geliyordu. 90'lık komünist Mehmet Bozışık ise tam 50 yıl önce kaybolan kardeşini anlatmaya geldi bir gün oraya. Hatice Morsümbül ise 16 yıl önce kaybolan oğlunun öyküsünü anlattı başka bir gün. Morsümbül şöyle diyordu. "16 senedir bir odada tek başıma ağlıyordum, bağırıyordum. Şimdi bunu söyleyecek bir yer buldum!" Yani anneler, kardeşlar için bir çığlığın insanlara ulaştırılabileceği bir yer olmuştu Galatasaray.

Bir umut, bir haykırış, bir bekleyiş...

Ünü öyle duyuldu ki, Kürt anneler ta Diyarbakır'dan, Batman'dan kalkıp, geldiler. Kayıp çocuklarının fotoğraflarıyla orada oturdular. Galatasaray'ı bir umut olarak algılıyorlardı. Orada oturduklarında çocuklarının bulunacağını umut etmişti Kürt analar. Ama giderken gördüler ki, Türkiye'de kayıplar sadece 'ora'da değil, her yerde vardı. İstanbul'da muhalif olan birinin yaşadıkları da 'ora'dan farklı olmuyordu.

Ve bir çok insan, Cumartesi günü orada oturan annelerin gözlerine baktıklarında bir annenin çocuğunun kaybolmasının ne büyük bir acı olduğunu gördü. Dayanışma sıklaşıyordu gittikçe. 58 hafta boyunca annelerin tek amacı vardı; çocuğunu bulmak ama ne olursa olsun bulmak...

Oturma eyleminin başlamasının ardından 20 kişi daha kaybedilmişti. Bunların hepsinin yakın eyleme gelmişti. Yeni kayıp öyküleri arşivlerimize girmişti. Daha 4 hafta önce yapılan 4 yeni kayıp başvurusu vardı. Ve onların yakınları henüz Galatasaray'da kayıplarının akibetini dile getire memişlerdi.

Belgeli, bilgili muhalefet...

Peki bu dört haftadır yaşanan polis terörü nasıl altedilecekti? 4 haftadır anaların oturduğu yerde kalkanlı, silahlı polisler oturuyordu. Orada artık panzerler duruyordu. Kurt köpekleri gözdağı ve rircesine havlıyordu.. Polis tarafından "kurtarılmış bölge" ilan edilen Galatasaray Lisesi önüne analar artık ayak basamıyordu. Oraya gelen herkesin karga tulumba gözaltına alınmasına da alışılmıştı artık. Bu noktada ne yapılması gerektiği konuşuluyordu artık...

Aslında polisin saldırısı ters tepmişti. Önceden medyada arada bir yer alan 'cumartesi oturmaları' şimdi hemen her gazetede ve TV kanalında haber oluyordu.

"Ne yapmalı?" sorusu cumartesi oturmalarını her hafta organize edenleri düşündürüyordu. "Kayıpları ifade edeceğimiz yeni biçimler bulmalıyız" diyenler de vardı. Ancak önü alınmayacak bi ilgi başlamıştı. TV'lerde polisin şiddetini izleyen, büyük bir öfke duyuyor ve hemen eylemi organize eden kadınlarından birini arıyordu; "Ayıp oldu, şimdiye kadar hiç gelmedim. Bu hafta ben de geliyorum" diye arayanlar çoktu.

Bu organizasyonu gerçekleştiren kadınlar da, "Kayıplara dikkat çekmeliyiz. Kayıpları da birer birer anlatmalıyız" diye düşünüyordu. Çünkü 54 haftadır bu eylem

İlan edilmemiş bir sıkıyönetim uygulaması..

Ercan Kanar

Uzun süredir Habitat bahane edilerek meşru, demokratik bir muhalafet eylemini daha büyümeden boğmak istiyor devlet. Son zamanlarda giderek sivil toplumun konuşan, taleplerde bulunan 'Ben de varım' diyen kıpırdanışını hissetti. Bu kıpırdanıştan korktu. Ve bu gelişmeyi, büyük bir barış talebini haykıracak bir kuvvete dönüşmeden, özgürlükçü büyük bir rüzgara dönüşmeden boğmak istiyor. Bu tamamen MGK'nın savaş politikalarından kaynaklanan, sivil toplumu kul köle yapmayı hedefleyen bir bakış açısının sonucu. O nedenle de ilan edilmemiş bir sıkıyönetim uygulaması devam ediyor. Bu, aslında devletin demoktatik bir hukuk devleti olmadığını kanıtlayan, gülünçlük içinde, acz içinde olduğu-

Kazanımlardan ödün vermemek gerekir. Daha da çok sesimizi çıkarmamız gerekir. Bunu nasıl kıracağız? Şimdi bunu düşünmek gerekir. Aman devletle inatlaşmayalım da kabuklarımıza çekilelim anlayışıyla olmaz. Tam tersine sivil itaatsizliği, meşru, demokratik haklı mücadele biçimlerini prova-

doğru yöntemlerle, meşru bir zeminde yaygınlaştırmamız gerekir. Ancak, başka kurumların Galatasaray özelinde cumartesi analarının alacağı karar biçimine saygılı olması gerekir.

Biz, İHD olarak, bu eyleme destek veriyoruz. Biz, bu eylemi kendi amaçlarımıza uygun, paralel çok önemli bir inisiyatif olarak görüyoruz. O etkinliğin dinamiğinin aldığı kararlara tabi olarak, onlara saygılı davranarak destek veriyoruz. Ve diğerlerinin de böyle davranması gerektiğine inanıyoruz. Orası özgün bir kazanımdır. Bu tür kazanımların yerlerini, sayılarını çoğaltmak gerekirken eldekinin de kaybedilmesine yol açacak tarzda dar bakışlı girişimler olmamalı.

Bu hafta biz yine her zamanki gibi o inisiyatifin vereceği karara uyacağız.

Hiç kimse bu acıy

Aylin Çevik

Akibetini bilemediğin bir yakınını düşün. Ben bir dönemde bu konuda psikolog olarak bir araştırma yapmıştım. Özellikle Güney Amerika ülkeleri ve Afganistan'daki kayıplarla ilgili çalışmaları okudum. Özellikle kaybolanların yakınlarıyla yapılan psikolojik araştırmalar ve onların çocuklarıyla yapılan görüşmeler. Bırakın bilimsel gerçekçiliği falan bir insan olarak beni çok etkilemişti. Bir an ben hem kaybolmanın hem de kaybetmenin çok büyük bir acı olduğunu hissettim. Çünkü ne olduğunu bilmiyorsun. Yani ölüyse ölüsünü görürsün. Yaşıyorsa yaşadığını görürsün, konuşurusun. Ama bunların hiçbiri net değil. Ve burada en kötü olanı duygusal bağlamda hep o kişi yanınızda. Hiç bir zaman hayatınızda somut bir merakınız var. Hep sorular kalıyor. Ve siz olarak, çocukları olarak sunuz sanki. Ailenin h Barış İçin Kadın Çalış gözaltında kaybedilen buldum. Genel anlamd var. Ama bir noktada d sürekli kafalarında so bir şey kalmamış. Hay kayıba endekslenmiş. biçimleniyor. Onu bul mak; ölü ya da sağ. Ya Geceleri uyumamak, olarak kaybolan kişiyi neler yapılacak.. Hatta üretiliyor sürekli olara arasındalar ve korku insanlar.

Politik psikoloji açı çeşitli sonuçlar çıkıyo lenmiş. Toplumda bire menin bir yolu bu. Fa politikasının bir yön

böyle sürmüştü. Filiz Koçali'nin dikkat çektiği gibi "Artık ajitatif bir muhalefetten farklı" bir şeydi bu. "Belgesi, bilgisi olan bir muhalefetti."

Polisin şiddeti devam edince iki hafta önce "karanfilli eylem" planı yapıldı. Oraya gider gitmez yine gözaltına alınacaklardı. Bunu biliyorlardı. Ama ellerinde kayıpların bir simgesi olmalıydı. Bu da bir karanfil oldu. Ama polisler o gün çiçekleri de gözaltına aldılar.

'Bu cumartesi ne yapıyoruz?'

"Bu hafta ne olacak?" Artık herkes bu soruyu soruyordu. Kimi "karar alın, uyalım" diyordu. Telefona sarılanlar "Ne yapıyoruz bu cumartesi?" diye soruyordu.

Sadece tek şey istiyordu bu insanlar; gözaltında kayıpları anlatmak!

Eyleme destek için katılan psikolog Aylin Çevik son yaşanan olayları değerlendirirken sürekli sorular soruyordu. Çevik, önerilerini de sıralıyordu peşpeşe; "Yani bu son yaşananlardan sonra bu eylemlilikte bireyler düzeyinde bir şey yapılamaz artık diye düşünüyorum. Bu bir kitle eylemi çünkü. Cumartesi analarının meydanı mutlaka zorlanmalı. Ancak insanlar farklı amaçlarla bu zemini kullanmak için gelmemeli. Sırf kayıpları protesto için, kayıp ailelerinin yapmış olduğu bu protestoyu desteklemek için bireyler gelmeli." Çevik, oranın polislerce sahiplenilmesine şiddetle karşı çıkıyordu. "Kimse oranın sahibi değil. Orası kimseye ait değil. Ama orası bir protestonun yapıldığı bir alan. Çiçekleriyle gittikten sonra ve çiçeklerin bile gözaltına alındığı bir ülkede yaşıyoruz. Bu olacak şey değil. Belki oradaki esnafı bilinçlendirmek, oradaki halkı yanımıza çekmek lazım."

Çevik, böyle diyordu ama polis öyle organize çalışıyordu ki... Cumartesi gününden önce, esnafla da konuştukları, onları uyardıkları duyulmuştu; "Buraya gelenler terörist, bölücü. Dikkatli olun. Camlarınızı kırarlar, size saldırı olur." Ve yine söylentilere göre bazı esnafın eline de sopa verilmişti.

En büyük kargaşa geçen hafta yaşanmıştı. Üç ayrı yerden gruplar, farklı zamanda gelip gözaltına alınmıştı. Bir grup 12.00'de gelmiş, pankart açarak slogan atmıştı. Onların gözaltına alınmasının ardından, 12.30'da bir grup ellerinde karanfilleriyle gözükmüştü. Bir süre sonra da öğrenciler, "Kayıplar bulunsun, hesap sorulsun" sloganlarıyla çıkıvermişti bir köşeden. Bunların hepsi tartaklanarak polis otolarına bindirilmiş ve emniyete götürülmüştü.

Bu destek gruplarından bazılarıyla görüştüğümüzde kimi bu tutumun meşru olduğunu söylüyor, kimi de bu biçimlere karşı çıkıyordu.

İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi öğrencisi Gonca Giritdaha önceleri oraya destek olarak gittiklerini anlatıyordu. Ancak Gonca, bu hafta toplu şekilde gitmeleri gerektiği konusunda aralarında konuştuklarını söylemişti. O gün polis üzerlerine hücum ettiğinde alınmamak için birbirlerine sıkı sıkı sarılmışlar, ama bir kişiye en az 7 polis düştüğü için sonunda karga tulumba alınmışlardı. Ayrı bir koldan pankartlarla gelen eylemciler hakkında da şöyle düşünüyordu; "Bu, polisin saldırmasını çok daha kolaylaştırıyor. Ve oradaki insanları da zor durumda bırakıyor. Orası annelerin yeri. Biz zaten pankart açıp gelmeyi düşünmedik. 'Biz buradayız' diye bunu göstermeye gerek yok. Zaten Öğrenci Koordinasyonu olarak bu bizim anlayışımıza ters düşen bir şey. Her zaman diğer örgütlerle ayrıştığımız nokta da burası."

Gücünü meşruiyetinden alan bir eylem...

Ya bu hafta? Bu hafta yine gelmeyi düşünüyorlardı; "Orası artık bir sembol haline geldi. Ama polis saldırıyor. Artık acılı annelerin sesini bile duymaya katlanamıyorlar. Bugün cumartesi anneleri olur, yarın başka bir yer olur, ama orasının kazanılması için çok mücadele verilmiş. Kayıp yakınlarının seslerini duyurabildikleri bir yer orası" diye düşüncesini dile getiren Gonca'nın bu hafta için önerisi de vardı; "Daha bütünlüklü, daha kitlesel bir eylem olmalı. 30 kişilik 50 kişilik gruplarla gidiliyor ve polis alıyor. Hepimizin aynı anda gidip oturacağı bir şeyden söz ediyorum. Herkesin haberdar olduğu, çok daha büyük bir organizasyon olmalı."

Aynı okuldan Özgür ise 4 haftadır annelerin gelmeyişini (daha doğrusu engellenişini) garipsiyor ve şöyle diyordu. "Ben kaç haftadır annelerin yüzünü göremiyorum!" Özgür'ün de bir önerisi vardı;

"Belirli buluşma yeri seçilmeli. Hep birlikte gelip oturmalı analarla birlikte. Alınsa da 200 -300 kişi birlikte alınmalı. Biz orayı bırakmayı düşünmüyoruz. Haftaya yine geleceğiz."

Sürekli Galatasaray'a gelen ve analara destek veren ÖDP'liler önceki hafta karanfillerle gelmiş ve hemen hepsi gözaltına alınmıştı. Hakan Öztürk te bu gözaltına alınanlar arasındaydı. "Zamanı denk geldikçe" oturma eylemine katılan Hakan, ÖDP olarak hiçbir zaman parti kimliklerini orada açığa vurmadıklarını anlatıyordu. Ve böyle bir tutumun Galatasaray'da kesinlikle yanlış olduğuna vurgu yapıyordu. "Bu eylem zaten gücünü toplumsal meşruiyetinden alıyor. Kayıp yakınları orada oturarak mazlumluklarını herkese sergiliyorlar ve bu, insanlar üzerinde güçlü bir etki yaratıyor. Çok can alıcı bir sorunu yumuşak bir tarzda ortaya koyuyorlar. Öne çıkan herhangi bir etiket falan yok orada. Bu onu çok daha güçlü kılıyor. Çünkü kendiliğinden bir yapı oluştu. Bir takım etiketler falan olunca da insanlar sert çıktı. Kendini çok doğru konumlandırmış bir eylem ama mesala son dönemde katılım daha azalırsa ben daha aktif olarak destek verilmesine taraftarım. Bu durumda organize olarak katılmamız gerektiğini düşünebilirim. Ama orada eylemi başından beri organize edenler ne karar alırsa onların inisiyatifine uymak gerekir. Yine onların istediği biçim altında olmalı. Hiç katılmayalım diye kesinlikle düşünmüyorum."

Hakan son haftalarda yaşananları şöyle yorumluyordu; "Şimdi Türkiye'deki merkezi otorite sokak eylemlerine sıcak bakmıyor. 1 Mayıs'tan sonra merkezi otoritenin kararı şu; sokak eylemlerine izin vermeyeceğiz. Cumartesi analarının eylemi ise haftalardır süren istikrarlı bir eylem. Artık kayıplar sistematik olarak kafalarda yer etmeye başladı. Ne var ki, son derece barışçıl olmasına rağmen ona da müdahale ediyorlar. Ben o baskı sürecek diye düşünüyorum. Bu durumda polisin kolluk kuvvetlerini olabildiğince daha pasif kılabilecek bir eylem tarzı bulunabilir. Gerekirse daha da sembolikleştirerek devam etmeli diye düşünüyorum. Ancak anneler oranın özneleri. Onların katılımı sağlanmıyorsa olmaz. Bu eylemin gerçek özneleri olan annelerin katılımı sağlanırsa anlamı olur."

Devlet, vatandaşıyla inatlaşmaz

Av. Mehmet Ali Kırdök

Biz hukukçular olarak insan ilişkilerinin merkezinde bulunuyoruz. Yani yakını kaybolan insanlarla birlikte karakollara, emniyet müdürlüklerine, savcılıklara gidiyoruz. Ve bu sıkıntıyı onlara birlikte biz de yaşıyoruz. Dolayısıyla sorun direk olarak bizim de sorunumuz.

ÇHD'ye mensup avukatlar bu olayın mağdurlarının her zaman yanında olduar. Bir bakıyorsunuz ceset bulunuyor. Gidiliyor. Avukatlar cesetleri çıkarıyorlar. Onların defin işlemlerini yapıyorlar. Yani bu süreci tüm çıplaklığıyla avukatlar yaşıyor. Bundan dolayı kayıp yakınlarının eylemine destek vermek avukatlar açısından insani olmaktan öte, mesleki bir sorumluluk. Yaşadığımız topraklarda bu tür olayların olmasından biz hukukçular olarak utanç duyuyoruz.

İnsanların orada son derece haklı eylemlerinin engellenmesi son derece keyfi. Karanfil bırakmak için geliyorlar, yakınlarını aramak için geliyorlar. Ben buna "eylem" demiyorum. Bu bir arayış çabası. Polis bu insanları engelleme içerisine girdi. Ve olağanüstü yığınak yapılarak insanların o arama yerine dahi gitmeleri engellendi. Keyfi gözaltılar yaşandı. İnsanlar İstiklal Caddesi'nde yürüdükleri için gözaltına alındı. Sokakta yürüyen avukat arkadaşlarımız da gözaltına alındılar. Ondan sonraki hafta yine böyle oldu. Buna avukatlar sessiz kalamazdı. Ve geçtiğimiz hafta ÇHD'den 7-8 avukat arkadaşımız gözaltına alındı. Biz de bunu duyunca toplu olarak Galatasaray'a gittik. Buna haklı olarak müdahalaede bulunduk. Tepki gösterdik. Bunun sonucunda bizi de gözaltına aldılar. Biz haklı olduğumuzu, orada haksız bir pozisyonda olanın bizzat bu emri veren polis şeflerinin olduğunu belirttik. Kolluk kuvvetlerinin olay olmasını önlemek amacıyla önceden tedbir alma, insanları belli bir süre engellemek gibi görevleri var. Polis Vazife ve Selahiyetleri Yasası'nda bu yetkiler var. Ancak bu yetki her tarafta kullanılmaz, her zaman kullanılmaz. Yüzlerce insan alındı, bırakıldı. Bu, hakkın kötüye kullanılmasıdır ve suçtur.

Devlet vatandaşıyla inatlaşmaz. Devletin bir insan grubuna, 'Sen burada bulunamazsın, buradan geçemezsin' gibi yasaklar koyması bizatihi demokratik devlet düzeniyle bağdaşmaz. Bundan dolayı 'Galatasaray'da insanlar toplu olarak bulunamaz. İstiklal Caddesi'nden on kişi birlikte geçemez' gibi tavırları insanların kabul etmelerini bekleyemezler. İstanbul Emniyeti bu tavrını sürdürdüğü sürece de ben vatandaş olarak oradan geçme hakkımı, orada oturma hakkımı kullanmak istiyorum. Bunların yasadışı emirler olduğunu biliyorum. Bu engellendikçe de biz buradan geçeceğiz, insanların da geçmesini aynı şekilde öneriyorum.

Yüreği yanan anayı, babayı hiç bir güç durduramaz. Galatasaray'da analar oturacaktır. Bunu ne İstanbul Emiyet Müdürü engelleyebilir, ne başka bir güç. Hiç bir güç kaybolan insanın aranmasını engelleyemez.

Biz Ayhan Uzala, Hüseyin Toraman ve Hasan Gülünay'ın arama süreçlerinde aileleriyle hep bir arada olduk. Onlarla yakın ilişkilerimiz oldu. Bütün bu süreci sonuna kadar ve canlı olarak yaşadık. Ondan dolayı bu insanlarla ayrılmamız mümkün değil.

Kayıp yakınlarında ikili bir duygu var. Hem umudu kesmemek, yani bir gün çıkıp geleceğini ummak. Bir de ölmüş olduğunu varsaymak. Bir yandan cesedini bulacağım diye morgları arıyor. Bir yandan da ceset bulunmadığı süre içerisinde hep büyük bir umutla yaşıyor. Bu çok büyük bir işkence. Sürekli umutla geçen bir yaşam. Gece, gündüz yok. Uyku yok. Ve bir süre sonra bu insanlarda psikolojik tahribatlar yaratıyor. Polis eğer burada insanları oturtmayacağım diyorsa bütün gücünü kullanır, oturtmaz, ama 3 ay oturtmaz, 5 ay oturtmaz. Ama insanlar üç sene sonra yine orada otururlar. Yani orayı uzun vadeli olarak düşünmek gerekiyor .

Çağdaş Hukukçular Derneği Üyesi

... yaşamamalı...

... kafanızda o insan için
... insanla yakınları
... birlikte kayboluyor-
... hayatı da gidiyor. Ben
... Günleri'nde yakınları
... kadınları tanıma fırsatı
... hem belli bir umutları
... çok umutsuzlar. Ve
... Hayatlarında başka
... larının tamamı o
... Bütün hayat ona göre
... mak. Ne olursa olsun bul-
... Yani çok büyük acı.
... yalarında sistematik
... görmek. Karşılaşılırsa
... bu tür senaryolar
... Bir umutla umutsuzluk
... bir gel-git yaşıyor bu

... nda bakıldığında da
... ortaya. Bu, Şili de göz-
... reyleri bastırmanın, sindir-
... faşist bir devlet
... Yani doğrudan kay-

durum, böyle bir gelecek insanları korkutuyor. Bu korkuyla yaşıyorsunuz. Bu korkuyu herkese hissettirmek istiyorlar.

Gelelim eylemliliğe. Açıkçası ben de sürekli soruyorum kendime. Çok net bir cevabını bulmuş değilim. Bu da sağlıklı gelmiyor. Yani her defasında git alın. Gözaltında bulunmak ta bir alışkanlık haline gelmeye başladı. Alışkanlıktan ziyade bir kabulleniş var burada. Çok doğal bir süreçmiş gibi. Artık 'ben bu bu koğuştaydım, şu saatte ben de buradaydım' falan gibi, aramızda bu sohbetler geçmeye başladı. Bu noktada bireyler düzeyinde bir şey yapılamaz. Bu bir kitle eylemi çünkü. Bence Cumartesi analarının oturduğu o yer zorlanmalı. İnsanlar farklı amaçlarla bu zemini kullanmak için gelmemeli. Sırf kayıpları protesto için, kayıp ailelerinin yapmış olduğu bu protestoyu desteklemek için gelmeli.

O meydan artık önemli oldu. Çünkü o meydanla birlikte orası bir simge oldu. Burayı verdiğinizde başka şeyler de istenecektir sizden. Oradaki halkı yanımıza çekmek lazım. İnsanlar böyle bir eyleme çok daha sempatiyle

Ben burada bir destek konumundayım. Ben hiçbir zaman da bir birey olarak ne kendimin, ne de bir yakınımı kaybolmasını istemiyorum. O acıyı paylaşmak istiyorum. O acının bir daha kimse tarafından artık yaşanmasını istemiyorum. Tarif edilemeyecek düzeyde bir acı bu. Artık şunu düşünmek istiyorum. Daha organize olmalı bu iş. Eylemlilik kendi içinde de birdenbire çok dağıldı. Örneğin karar alınıyor çiçek atılacak. Bir bakıyorsunuz bir grup başka bir yerden slogan atarak geiyor. Birileri çıkıyor kendi başına bir gösteri yapıyor. Bunlar benim desteklediğim, onayladığım şeyler değil. Eylem sessiz olmalı ve herkes toplu biçimde davranmalı. Kitlesel bir eylemlilik olmak zorunda. Yani bir çok kişi parça parça alınıyor. Kimlerin nasıl alındığını bile bilmiyoruz. Yani kontrol da kaçıyor elinizden. Bu cumartesi daha organize bir şekilde, belli bir saatte, belli bir zamanda ve belli bir eylem biçimiyle orada olmalıyız. Bu eylemlilik başka yerlere da taşınabilir ama Galatasaray'daki eylemlilik te mutlaka devam etmeli...

Barış Derneği Yazı Kurulu Üyesi-Psikolog:

Ninenin anlamadığı:

Savaş kapıyı çalmadan gelir

Neşe YAŞIN

Garanti anlaşmaları... Uluslararası hukuk kuralları. Kıbrıs sorunu... Karpaz yarımadasının bir köyünde yaşayan yaşlı bir Rum kadın için bunların anlamı nedir? Onun kilise ile ev arasındaki küçük özel dünyasının bir gün o politik ve zalim dünya tarafından altüst edilişini resmi tarihler kuşkusuz ki kayda geçmemiştir. O, aniden köyüne tanklarla gelen savaşın şoku içinde saygısızca evine girilişinin, pişirdiği ekmeğin yenmesinin isyanını taşırken, zirvelerde buluşan politikacılar büyük sözlerle büyük kavgalar vermektedirler.

Mezarlıktaki haçların kırılması büyükanne Maria için inanılmazdır... O, evinden ayrılmamaya kararlıdır ve "düşman" bildikleri ve kendini "düşman" bilenler arasında yaşamaya devam eder. Enklavdaki yaşam güvensizlikler, korkularla doludur... Çocukları, torunları uzaktadır. Evini bırakmaya kıyamaz... Onu dantellerle, süsler; orada anıların bekçiliğini yapar. Geçmiş günlerin ihtişamını düşünür.

Marilena 'yaya'sını (Rumca'da büyükanne) çok özlemektedir. Annesinin, babasının Risokarpaso konusunda anlattıkları uzak bir masal gibidir... Yaya'sından ona buraları anlatmasını ister ve yaşlı kadın bir mektupla torununun isteğini yerine getirir...

Marilena ile Rum tarafında bir zamanlar Kıbrıslı Türk ve Rum öğrencilerin aynı sıraları paylaştığı bir özel okulda, Amerikan Akademisi'nde düzenlenen toplantıda karşılaştım. Toplantı sonunda yanıma gelip bu mektuptan söz etti... Burnumuzun dibinde yaşayan bu insanların sorunlarını, sıkıntılarını bilmemenin onlara sahip çıkmamanın hüznünü yaşadım. Bilgi kaynaklarımız sınırlıydı ve sanki onlar yokmuş gibi yaşıyorduk... Mektup elime yeni ulaştı...

Sevgili Yaya Maria, mektubunu okuyunca gözlerim doldu ve onu başkalarıyla da paylaşmaya karar verdim...

Haksızlıklar gizli kalmasın diye...

Hiçbir zaman evimi terk etmeyeceğim

Sevgili torunum Marilena merhaba

Mektubunu aldım ve bir kez daha sana köyümü anlatmamı istemen beni çok memnun etti, bunun için sana teşekkür ederim.

Ben yalnızca ilkokula gittim ve böyle yerler konusunda yazmak için eğitimli olmak gerek. Zararı yok. Yazabildiğim ve bildiğim kadarını yazacağım.

Risokarpaso Kıbrıs'ın en büyük köylerinden biriydi. Güzel evleri ve iyi, temiz havası ile temiz bir köydü. Köy bol miktarda tütün üretiyordu. İnsanlar buğday, havuç, zeytin, kavun yetiştiriyorlardı. Aynı zamanda hayvancı ve balıkçıydılar. Köy altı bin kişilik nüfusuyla çok büyüktü ve çok temiz havamız vardı, ama şimdi dışarıdan gelenler her şeyi kirlettiler. İki kilisemiz var, Ayia Triada ve Ayios Synesios. Köyümüz ormanlarla ve denizlerle çevrilidir. Öyle güzeldir ki hiçbir zaman ona doyamazsın. Dikkate değer bir yerdir ve hangi ormancılık öğretmeni geldiyse terketmek istemeyip ağlamıştır. Aynı zamanda iki manastırımız vardır. Bir tanesi Apostolos Andreas burnundaki Apostolos Andreas'tır. Apostolos Andreas'tan iskeleye vuran dalgalar kutsal sulardır ve Apostolos Andreas bir kaptanın kör olan oğlunu iyileştirmiştir. Onun gözüne kutsal su koydu ve çocuk görmeye başladı. Sonra çocuğun babası bu kutsal suya yakın yerdeki küçük eski kiliseyi yaptı. Apostolos Andreas pek çok mucizeler gerçekleştirdi. Binlerce insan Aziz'e tapınmak ve ayrıca çok güzel olan bu yerde eğlenmek için buraya gelirlerdi. Burada ayrıca büyük bir lokanta vardır. Aynı zamanda burada Panayia Eleousa ve Ayio Philon manastırımız vardır. Bunlar çok güzel yerlerdir... Bir de Panayia Aphendrikamız var ki benim tatil evim orada kilisenin yanındadır, ama dışarıdan gelenler onu yaktılar. Köyün dışındaki bütün evleri yıktılar onları harabeye çevirdiler... Hatta köyümüzün mezarlığında bile bütün haçları kırıp yere attılar... Mermer mezarlara dahi zarar verdiler ve kilisenin çanını çaldılar. Onlar çok kötülük yaptılar... Tanklarla geldiler, köyümüzü kuşattılar ve bizi evlerimizden çıkmaya zorlayıp Ayios Synesios kilisesine götürdüler ve yere oturttular... Dayanılmayacak kadar sıcaktı ve pek çok kadın ve erkek bayıldı ve onları ayıltmak için bir bardak su dahi getirmediler. Ben en küçük kızım Georghia ile birlikteydim ve iki somun ekmek pişirmiştim ve yemeği de yapmıştım, ama yemeğe vaktimiz olmadı. Georghia saatini banyoda unutmuştu ve onu da aldılar. Ekmeğimizi yediler; kavunumuzu yediler ve şişemizi açtılar ve peynirimizle geri kalan her şeyi avluya döküp bize yemek için hiçbir şey bırakmadılar.

Evlerimizi kilitsiz bırakmıştık, ayakkabılarımızı bile giyemedik. Arkamızda babasıyla birlikte bir kadın ve onların arkasında kocasıyla bir kadın vardı. Kadınları benim evime koydular. Erkekleri öteki eve götürdüler ve orta kapısı açıktı. Kadının birini divanın üstüne, ötekini ise yatağa koydular ve onlardan faydalanmak üzereydiler... Kadınların birinin bebeği vardı. Ağlıyorlardı ve yakınları da öteki odada bağırıyordu. Bir komutan şans eseri çığlıkları işitti ve gelip onları kurtardı. Bebeğin pantolonu yoktu ve ben bir yastık kılıfı alıp onu sardım ve bebeği annesine verdim.

Köyde çok güzel evler vardı, ama onların içine hayvanlar koyup evleri mahvettiler... Ağaçlar, harup ve zeytinliklerle doluydu ve kuşlar milyoner olmuştu, ama şimdi harup ve zeytin ağaçlarını tahtasını kullanmak ya da kömür yapmak için kestiler, her yer harabeye döndü; işe yaramaz hale geldi. Dört adamı öldürdüler ve iki kadını yaktılar... Önce onları soydular ve evlerini ateşe verip tamamen yaktılar, yalnızca kadınlardan birinin bacağının bir parçası kaldı... Diğer öldürdüklerinin üstüne yatakların attılar. Geçen Noel'de çifte aylık aldığımızdan yaşlı bir adamın evine gidip para istediler, parası olmadığını söyledi, ama ısrar ettiler... Yalnızca bir Kıbrıs Lirası'nı onlara verdi. Israr ettiler ve daha fazla istediler, ama onlara başka olmadığını söyledi. Onu dövmeye başladılar ve yarı ölü hale getirdiler ve yatağını üstüne koydular. Öldüğünü zannettiler. Sonra bir komşusu sesleri duydu ve yanına gitti...

Bu onun geliniydi ve kendini feci halde tartakladıklarını söyledi; kanaması vardı ve çok ağrı çekiyordu. Polise gittiler. Burada doktorumuz yoktur. Onu Mağusa'daki doktora götürmek yerine bir hıristiyana gittiler ve ondan adamı doktora götürmesini istediler. Ama o yalnız gitmekten korkuyordu ve gitmedi... Sonra sanırım onu kendileri götürdüler. Hala yaşıyor ve acı çekiyor. Biz, enklavlardaki insanlar çok zorluklar yaşıyoruz... Bu yıl Apostolos Andreas'a pek çok kalkan geldi, ama hıristiyanların hiçbirine bunları avlayıp yeme izni vermiyorlar... Küreklerini alıp onları dövüyorlar ve onları hapse atıyorlar. Balık avlamalarına da izin vermiyorlar. Burada nereden alışveriş ettiğimizi soruyorsun. Onlardan alışveriş ediyoruz.

Kooperatifte aradığımızı bulamayınca Türk dükkanlarına gidiyoruz. Ne yapabiliriz ? Şimdi bazı genç adamlar bizi rahatsız ediyorlar... Eskiden bu kadar saldırgan değillerdi. Şimdi sana kendi maceralarım hakkında yazacağım.

Her şeyden önce sana, bana zaman zaman "Maria eğer birisi kapını zorlarsa Kasım'ı çağır" diyen Kıbrıslı komşumdan söz edeceğim. Benim televizyonum vardı ve o zaman onların yoktu. Şimdi köy renkli televizyon doldu; artık ihtiyaçları yok... Her zaman evime girebileceklerini aklımda tutuyordum ve bir odaya tencereler ve tavalar koydum. Ben sokağın yanındaki diğer odada yatıyordum. Bir gece geldiler; camı kırdılar ve ayakkabılarını çıkarıp içeriye girdiler, önce ışığı açtılar, önce ütümü, sonra televizyonumu aldılar, ama fişi hala üstündeydi... Tanrı onları aptallaştırdı ve fişi çekmek yerine kabloyu kestiler... Büyük bir gürültü oldu ve sigorta attı hayatım tehlikedeydi. Zifiri karanlıkta ne yapabilirdim? Bu sırada tencereler ve tavalar hırsızların ayaklarına dolandı ve beni kurtardılar... Ben Kasım'ın söylediği gibi onu çağırmak için bir pencere arıyordum. Buldum ve onu çağırdım:

"Kasım koş, evime girdiler ve beni öldürmeye çalışıyorlar."

Koştu ve Panayi'yi de gelmesi için çağırdı, ama Panayi'nin annesi Türklerin onu öldürebileceğini söyleyip izin vermedi. Ama Kasım karısıyla birlikte kalın bir sopayla "Koşun Maria'yı öldürüyorlar" diye bağırarak geldi. Onlarla (Kıbrıslı Türklerle) çok iyi anlaşıyorum. Biz enklavdaki insanların ne zorluklar ve korkularla yaşadığımızı görüyorsun.

On altı yıl oldu ve çocuklarıma bu eziyetler konusunda yazmaya hiçbir zaman cesaret etmedim, çünkü bana kendileriyle yaşamam konusunda baskı yapabilirlerdi. Hiçbir zaman evimi terketmeyeceğim ve Türklerin gelip yerleşmesine ve öteki evler gibi benim evimi de kirletmesine izin vermeyeceğim. Tanrı bize evlerimizi terketmememiz için cesaret, güç, sabır ve kurtulacağımız konusunda umut verecek. Tanrı bizi aydınlatır ve bize hepsini verir. Bütün bunlara dayanabilmemizin nedeni budur. Görüyor musun sevgili Marilenam biz enklavdaki insanların acıları konusunda hiçbir şey bilmiyorsun ve bunlar sana adeta bir yalan gibi geliyor.

İsteğini gerçekleştirdim, ama yazdıklarımın seni memnun etmediğini biliyorum. Yazabildiğim ve bildiğim kadarını yazdım. Öğretmenlerini tanımasam bile onlara selamlarımı söyle. Bu dünyada iyi eğitimli bir kadın olmanı dilerim.

Bütün sevgilerimle sana hoşcakal diyorum.

Büyükannen Maria Lazaridou

7/ 2/ 1990

Büyükanne Maria 12/ 1/ 1991' de öldürülür... Yetkililer bunun doğal bir ölüm olduğunu söylerler... Ama ninenin üzerinde darp izleri vardır ve tanıklar cinayeti doğrulamaktadırlar...

Ferda Ferdağ öldü...

Artist olmak isteyen kız

Ferda Ferdağ geçtiğimiz hafta içinde bu kez rol icabı değil, gerçekten öldü. Cenazesinde yine roller yapıldı.

Sessiz sedasız, İstanbul'a ve Yeşilçam'a beddualar okuyarak öldü...

Ölmeden önce bile "Artist Olmak İsteyen Kız"ın cenazesinde yine birileri "sesli film" oynayarak tören kıtasında yerlerini aldılar.

Cenazeden dönen sinemakolik birisi bu durumu, "eşyanın doğasına uygun" olarak tasfir etti.

Her şey eşyanın doğasına uygundu.

İlişkilerin eşyadan eşyaya tarif edildiği ve yaşandığı bir hayatın ironisiydi bu.

Sanatçıların eşya haline getirildiği, işine, insanlara ve tarihe yabancılaştırıldığı bir ortamın doğasıydı...

Bir sanatçı ölmüştü.

İnsanları ve eşyaları tenzih ederek söylemek gerekirse bazı "eşyalar" cenazesine gelmişti.

(Sezai SARIOĞLU)

Cezmi ERSÖZ

(...)

Ve filmimiz başlıyor; işte bir sahne hayatından: 12 yaşında, sarı şeritli ortaokul şapkasını başına takmış, aynada kendini hayran hayran seyrediyor. Dalıp gitmiş su gibi güzelliğine. Müthiş bir tokatla uyanıyor bu düşten:

"Sen aynaya bakacak yaşta mısın?"

Babası. Oysa o aynasının içinden kendine çoktan bir hayat seçmiştir. Talihini seçmiştir. Ama heyecanları cesur olan bu kızın talihi ummadığı karanlıklarla hazırlanmıştır sanki: Üsküdar, Paşakapısı orta birden yurt bilgisi hocasının şu sorusu üzerine ayrılır:

"Babasız, fakir çocuklar parmak kaldırsın!"

(...)

Rolü iyilik perisi! Pembe tüller içinde Sinderalla'nın çevresinde dönüyor ve 15 gün sonra isyan ediyor :

"Efendim ben hiç konuşmayacak mıyım?", "Peri kızları konuşmaz çocuğum!"

Nüfus kağıdını alıp tiyatrodan öfkeyle ayrılıyor. Onurlu, hırçın, başına buyruk...

(...)

"Bir gün kulise hiç girmeden Haldun Dormen'in odasının kapısını tıklıyorum. Haldun Dormen karşımda.

"Haldun Bey sizinle çalışmak istiyorum" diyorum.

Haldun Dormen beni şöyle bir süzüyor, sinirlendiği belli oluyor, cevabımı 2 saniyede ayakta yüzüne bakarken alıyorum:

"İki sene koltuktan ücretsiz oyun seyredin" diyor Haldun Dormen bana. Ve Beyoğlu'ndan Tünel'e kadar yürürken ağlıyorum. (...)"

O yılların sanatçıları dört başı mamur bir bohem hayat yaşamaktadır. Herkesin vazgeçilmez bir düşü vardır. Henüz hiç kimse İstanbul'a yenilmemiştir! Ve henüz Sait Faik yaşıyordur: Bir ilkbahar günü Büyükada'ya giden Ferda'yı ada vapurundan indirir ve Burgaz'ın en güzel çam ağacının altında birlikte şarap içerler. (...)

Park Otel'deyiz şimdi de. Ferda 18 yaşında, insanın içini yakan bir güzelliğe sahip. Barın bir ucunda kendisi, diğer ucunda Özdemir Asaf oturuyor. Özdemir Asaf elindeki konyak kadehini gözlerini Ferda'dan ayırmadan parçalamaya başlıyor; bar bir anda boşalıyor. Kan içindeki eliyle geliyor yanına Ferda'nın, yine gözlerini ayırmadan:

"Aramızdan zenginler gitti, artık başbaşayız" diyor.

(...)

Ama herkes Özdemir Asaf gibi yaklaşmıyor yanına. Bir gün İstiklal Caddesi'nde Memduh Ün yanına gelir: "Bu yaşta kaşlarını niye aldın?" diyerek yüzüne tükürüyor. O gün bu gündür kaşlarına hiç önem vermemiştir. Hep yoksul kalmıştır kaşları.... (...)

Peki onca acıdan, didişmeden, hayal kırıklığından geriye ne kalmıştır? 14 yaşında Yeşilçam'ın büyüsüne kapılan Ferda Ferdağ bugün 60 yaşındadır. Kül Kedisi'ni kıskanan kızı yolda görenler: "Sizi bir yerden hatırlıyoruz, ama adınızı çıkartamıyoruz" derler. Yardımcı kadın oyuncuların kaderidir bu. Yine de en güzel hatırlama bir Çingene çiçekçiden gelir: "Ben seni tanıdım ablam. Sen bir filmde Cihan Ünal'ın karşısında saçlarını açtın ablam." (Seni Seviyorum)

Bugün korktuğu başına geldi Ferda Ferdağ'ın. Beyaz ve narin bir yelkenliye benzetilen kız İstanbul'a yenildi. Doğduğu yerde, Balıkesir Edremit'te yaşamaya karar verdi. Ama doğduğu yerde bile tutunamadı. Evine icra geldi. Şimdi İzmir'de bir huzurevinde yaşıyor. Çocukluk hayallerine kaçtı. Oradan kırk senesini verdiği İstanbul'a şöyle sesleniyor:

"Bütün paralarım zemin katlarına, o akmayan sularına, jeton yutan telefonlarına, yanmayan kaloriferlerine, ikide bir kesilen elektriklerine, ayakta duracak yer bile bulamadığım otobüslerine gitti. Bir kere daha haram olsun İstanbul..."

(...)

(SON YÜZLER kitabından)

Kendi darağacını kurup kendi rolünü oynamak

Brecht, epik tiyatroyu "yabancılaştırma" tekniği üzerine oturtur. Amacı olguları zamansal boyutun ayrıntılarından kurtarıp en belirgin yönleriyle belleklere yerleştirmektir. Bunun için çeşitli yöntemler önerir ve dener. Örneğin yetişkin insanları çocuklara oynatır. Çünkü der, çocuklar, yetişkinleri en belirgin yönleriyle anlatırlar. Bir yetişkin kendini oynarsa ayrıntılar ve alışkanlıklarla asıl verilmek isteneni kaybeder. Bunun için bir burjuvayı işçinin oynaması; erkeği kadının oynaması; patronu işçinin oynaması gibi örnekleri çoğaltır ve önerir.

Sanatın insanlar üzerindeki etkisini artırmayı amaçlayan bu yöntem kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmadığı dönemlerde mutlaka etkili olmuştur. - Etkisini iletişim araçlarının yaygınlaşmamasından dolayı değil, insanların etkiye açık oluşlarından dolayı sağlıyordu.- Kitle iletişim araçlarının görsel boyutlarıyla yaygınlaşması doğal ki birçok değişimi de beraberinde getirdi. Olaylar ve olgular uzak ve kapalı alanlarda kalmayıp kitlelere anında ulaşmaya başladı. İşte bu hız olayların insanlar üzerindeki değişimi çoğaltacağına yok etti.

Bir yanda havai fişekler eşliğinde donatılmış masalar, diğer yanda açlıktan ölenler... Bir yanda olabildiğine özgürlükler, diğer yanda düşüncelerinden dolayı işkencelerden geçirilen, tutuklanan insanlar... Bir yanda devletin -milletin- parasını kendi parası gibi kullananlar, diğer yanda maaşlarına zam istedikleri için coplananlar... Bu görüntüleri yan yana getirebilmek için sanatsal çabalara, bir anlamda, gerek kalmadı. Çünkü hergün yüzlerce benzer görüntü gözlerimizin önünden geçip gidiyor. Fakat kitleler insani bir dramı yaşamak yerine bir futbol maçını izlemeyi tercih ediyor.

Adına "sessiz yığınlık" denilen kitlenin sosyolojik çözümlemesini yapacak değiliz. Fakat en çarpıcı haberi, görüntüyü bir boşluğa gömen, o görüntüyü anlamlaştıramayan ya da yadsıyan bir kitle karşısındayız. N. Hikmet gibi; "akrep gibisin kardeşim" demeye dilim varmıyor, ama bu kan gölünde kan konuşamıyor. Görüntülerin hızına eşit bir hızla, sözlü geleneğimizden olacak, olayları gözle okuma, yorumlama alışkanlığını kazanamadık. Gene kulaklarımızla yönlendiriliyoruz. Bir spiker, bir yorumcu bizlerin görüntüler karşısında nasıl düşünemeyeceğimizi belirleyebiliyor.

Olumsuz saptamalarla başlayan her düşünce olumsuz bir yargıya eğilimlidir. Böyle, bir tablo karşısında sanatın iflasını haykırmak istemiyorum, ama şu soruyu sormadan da edemiyorum: Bütün amacı insanı etkilemek ve dönüştürmek olan sanat işlevini yitiriyor mu, yitirmediyse insanların uyuyan bölgelerine inebilir; ne yapabilir?

Bilinen doğrularla varsayalım ki sağlıklı bir dünya görüşüyle saflarını belirlemiş bir sanatçı, gene estetiğin kurallarına uygun olarak (olmaya çalışarak) eserini sundu. Alıcı (kitle) alımlamak istemiyor veya direnç gösteriyor. O zaman ne olacak? Denilebilir ki sanat uzağı hedefler ve işaret eder, bu doğrudur. Fakat sanatçıyı yaşadığı dönemde de düşünmek zorundayız. Çünkü o da yaptığı işi etki-tepki ortamında geliştirebilir veya geliştirmek zorundadır. Üstelik onun işi daha da zordur. Bir yandan egemen güçlerce oluşturulan kuşatılmışlık çemberini kırmaya çalışırken bir yandan da hedef kitlesine (!) ulaşmaya çalışacaktır. Bu durumda "ne yapmalı" sorusu sanatçı için de gündemdedir.

"Ne yapmalı" sorusunun yanıtını bir başka yazıya ertelerken, böyle bir ortam içindeki sanatçı için şunu söyleyebilirim:

Kendi darağacını kurup kendi rolünü oynayacaktır.

Oğuz ÖZDEM

Batmane Batmane, leble gule, leble gule, lele!..

Vuslatta hicran yaşamak...

Baki KOŞAR

Mayıs ayının güzelim sıcakları, yazık ki Diyarbakır'da dahi yeterince sarıp kucaklamadı bizi. Oysa, "benim memleketim"de mayıslar sıcak geçer, kavurucu bir yazın ilk selamlarını olanca hararetiyle verir. (Galiba bu mevsimsel ritüel de giderek bozuluyor, çok şey gibi yitip gidiyor o da... Yazık ama; Güneydoğu'nun en özgün detaylarından biriydi benim için "sıcak"... Ne ki, Batman'da, her "ayrılık"ta olduğu gibi yağmur uğurlayacaktı beni... Tuhaf...)

Batman... Buraya gelişim aslında bir "dönüş" değil, bir "gidiş", bir "ayrılık"... Bir günlük, hatta birkaç saatlik bir buluşma için ancak böyle denebilir gibime geliyor. Böyle hissediyorum, böyle duyuyorum. Üstelik de yıllar sonra kavuşulan bir sevgiliyse, bir dostsa bu, başka nasıl düşünülebilir ki bu kadarcık, böylesine kısacık bir "vuslat" için, başka nasıl?..

Burada "oldum" ben; Batman'da...

Batman...

(Bu sözcük, bu isim, incecik titreyişlerle ürpertiyor yüreğimi. Bir anda doluyor gözlerim, bir anda buruk, heyecanı somutlayan içten bir tebessüm getiriyor dudaklarıma. Bir çiçek açıyor yaprak yaprak, bir ağaç filiz veriyor içimde usulca. "Gitmesek de görmesek de, o köy bizim köyümüzdür..." Hani işte, böyle bir şarkı gibi yani...)

'Bir yarim olsun...'

Diyarbakır'dan Batman'a özel bir otoyla gidiyoruz. Şoförümüz Diyarbakır'lı. Yollara hakim. Akşam olmadan gidip dönmemiz gerekiyor. Bu yüzden de çok hız yapıyor. Yanımızda Diyarbakır'ın uçarı, burjuva gençlerinden ikisi: Selin ve kardeşi Arif. Türk Rock dinliyorlar ısrarla ve gümbür gümbür: "Bir yarim olsun isterdim gözleri yeşil,/ Bir yarim olsun isterdim gül yüzü gülen./ Ben onu sevmek isterdim, delice sevmek..."

Bende bile kökleşmiş kimi yargılardan, yerleşmiş kimi inanışlardan olsa gerek, ilginç buluyorum... Batman-Diyarbakır yolunda, altımızda son model Vectra bir otoyla son sürat giderken, gümbür gümbür Haluk Levent dinlemek... (Sözümü kanları fıkır fıkır kaynayan bu yeni jenerasyon Diyarbakır gençlerine geçirebilsem gümbür gümbür Şivanperver, Ayşe Şan veya Aram dinlemek isterdim oysa. Misafir umduğunu değil, bulduğunu.. dedik, Haluk Levent'le yetindik.)

Kocaman bir vilayet olmuş "memleketim". Metropolleşmeye doğru hızla yürüyor. İçinde yığınla metropolitan nüve barındırıyor şimdi... Silvan'ı, Malabadi'yi hızla geride bırakıp yavaş yavaş Batman'a yaklaşırken, anayolun sağında solunda birçok ilan tabelaları karşılıyor ilkin bizi. Banka, otel ve lokanta ilanları bunlar... Sonra nihayet mavi içine beyaz harflerle yazılmış "Bat-

dorukta. Buruk, hüzünle bulanık bir coşku, yakıcı bir özlem kavuruyor yüreğimi...

Batman'da bir park...

İşte, Eski Tekel Caddesi'nin bitimindeki şu park... (Gerçi, adı bu değildir şimdi sanırım; çünkü Batman'ın Refah Parti'li belediye başkanı, birçok sokak ve caddenin ismini "islami isim"lerle değiştirdi. Bu partinin isim değiştirme çalışmaları da göz yaşartıcı bir sosyal hizmet olsa gerek!..)

Yazın otururduk özellikle bu parkta. Çay içer, dondurma yer, koyu muhabbetler ederdik. Gecenin yarılarına, bazen de sabah ezanına kadar sürerdi. Batman Lisesi'nde okuyordum. Okul çıkışı, ya civardaki -mesken edindiğimiz- kahvelerden birine, ya da buraya gelirdik. O zamanlar bu kadar karmaşık değildi Batman. Hatta, bazı memurların, kimi küçük bürokratların, tayinlerini buraya çıkarttırmak için araya milletvekilleri filan koyup torpil yaptırmaya çalıştıkları bile kulaktan kulağa duyulurdu.

Ah, yazları çok sıcak, geceleri serin, kışları ise ürkütecek kadar soğuk geçen güzelim Batman... Nasıl da özlemişim seni...

Önce kentin ana caddelerinde küçük bir tur atıyoruz. Batman'ı ilk defa görmekte olan yanımdaki arkadaşlara kendi şehrimi tanıtıyorum. (Oysa ne acı ki, insanlarım, bana da tıpkı onlara bakar gibi bakıyorlar. Bir yabancıymışım, bir turistmişim veya buraya bir araştırma için gelmiş bir "dışarlıklı"ymışım gibi... Sonra düşündüm de zaten burada yaşarken, hayatım burada geçerken de yine öyle görüyorlardı; onlar için "farklı", "başka", "yabancı" biri olmanın acı tatlı sancısını yoğun olarak yaşadım. Hiçbir zaman, ama hiçbir zaman "onlar"dan biri gibi görmediler beni, "kendilerinden biri" gibi algılamadılar. Neden?.. Burada doğmadım mı ben, burada büyümedim mi, annem babam, doğru düzgün tek kelime Türkçe bile bilmeyecek kadar Kürt ve öz be öz buralı değiller miydi? Hayatı boyunca İstanbul'u, hatta Batman dışında başka hiç ama hiçbir yeri görmemiş mazlum bir Kürt kadınının çocuğu değil miydim ben? Neden öyle davranmışlardı o zaman bana, neden çelişik bir dışlanmaya maruz bırakmışlardı?..) ("Kılığın kıyafetin sarmadı beni,/Söylediğin türküler, bizim türkümüz değil./ Başka çeşmelerden doldurmuşsun tasını,/ Yüreğinde nakış yok, iplik yok bizden./ İnsanlar selamını kesmeden yavaş yavaş,/ Bulutlar rahmetini esirgemeden,/ Savuş, git içimizden...")

İki kıyının arası...

Savuşup gitmiştim ben de. Tıpkı Yavuz Bülent Bakiler'in bu dizelerindeki gibi... Bir arkadaşın beni çok etkileyen sözleri düştü aklıma: "Onlar gibi olabilmek için bazı geceler loş bir odaya kapanıp taş duvarlarla konuştum; 'Ben onlar gibiyim, ben onlar gibiyim!' diye haykırdım. Boy aynasının karşısına geçip onları taklit etmeye, onlar gibi olmaya çalıştım ama olmadı, başaramadım ve sonunda kendim olmaya, neysem o olmaya karar verdim. Şimdi daha huzurlu, kendimle daha barışığım. Çünkü kendimi kabul ettim..."

Hiçbir zaman tipik bir "Batmanlı" olamadıysam bile hep Batmanlı kaldı yüreğim. Bir yerim (her yerim!) hep Kürt ve yaralı bu yüzden. Bu yüzden bir "memleket acısı" sürekli yokluyor yüreğimi. Batı'da -İstanbul'da-, bir Batmanlı -Doğu'lu- olduğuma şaşılıyor olmasıyla, Doğu'da -işte örneğin Batman'da, Diyarbakır'da ve bütün Doğulularca- bir Batmanlı Kürt olmama inanılamıyor olmasının baş döndürücü sancısını yaşadım hep. Bir sürü nedeni var tabii bunun. İnanıyorum, siz de şaşırırsınız benim Batmanlı bir Kürt oluşuma. Hele bir de Kürtçe konuşmaya başlarsam!.. Belki kafalardaki genelgeçer yargılardan, inançlardan, düşüncelerden, belki tamamen benimle ilgili özelliklerden... Ama böyle yazık ki...

Batman... Dedim ya, burada "oldum" ben. "Olmak" kavramını geniş anlamda kullanıyorum burada; gözlerini dünyaya açmak, çocukluğunu, ilkgençliğini, gençliğini, ilk aşkını, ilk ideolojik sancılarını, ilk düşünsel süreci, ilk sevda acısını, kimlik sorunsalını yaşamak, ilk kitabını okumak, ilk yazarıyla tanışmak, ilk yazısını yazmak, ilk yazısının yayınlanışını görmek, ilk profesyonel gazetecilik, yazarlık serüvenini yaşamak... Böylesine yoğun ve hayati bir anlamı vardır doğal olarak bütün bunları yaşadığınız coğrafya parçasının, yanılıyor muyum?.. Kökeniniz oradadır çünkü, orada yeşermiş, filiz vermiştir kökeniniz; ne yapsanız, nereye gitseniz koparamazsınız bu yüzden, yalıtamazsınız kendinizi hiçbir zaman... Konuşma biçiminiz, giyiminiz, hayat tarzınız, kişisel kimliğiniz ne ve nasıl olursa olsun, bu gerçeğin izleri her zaman yoklar sizi, bırakmaz.

Toprak damda uyumak...

İşte büyüdüğüm ev, evimiz... Karşıyaka Mahallesi'nde. Kocaman bir avlumuz vardı, ortasında bir havuz, havuzun bitişiğinde "tulumba"yla su çekilen bir kuyu, avlunun bir yerinde de bütün alanı kaplayan büyük, görkemli bir dut ağacı... Yazın çok iri, çok güzel dutlar verirdi bu ağaç, bütün mahallede ünlüydü, herkesler gelip çarşaflar dolusu dut toplayıp götürürdü bizden. Sonra babam emekli oldu TPAO'dan. Toprak damlı evimizin karşısına yeni, betonarme bir ev yaptırmaya karar verdi babam ve o muhteşem dut ağacını yıktırmak zorunda kaldı. (Hiç unutmam; koskoca ağaç, büyük bir insan gücüne çok direnmiş, nihayet devrilince de hışırdayan dalları ve yaprakları kulağıma bir feryat, bir haykırış gibi gelmişti. O zaman da yalnızca bu dut ağacını anlatan bir yazı yazmıştım İstanbul dergilerinden birine, yayınlanmıştı.)

Toprak damlı evimizde yaşamıştım, ama asıl ne yaşadıysam. Kış geceleri, yalnızca bir odada soba yandığından ailecek, cümbür cemaat sobanın yandığı odada uyurduk. Ama ben yine sabahlara kadar uyumaz, okur ve yazardım. Işık açık kalırdı mecburen. Annem, dedem ve kardeşlerim, daktilonun tıkırtılarından veya ışıktan zaman zaman rahatsız olur, gecenin bir yarısı, yorganın altından başlarını çıkarıp "Artık uyumayacak mısın" diye sorarlardı. (Uzun kış geceleri boyunca size verdiğim rahatsızlık için özür diliyorum hepinizden sevgili ailem...)

Yaz geceleri herkes damlarda uyur. "Taht" denilen yataklar yapılır yazın başlarında. Etrafı bir örtüyle kapatılır ve siz, serin, güzelim Batman yazlarının tadını, gecelerin doyumsuz hazzını yataklarınızda, açık havada, size göz kırpan pırıl pırıl yıldızları izleyerek çıkarır, binbir düşlerle bezeli uykulara dalarsınız...

O kadar çok şey var ki Batman'a ilişkin anlatmak istediğim. Yoğun, kalabalık, çok kalabalık bir anılar silsilesi kuşatıyor ansızın belleğimi. Yüreğime hücum eden bir hüzün bulutu. Annemi göremedim yazık ki. Perşembe günleri mezarlığa gider annem. Bildim bileli bu böyledir. İki kez gittik mezarlığa, bulamadık. Keskin bir hasret sancısı biledi beni. Sokağımız, babamın bizi okulun yanı sıra Kur'an da öğrenelim diye gönderdiği mahalle camisi... (Durup dururken bana takan, haksız yere gizli gizli kulağımı çekip yüzümü tokatlayan Kur'an hocamız "Seyda", senden nefret ediyorum, asla affetmeyeceğim seni!)... Çocukluğun o saf, kirlenmemiş iklimi... Caminin avlusunda yaz mevsiminde açan rengarenk, güzel kokulu çiçekler... Teravih namazları... Bilinçsizce, cahilce gidilip gelinen, üstelik de gönenilen o cami... Mahalle toplantıları... Mehtap Sineması'nın duvarları dibinden (şimdi o sinema da yok artık. Porno film gösterirdi en çok. Raman Sineması vardı bir de çok küçükken. Yılmaz Güney'in siyah-beyaz bir filmini gösterime koymuş ve çok ilgi görmüştü Batman gençliği arasında. Abimin ve arkadaşlarının peşine takılmış, ne yapıp edip girmiştim sinemaya ben de. Sonra çok öfkelenmişti abim bana. Oturacak yer kalmamıştı sinemada. İtiş kakış izlemişti herkes...) makinist tarafından atılan film parçalarını toplardım. Babamın tüm azarlamalarına rağmen, içinde ona ait çeşitli edavatın bulunduğu sandığından aşırdığım el fenerini, bir zeytin sandığının açılmış kapağına yapıştırdığım beyaz bir dosya kağıdından elde ettiğim bir beyaz perdenin arkasından bu fotoğraflara tutardım. Resimler bir anda büyür, o ekranı kaplardı. Ben de kutunun arkasından filmin dublajını yapar, hayalimde kurguladığım kahramanlara (Cüneyt Arkın, Fatma Girik, bazen de Türkan Şoray-Kadir İnanır olurdu oyuncularım) ses verirdim. Mahallemizin çocukları müthiş ilgi gösterir, pür dikkat izlerlerdi. Babamın evde olduğu akşamlar, evimizin kapısında toplaşıp ismimi çağırarak tezahürat gösterip çağırırlardı beni. Bir gün önceden sinemamda hangi filmin gösterime gireceğini kendim hazırlayıp bahçemizin dış duvarına astığım renkli afişlerle duyururdum. İsimleri ben bulur, kahramanları ben yaratırdım. Dün gibi aklımda hepsi, hiçbirini unutmadım, unutamadım....

Artık ayrılmamız gerekiyordu. Çok zor, ıstırap dolu bir andı benim için. Bir bira istedi canım. Arif atıldı hemen. Atatürk heykelinin bulunduğu ana caddedeki otobüs yazıhanelerinin arasına sıkışmış bir Tekel bayiinden bulmayı başardı kutu biraları Arif. Kimse görmesin diye içtiği birayı gazetelere saran taşralı adamlar gibiydik. Ve ansızın yağmur boşaldı. Otomobilin açık camından kentimin sokaklarını, levhalarını, insanlarımı izlerken, annemi görememiş olmanın acısı saplandı yüreğime birden. Esmer, temkinli, hüzünlü, işsiz, Araf'ta yaşayan, kıyıdaki insanlarım, gözyaşları usul usul yağmakta olan bahar yağmuruna karışan, uzun saçlarıyla, kumral teniyle, çok farklı giyimiyle kendilerinden çok başka olan bu çocuğun niçin ağladığını anlayamadan bakıyorlardı. Bakışlarına, belki de doğdukları andan itibaren çökmüş hüzne yalnızca biraz merak eklenmişti...

Henüz zamanımız varken!..

Yaşathak ASLAN

Türkiye, bölgede yaşanan kaos, gerilim ve savaşlara paralel olarak hızla anafora sürüklenmektedir. Hükümet krizleri, siyasal partiler arasındaki çatışmalar, "örtülü ödenek", "Yüce Divan", "Kardak krizi", "yeniden yapılanma" vb. tartışmaları aysbergin görünen bölümüdür. Sonuçlarını bugünden kimsenin kestiremeyeceği, galibi olmayacak bir iç savaş giderek tüm coğrafyada gelişme eğilimi göstermektedir. Artık kimse yarından ve yarınından emin değildir.

Toplumsal bölünme ve çatışma sınıfsal nitelikten çok, ulusal, mezhepsel, kültürel nitelik taşımakta; yani, açı sınıflar arasında değil, yapay farklılıklar, çelişkiler temelinde, farklı ulusal, kültürel, mezhepsel yapılar arasında açılmaktadır. Halklarımız bir it dalaşı içine çekilmeye, it dalaşında taraf olmaya zorlanmaktadır.

Uzunca bir süredir derinleşen krize büyük sermaye çözüm üretme becerisi gösterememiş, sermaye partileri giderek işlevsizleşmeye, parçalanmaya başlamıştır. Kriz esas olarak yapısaldır. Burjuva devletin yeniden yapılanmasını beceremeyen büyük sermaye ve sermaye partileri giderek krize ve "kriz güçleri"ne teslim olmaktadırlar. Burjuva cephesindeki parçalanma çöküntü ve çürüme tüm toplumu etkisi altına almaktadır.

Olanlar sanki bu topraklarda olmamaktadır!

Devrimci demokratik hareket bu krizi kendi lehine sonuçlandırmaktan çok uzaktır. Toplum giderek "futbol kulübü taraftarları", "futbol maçı seyircisi" haline dönüşmekte veya böylesi bir ruh hali giderek egemen olmaktadır. Siyasi mekanizma tam bir cinayet ve soygun şebekesine dönüşmüştür. Mafya teşkilatları bile onun yanında hayır kurumları, kanarya sevenler dernekleri gibi kalır. Pervasız bir soygun ve zulüm düzeni sürerken, faili "belli" cinayetler, kayıplar, katliamlar ayyuka çıkmışken, köyler ve dağlar bombalanırken, ekranlarda her gün onlarca ceset sergilenirken toplum seyircidir. Olanlar sanki bu topraklarda olmamaktadır!.. Zulüm ve soygun kanıksanmaya başlamıştır. Çünkü halk örgütsüzdür. Çünkü halkın bilinçlenmesi burjuva medyasının insafına terkedilmiştir. Çünkü halklarımız kendisi için seçenekten, örgütlü devrimci hareketten yoksundur.

Kaosa, anafora gidişi kim nasıl yorumlarsa yorumlasın, eğer devrimci, demokratik hareket yere sağlam basamaz ve sürecin yönünü değiştiremezse bu anafor herkesi yutacaktır. Felaket olasılığı ne kadar büyükse bu kaostan çıkışın, devrimci demokratik mücadelede nitelik sıçramasının olanakları da o ölçüde çoktur.

Ayakları yere sağlam basmak...

Ayaklarımızın bu koşullarda yere sağlam basması ne anlama gelmektedir? Bir kere bu sürecin yönünü değiştirme yalnızca var olan legal ve illegal yapıların, örgütlerin işi değildir. Coğrafyamızın en genel anlamda devrimci demokratik cepheye, özgürlük cephesine ihtiyacı vardır. Böyle bir cephenin bileşenleri olacak güçler öncelikle kendilerini legal ve illegal alan tercihlerine göre değil, siyasal mücadelenin görevlerine göre, amaca uygun tüm mücadele biçimlerini ve araçlarını rasyonel şekilde değerlendirerek kendilerini şekillendirmeli ve işlevlendirmelidirler. Özellikle dogmatik sola musallat olan "küçük olsun benim olsun" anlayışı, iç iktidarları korumak için oluşturulan "iç ideolojiler" aşılmak, terkedilmek zorundadır.

Yine bugün savaşın oligarşinin politikası olduğu kavranmalı, bu oyunu bozmak için barış, barış için mücadele ve savaş anlayışı öne çıkarılmalıdır. Çünkü kendi krizini aşamayan oligarşi, yani yönetici egemen elit, "benim olmayan hiç kimsenin olmasın" anlayışıyla tehlikeli bir oyun oynamakta, içte ve dışta "düşmanlar" yaratmakta, bu toprakları halkların, farklı mezheplerin çatıştığı, kan deryasına dönmüş bir coğrafyaya çevirmeye çalışmaktadır.

Devrimci demokratik cephe

Devrimci demokratik cephenin olası bileşenleri kimse için meçhul değildir. Kürt hareketi ve tüm dağınıklığına rağmen Türkiye solu, sendikalardan Halkevleri'ne, meslek odalarından demokratik Alevi kuruluşlarına kadar böylesi bir cephenin gerçek bileşenleri ortadadır. O halde bu güçlerin tümünü kapsayacak devrimci demokratik cephe halkın önündeki tek çıkış olacaktır. Tek bir cephe sağlanmazsa bile, yakınlıklarına, dönemsel politikalardaki "çakışmaya" göre iki cephe halinde bir araya gelinip eylem birliklerine gidilebilir. Devrimci demokratik hareketin seçim bloklarına değil (kaldı ki parlamenter kurumlar giderek burjuvazi için bile işlevsizleşmektedir), ortak anlayışlar, halk komitesi, meclis ve konseylerinin üzerinde yükselen, geçmiş birliklerin tekrarı olmayıp, yetmişli yıllardaki birlik çabalarından, 1982'de oluşturulan Faşizme Karşı Birleşik Cephe (FKBDC) deneyinden dersler çıkaran özgürlük cephesine ihtiyaç vardır. Ancak böyle seçenek ve umut haline gelinebilir; yapay çatışmalar geriletilerek sınıf çatışması derinleştirilebilir.

Halkın demokratik iktidarı için!

Devrimciler elbette dönemsel demokratik hak ve kazanımlar için de mücadele ederler. Ama bugün sorun bu değil. Bugün her şey temelinden sarsılıyor. Tüm ekonomik, siyasal, toplumsal yapı yeni baştan kurulmak zorunda. Devrimcilerin elbette asgari demokratik mücadele programları da olmalıdır. Ama devrimciler toplumun karşısına yalnızca bu programlarla çıkamazlar. Ayrıca bugünün sorunları asgari demokratik mücadele programları ve eylemleriyle aşılamaz. Böylesi dönemsel, kısa vadeli çözümler belki anafora gidişi geciktirebilir ama engelleyemez. Devrimciler devrim programıyla çıkmalılar halkın karşısına. Daha bugünden devrimcilerin hedefi demokratik halk devrimi, halkın demokratik iktidarı olmalıdır. Bu hedefin belirsizleşmesi, eksen kayması na yol açacağı gibi, kalıcı birlik ve cephelerin oluşmasını engelleyecek, birlik ve mücadele ruhunun, duygu ve coşkuların gelişmemesine, ortak reflekslerin dumura uğramasına yol açacaktır.

Bugünün öne çıkan çelişkisi ve çatışması oligarşinin faşizm ve savaş tercihi politikası ile emekçi halklarımızın barış, özgürlük ve demokrasi talebi arasındaki uzlaşmazlık ve çatışmadır. Demokrasi mücadelesi özünde bir iktidar mücadelesidir. Bugün iktidarı ele geçirme aşamasından çok uzak olabiliriz. Ama bu coğrafyada her şeyin yeni baştan kurulmak zorunda olduğu bugün, burjuva "demokratik" cumhuriyet anlamına gelebilecek, sistemin temellerine saldırıyı hedeflemeyen, içi boşaltılmış demokrasi mücadelesi yerine halkın demokratik iktidar hedefini bugünkü eylemimiz ve örgütlenmemizde ifade etmek tek doğru ve devrimci tutumdur.

Yarın çok geç olacağını biliyoruz. Örgütlenme ve mücadele düzeyimizle siyasal toplumsal altüst oluş arasında bir uyumsuzluğun olduğu da ortada. Ama artık anlamalıyız ki, bu ekonomik ve siyasal yapı "ti"ye alınacak bir yapı değil; yıkılması gereken bir yapıdır. Bunun için; dönemin çatışmasında anlamını bulan ortak bir siyasal hat, bu hattın çevresinde oluşan amaca uygun örgütlenme ve mücadele biçimlerinin dışlanmadığı devrimci demokratik cephe, mücadele cephesi, cephesel birlik şimdilik sağlayamadıklarımızla kalıcı eylem birlikleri... ve böylesi bir sürecin dinamikleri, bileşenleri olacak güçlerin kendilerini hızla ideolojik, siyasal ve örgütsel olarak ifade etmeleri, yapılandırmaları... Bu atılım içinde devrimci iradenin ortaya konması gerekiyor. Çünkü halklarımızın geleceği oligarşinin şu veya bu kliğinin "iyi niyetine", emperyalizmin inisiyatifine bırakılamaz. Çünkü krizin gerçek nedeni onlardır. Ve de, halklarımızın o güzel geleceğine bir adım daha atabilmek için henüz zamanımız vardır!...

Hüseyin BAYER

Bu yazıyı yazmak, 1 Haziran tarihli SÖZ'de Hilal Onur imzasıyla yayınlanan "Aşk ve Devrim Avrupa'da Ne Arıyor?" başlıklı yazısını okuduktan sonra benim için bir zorunluluk, bir boyun borcu oldu.

Yazısının girişinde ÖDP'nin Avrupa'ya yönelik siyasi çıkarmasının nasıl algılanması gerektiği sorusunu yönelttikten hemen sonra, bu soruya kendisi yanıt veriyor: Acelecilik! Çünkü, Avrupa'da yaşayan göçmenlerin, taşıdıkları kimlik dışında Türkiye ile ilişkileri gerek politik, gerekse sosyolojik açıdan tartışmalı bir konumda olduklarının hükmünü veriyor arkadaşımız. Sevginin ve dayanışmanın partisi olarak soğuk bir kış gününde ve coşkuyla Türkiye'deki siyasi harekette yerini alan ÖDP'nin, yine kendi deyimiyle baharın ilk günlerinden itibaren Avrupa'ya yönelik çıkartmasının, yani bu coşkunun, bu heyecanın, ortaya çıktığı coğrafyanın ötelerine geçmesine de aynı şekilde bir anlam veremiyor!

Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin yurtdışında gördüğü ilgiyi sadece "Avrupa'da dağılan örgütlülüklerin, kitle kaybından dolayı kapanan ya da kapanmakta olan derneklerin içinde faaliyet gösterenlerin veya göstermiş olan siyasi mülteci konumundakilerin (son üç kelimeye özellikle dikkat!)" ilgisine indirgiyor. Hatta bu ilginin söz konusu konumda olanlarda yeni bir can simidi olarak algılanmasından kaynaklandığını ileri sürecek kadar da çizmeyi aşıyor.

Söz'ün yazısının geneline yönelik değerlendirmesi ise "tahrik edici bir yazı" olduğu yönünde. Yazıyı bir tartışma yazısı olarak algılayabilmek için önce yazının üslubuna bakmak gerekiyor.

Bu üslupta eleştiriden öte SÖZ'ün yazdığı gibi "toptancı" bir yaklaşım ve yargılama mevcuttur. Dahası hakarete kadar varan nitelendirmeler mevcuttur. Güvenin ve samimiyetin simgesi ÖDP'yi terazinin bir kefesine koyarken, öteki kefesine de, Avrupa'da ÖDP'ye gerekli ilgiyi gösteren samimiyetsiz ve onu güvensizlik ortamına çekmeye hazır biz siyasi mültecileri koyuyor arkadaşımız. Hızını alamayıp Galata Köprüsü işportacılarına benzetiyor vs...

Hele hele öyle bir şey söylüyor ki, yazısının dördüncü paragrafının ilk tümcesinde, daha sonraki paragraflarında benim de katılabileceğim kimi eleştirilerine katılmaktan beni tamamen alıkoyuyor.

Ne diyor? "12 Eylül'de Türkiye devrimi..." Evet sizler yanlış okumadınız. Umarım, bu arkadaşımız yanlış yazmış olsun?! "Devrimi..."

Hilal Onur arkadaşımızın sözünü ettiği türden hem siyasi bir mülteci olmak gibi talihsiz bir kimliğe, hem de kendimi ÖDP'li saymak gibi bir yanlışa sahibim. Buraya kadar yazılanlar sadece söz konusu arkadaşa bir yanıt niteliğinde yazılmıştır. Yazının bundan sonraki kısmında da ise, SÖZ'ün çağrısına uyarak, ÖDP'nin ya da ÖDP taraftarlarının yurtdışında nasıl bir örgütlenmeye gitmeleri gerektiği üzerine tartışmaya katkıda bulunmak istiyorum.

Aşk ve devrim 'hayaleti' Avrupa'da da dolaşmalı

Katkı ve beklenti

Özgürlük ve Dayanışma Partisi Türkiye'ye ait bir projedir. Ve bu projeyi, her coğrafya için, her toplum için geçerli saymak yanılgıların en büyüğü olur. Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nin de buna aday olduğunu sanmıyorum. Durum böyleyken, bizlerin kendimizi ÖDP'li sayışımız neden? ÖDP'yi buradaki çalışmalarımızda bu çalışmaların neresine oturtmalıyız? Biz ÖDP'den ÖDP bizden neler beklemelidir?

Özgürlük ve Dayanışma Partisi, sosyalizmin yığınlar için bir ideal, bir ütopya olmaktan çıktığı, "yükselen değerlerin", aşkın ve devrimin önüne geçtiği bir dönemde, "cilalı imaj devrinde" bizim imaja değil, bizim hala aşk'a ve devrim'e ihtiyacımız var diye diretenlerin ortak bir projesi olarak ortaya çıktı. Dünyanın her yerindeki sosyaayaklarının üzerine dikme girişimi, diğer sosyalistler için, devrimciler için heyecan yaratır, moral kazandırır, daha başka girişimleri motive eder. Ki ÖDP, diğer ülkelerdeki sosyalist ve komünist hareketlerden de hak ettiği bu ilgiyi gördü. Bizlerin ilgisi de, heyecanı da her şeyden önce bu açıdan değerlendirilmelidir.

ÖDP farklı düşünenlerin, farklı projelere sahip bulunanların, ortak projeler üretmede farklılığı zenginlik olarak görüp yan yana durabilmelerinin yeni politik kültürü olarak ortaya çıktı. İşte bizim yaşadığımız ülkelerde, farklı düşünenlerle, farklı projelere sahip bulunanlarla, ortak projeler üretmede farklılığı zenginlik olarak görüp yan yana durabilmemiz için bu yeni politik kültüre ihtiyacımız var. ÖDP'nin bu kültürün taşıyıcısı olarak bize yapabileceği pa'ya, ÖDP aşkı ve devrimi taşımalı, Avrupa'da da aşkın ve devrimin hayaleti dolaşmalı, ama Özgürlük ve Dayanışma Partisi değil.

Enternasyonalizmi öğreneli çok oldu. Her devrimci, enternasyonalist dayanışmasını en iyi, bulunduğu ülkede devrim için çalışarak, yerine getirebilir. Bunu Lenin söylemişti. Sadece Türkiye'de değil, dünyanın her yerinde gelişen olumsuzluklara "üzülen", ama hiçbir zaman hiçbir yerde olayların dışında olmayan dünyalılarız bizler. Örnek mi istersiniz? BSP girişimini yakından tanımak isteyen sendikacı Avusturyalı bir arkadaş, kongreyi izlemek üzere Türkiye'ye gider. Kongre'de bir de konuşma yapar. Ve oradaki coşkuyu gördükten sonra "Ben BSP'liyim, arkadaş" der. Şimdi o arkadaş "ÖDP'li". Umarım, bu arada Hilal arkadaş için, bi- saydığımız da daha açık hale gelmiştir.

Aynı şekilde Türkiye'daki ÖDP'li arkadaşların da buranın projesi olan ve ÖDP projesine benzer şekilde sosyalistlerin, komünistlerin, aydınların yan yana gelerek önümüzdeki belediye seçimleri için kurdukları "Rotes Wien" -Kızıl Viyana- projesine destek vermeleri Kızıl Viyanalı olmaları gerekiyor. Onların karşısına bir başka benzer örgütlenmeyi, ÖDP örgütlenmesini çıkartmaları değil.

Gurbetçilikten göçmenliğe

Biz Avrupa'da yaşayan Türkiye'li devrimcilerin, sosyalistlerin gözardı edemeyeceği, etmemesi gereken artık gurbetçi olmaktan çıkmış, misafir işçi olmaktan çıkmış bir göçmen kitlesi mevcuttur.

Bu kitleyi kucaklayabilecek, ona uygun politik yaklaşımların sağlıklı saptanması açısından bazı kavramların yerli yerine oturtulması gerekiyor.

Yabancı işçi olmaktan çıkılıp, göçmen olmaya uzanan nasıl bir tarihsel süreç yaşanmıştır? Bu göçmen kitlesi, taşıdıkları ulusal kimliklerinin dışında, ne tür bir politik, sosyolojik bütünlük arz etmektedirler? Bu ve benzeri sorulara doğru yanıtlar veremeden ortaya konulacak hiçbir çalışma verimli olmayacaktır. Bu nedenle bu sorulara mümkün olduğunca kısa yanıtlar vermeye çalışacağım.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından savaşın korkunç yıkımını yaşayan Avrupa, kısa sürede sanayisini yeniden ayağa dikebilmek ve yeni pazar kavgalarında yerini alabilmek için geçici ucuz yabancı işgücüne ihtiyaç duyar. Bunu da üçüncü dünya ülkelerinden emek ithal ederek sağlar. Karşılıklı devletler düzeyindeki anlaşmalarla işçiler alınır, işçiler satılır.

Başlangıçta hem göç edenler, hem de onları kabul edenler açısından, geçici bir işgücü transferi söz konusu idi. Bu yüzden de, adı daha başta konan ve her iki tarafça kabul gören bir Gastarbeiter'lik (misafir işçilik) olgusu vardı.

Gidenler, çok kısa sürede ülkelerinde düşündükleri ya da kafalarında kurguladıkları bir yaşam tarzı kurabilmek için gerekli kapitali biriktirip, ülkelerine dönmeyi hayal ediyorlardı. (Ki, bugün bunu değiştirmeyi başaran ve sınıf değiştiren, işveren konumuna yükselenler, göçmenler içinde azımsanmayacak bir oranı oluşturmaktadır. Ne var ki, her iki taraf için de öngörülen süre yeterli olmadı. İkinci Dünya Savaşı'nın korkunç yıkımını ortadan kaldırmak pek o kadar kolay olmayacaktı. Bu yüzden dönemsel olarak değişik periyotlarda yabancı işçi transferleri sürdü gitti. Yabancı işçiler açısından ise, bir süre sonra geri dönme düşüncesi cazip olmaktan çıktı. Bunun en önemli nedenlerinden birini, ülkelerinde süreklilik arzeden ekonomik ve siyasi istikrarsızlık oluştururken, bir diğer önemli nedenini, Avrupa'da sınıf mücadeleleri sonucunda elde edilmiş siyasal ve sosyal haklar oluşturdu. Uzunca zaman çalıştıkları fabrikaların kalabalık ve sağlıksız koğuşlarında toplu olarak

evlere taşınmaya başladılar. Aile bileşimlerinden yararlanarak ailelerini ve çocuklarını taşıdılar Avrupa'ya sonra. Sonra yatırımlarını gelmiş çocuklara değil, bulundukları ülkeye yapmaya başladılar. Kapı ardı bekleyen bavullar yeni alınan evlerde dolaplara yerleşmeye başladı bir bir. Sonra büyüyen çocuklarla birlikte, çocuklarının gelecek kaygısı paylaşılmaya başlandı. Çocuklar okullu oldular, sıraları doldurdular. Sonra onların çocukları orada doğdular. Orada doğan göçmen ailelerin çocukları için Türkiye, artık sadece, babalarının ve annelerinin memleketi olmaktan öte bir anlam taşımamaya başladı. Bu tarih çok kısa olarak özetlenebilirse, böyle yaşandı.

Bugün gelinen noktada, Avrupa'da göçmenlik olgusu üç kuşak içeren, oldukça kapsamlı sosyolojik araştırmaları zorunlu kılan bir boyut kazanmıştır.

Yine bu tarihsel sürece 1971 ve 1980 gerici askeri darbelerinden sonra toplu olarak yaşanan bir başka göç hareketinin, siyasi mülteciliğin de dahil edilmesi gerekiyor. Bu siyasi mültecilerin yurtdışına çıkış nedenlerinin daha öncekilere göre farklılık arzetmesi, yeni ilişkilerin kurulması ve bu ilişkilere uygun yapılanmalar anlamına geldi. Avrupa'daki göçmenlerin yeniden şekillenmelerinde hatırı sayılır bir rol oynadılar. Yurtdışında göçmen örgütlülüklerin oluşumunda lokomotif görevi üstlendiler. Bu ve benzeri yapılanmalara belki kendi hatalarını, olumsuzluklarını da taşıdılar, ama en önemlisi bir niteliksel dönüşümün motoru olmaları oldu. Önemli bir bölümü Türkiye'ye geri dönmüş bulunsa da, gözardı edilemeyecek bir oranı bugün hala yurtdışında yaşamaktadır. Bu konuda elimizde yeterince sağlıklı istatistiksel veriler ve bu verilere dayalı çözümlemeler bulunmamaktadır.

Buraya kadar yazılanları özetlemek gerekirse, yaşadıkları zeminde taşıdıkları ortak kimlikleri dışında, sosyal, politik ve kültürel açıdan bir bütünlük arzetmeyen bir göçmenlik mevcuttur. İşverenlikten işçiliğe, öğretim üyeliğinden öğrenciliğe, yazar–çizerlikten sporculuğa varıncaya dek, çok değişik toplumsal kategorilere dağılmış bir göçmenler topluluğu karşımızdadır.

Çok kısa olarak tarihsel sürecini aktarmaya çalıştığım bu misafir işçilik, bu süreçle birlikte sosyal açıdan yeniden şekillendi. Bu şekillenmeyi gözardı ederek, Türkiye'de yaşayanlara yönelik oluşturulmuş politikalarla bu insanlara gitmek şu ana kadar yarar sağlamamıştır, sağlamayacaktır da. Bu insanları ancak yaşadıkları zeminde ve bu zeminde yaşadıkları sorunlar etrafında bir araya getirmek mümkündür.

Yapmaktan korkmak

Einstein'ın bir sözünü aktarmak istiyorum. "Bir önyargıyı parçalamaktan daha zordur." Avrupa'da on yıllardır siyasi faaliyet gösteren dernekler, çok sesliliğin hakim olduğu yapılar oldular. Bunun sonucunda da marjinal kaldılar. Tek sesli değil de çok sesli olsalardı marjinal kalacaklardı. Aynı anlayışa takılıp kalmak, onu terketmemekte ayak diremek bu marjinalliğin bir diğer nedeniydi. Tamamen olmasa da bir dereceye kadar eleştirilerinde Hilal Onur'u haklı kılan bir yanlışta diretmekti bu: "Türkiye cephe, Avrupa cephe gerisidir."

Bu şekilde formüle edilen ve siyasi faaliyetlerin de buna göre biçimlendiği garip bir siyasi zemin oluştu Avrupa'da. Bu sığ mantık, buradaki siyasi faaliyeti Türk kahve ve lokallerinde dergi ya da gazete satmaya ve bağış toplamaya, sahip oldukları derneklerde kültürel çalışmaları bile sadece bir tek halk oyunları ekibine kadar indirgeyen bir anlayışa denk düştü. Başarılı olma şansları yoktu. Olmadı da.

İşte Hilal Onur'un sözünü ettiği "Avrupa'daki dağılan örgütlülüklerin, kitle kaybından dolayı kapanan ya da kapanmakta olan dernekler"i bu derneklerdir. Ve bu derneklerin yanlışlarından dönmek gibi bir tutumları olmadığı gibi, ÖDP gibi bir siyasi mantığa teğet bile geçmemektedirler. Ancak bu derneklerin on yılları aşkın pratikleri burada yaşayan göçmenlerde de derneklerin tamamına karşı bir önyargının pekişmesine neden oldu. İşte tam da böylesi bir sürece denk düşen dönemde ÖDP şubesi oluşturmak, var olan önyargıları kaldırmaya yetmeyecektir. Var olan siyasi tekkelere bir yenisini eklemekten başka bir sonuç vermeyecektir. Hilal Onur'un önsezilerinin gerçekleşmesi kuvvetle muhtemeldir. ÖDP böylesi bir olaydan yıpranmış olarak çıkacaktır.

Ne yapmalı, nasıl yapmalı?

Evet bizler ÖDP'liyiz. ÖDP ile dayanışmamız en azından dünyanın her yerindeki devrimci hareketlerle olan dayanışmamız kadar olacaktır. Bu dayanışmanın yolu mutlaka ama mutlaka bir şube açmaktan geçmiyor. Biz yurtdışındaki, tercihini önceden kullanmış ÖDP'liler olarak, ÖDP'yi ortaya çıkaran siyasi mayayı taşımalıyız buraya. Yan yana durarak daha büyük projeler geliştirmek için, yaşadığımız ülkelerdeki sorunları çözmeye aday olabilmek için, göçmenlerin yaşadıkları ülkelerdeki edilgin konumlarını etken konuma çevirmek için, sözün kısası bizi ilgilendiren her şeye burnumuzu sonuna dek sokabilmek için, yan yana durmaya ihtiyacımız var. İşte bizim bu mayaya ihtiyacımız var. Böylesi çalışmalarımızın sonucunda kazanacağımız insanların, aradan geçen onca zamana rağmen, kendisini halen Türkiye'ye ait hisseden, aradan geçen bunca za- [illegible]

lerini kopartmamakta ayak direten, her yıl en az iki kere olmak üzere, mutlaka izinlerini Türkiye'de geçiren bu insanların, Türkiye'ye gittiklerinde RP'nin, MHP'nin değil de, ÖDP'nin kapısını çalması böyle mümkün olacaktır.

Hilal Onur göçmenler için "çanak antenlerin bolluğuna bakarak, Türkiye'deki siyasi gelişmelere ilgi duyduklarını düşünmek doğru olmaz" diyerek, siyasi göçmenler hakkındaki aynı "toptancı" bakış tarzıyla göçmenleri de değerlendirmektedir.

Peki, Türkiye'de yayınlanan günlük gazetelerin önemli bir bölümünün Avrupa baskıları mevcuttur ve Türkiye'deki okuma oranlarıyla kıyaslandığında Avrupa'daki okuma oranı oldukça yüksektir. Bu, sosyalist yayın organları için de geçerlidir. Buna ne buyurulacaktır?!! Herhalde gazete, dergi okumanın da nostaljisi olamaz!!

Türkiye'de neler olup bittiğiyle yakından ilgili olan birinci kuşak mevcuttur. Buna karşılık burada doğan göçmen ailelerinin çocukları içinse Türkiye, artık sadece, babalarının ve annelerinin memleketi olmaktan öte bir anlam taşımamaktadır. Eğer gerçekten bir şeyler yapmak niyetini taşıyorsak, bir şeyler yapmamanın felsefesini yapmak istemiyorsak, bu farklılıkları görmek, yakalamak zorundayız. Bu farklılıkları yakalamak, bizim de izleyeceğimiz politikalardaki çeşitliliğimizi zorunlu kılmaktadır. Ne tek bir ağaca takılıp kalıp, böylece ormanı görememek gibi bir hataya düşmeli, ne de ormana bakıp tek tek ağaçları farkedememek gibi bir başka hataya düşmeliyiz.

Sonsöz

Bedenlerimiz neredeyse kafalarımızın da daha çok orada olması gerekiyor. Yaşadığımız ülkelerde göçmenler olarak haklarında kararlar alınanlar (oturum yasaları, çalışma yasaları, iltica yasaları vs.) olmaktan çıkıp, yaşadığımız ülkelerde siyasi dinamiklerden olmamız gerekiyor. Hesaba katılır olmak, kasalarına akıttığımız alınteriyle değil, ancak kültürde, sanatta, politikada her alanda söyleyecek bir sözümüz olduğunda gerçekleşecektir.

Ancak düşülmesi oldukça kolay olan bir başka yanlışa daha dikkat çekmek istiyorum. Bireyler olarak kendimizi yaşadığımız ülkelerdeki komünist partilerine, yeşil partilere ve hatta sosyal demokrat partilere ya da örgütlere, demokratik kitle örgütlerine yakın hissedebiliriz. Birey olarak buralarda çalışabiliriz. Ve hatta bu yapıların bizleri daha fazla ilgilendiren kısmı, yabancılar politikasını benimsiyor da olabiliriz. Ancak, biz bu politikaların belirleyeni durumunda olmalıyız. Bu da kendi sorunları etrafında örgütlenmiş demokratik bir göçmen hareketinin yaratılmasından geçiyor. Yolunuz ve yolumuz açık olsun yoldaşlar!

'Alternatif?'

Sungur SAVRAN

Toplumsal ve siyasal hayatta yaşanan her büyük kriz, başka şeylerin yanı sıra, sosyalist hareket için de bir sınav niteliğini taşır, hareketin içindeki farklı duyarlılık ve eğilimlere ışık tutar. Geçen hafta yaşadığımız "bayrak krizi" de bu açıdan kuralı doğruladı. HADEP Kongresi ertesinde burjuva resmiyetinin ve medyasının toplumda yarattığı histerinin boyutlarına, anlamına ve tehlikelerine yeterince dikkat çekildi. Şimdi kriz karşısında solda ortaya çıkan farklı tavırların da değerlendirilmesi gerekiyor. Ama bunu yapabilmek için önce burjuvazinin bir bütün olarak ve farklı kanatlarıyla "bayrak krizi"nden elde etmek istediği sonuca kısaca değinmeliyiz ki, solda ortaya çıkan bir eğilimi yerli yerine oturtabilelim.

Tarihten ders çıkartan bütün hakim sınıflar gibi, Türkiye burjuvazisi de, kendini içinde bulduğu uluslararası ve iç tehditlerin de etkisi altında her zaman birden fazla taktiği ve olasılığı göz önünde bulundurarak hareket ediyor. HEP deneyiminden bu yana Kürt mücadelesine açık alanda sahip çıkan pratiğe karşı da tavır böyle oldu. Somut olarak "bayrak krizi" bağlamında, sürecin nereye ulaşacağını henüz bilmiyoruz. Bu satırlar yazılırken, Murat Bozlak ve öteki HADEP yöneticileri henüz savcıya sevkedilmemişti. Tutuklanmaları yüksek bir olasılıktır, ama buna bir parti kapatma sürecinin eşlik edip etmeyeceği henüz bilinmiyor. Ankara DGM başsavcısının "siyasi kanat" açıklamaları elbette bu yöne işaret ediyor. Ama unutmamak gerekir ki, HEP ve DEP'in başına gelenler HADEP'in doğmasını engelleyememişti. Burjuvazi bunu unutmuyor. Onun için de amacı ikilidir.

Bugün HADEP'e, yarın açık alanda onun yerini alabilecek yeni bir partiye söylenen şudur: "Ya evcilleşirsiniz, devrimci dinamikten koparsınız ya da size hayat hakkı tanımayız." HADEP, bugüne kadar olduğu gibi, özgürlükçü bir çizgi izlediği takdirde kapatılma tehdidiyle karşı karşıyadır. Ama sindirilmeyi ve teslim alınmayı kabul ettiği takdirde, bir vitrin malzemesi olarak kullanılabilir, hatta bugüne kadar verilmiş mücadelenin kazanımlarına karşı bir koz olarak sistemle bütünleştirilerek ödüllendirilebilir. Yani "bayrak harekatı" aslında bir kıskaç operasyonudur.

Burjuvazinin bir bütün olarak taktiği budur, ama elbette farklı kanatlar arasındaki tercihler ve vurgular farklıdır. Hakim sınıfın "liberal" temsilcileri, HADEP'in evcilleşerek sistemle bütünleşmesi gerektiğini yüksek sesle söylemekte, bunu aynı zamanda HADEP'i devlet içindeki şiddet ve savaş yanlılarına karşı koruma gerekçesi haline getirmektedirler. Bakın kongredeki bayrak olayını yorumlarken Doğu Ergil ne diyor:

"HADEP, son kongresine geçmişten ders alarak girmişti. İlan ettiği amaçlara göre artık söylemini Kürtlük ve sol açıların ötesine kaydıracak ve ılımlı islamcılara, çoğulcu demokrasiye inananlara da açılarak bir 'Türkiye partisi' hüviyeti kazanacaktı. Ama PKK, bu açılıma izin vermedi. Çünkü HADEP, bu açılımı gerçekleştirebilseydi, giderek PKK'nın etki alanı dışına da çıkabilecekti."

Bu da Şahin Alpay: "PKK, HADEP'in bağımsız bir siyasi çizgi geliştirmesi; Kürtlerin yasal demokratik mücadele veren bir partiye kavuşmasını asla istemiyor. Bundan ödü kopuyor. Bunun için HADEP'in kapatılmasını sağlamak, PKK'nın başta gelen hedeflerinden biri."

Nihayet Nokta dergisi: "Kürt hareketinin, demokratik talepler çevresinde partileşerek siyasi platformda kendilerini ifade etme isteği de işte tam bu noktada iki güç arasında sıkışıp kalıyor. Çünkü bir yanda devlet içindeki şahinler, diğer yanda da PKK bu isteği boşa çıkarmak için her şeyi yapıyor."

Burada bilim kurgu ürünü bir dünyada gibi hissetmemek mümkün değil. Sayın "liberal" yazarlara bakılırsa HEP, DEP, HADEP, barış talebi, ateşkes her şey gökten düştü ya da hüdayi nabit yerden fışkırdı! HADEP'in son kongresi konusunda burada ileri sürülen görüşlerin gülünçlüğünü saptamak için kongreye doğru gelişen süreç hakkında azıcık bilgisi olmak yeterli. Bu bilgiye sahip olmayan SÖZ okurları ise Z. Abidin Kızılyaprak'ın derginin geçen sayısında yayınlanan yazısından yararlanabilir.

Amacımız burjuva liberal yazarların görüşlerini eleştirmek değil. Bu yazıdaki amacımız, sosyalist sol içinde burjuva liberalizminin bu çarpık tablosuna benzeyen bir yönelişin ortaya çıkışına dikkat çekmek. Şimdi şu satırları okuyalım:

"HADEP'in yürümeye çalıştığı (...) yolun her iki tarafından, birbiriyle kıyasıya savaşan ve reddeden, kuşkusuz biri haklı, biri haksız iki güç vardı; ve bunlar kendi savaş mantıklarına göre hareket ediyorlardı. Bir üçüncü yol yoktu onlara göre."

Haklılık konusundaki kısa bölümü çıkarın. Sonra bu satırları yukarıda Nokta dergisinden yapılan alıntıyla karşılaştırın. Hiçbir fark görebiliyor musunuz? Tek fark bu son alıntının SÖZ dergisinin geçen sayısında yayınlanan bir yazıdan alınmış olması. Yazarı Vehbi Ersan.

Ortaya "barış yanlısı" ve "savaş yanlısı" iki güç çıkaran ve birini ötekine "alternatif" ilan eden bir yaklaşım başka birçok sosyalistin de yorumuna hakim oldu. Bu açıdan, bu derginin geçen sayısında yayınlanan ve içinde belirli isabetli saptamalar da olan SÖZ imzalı yazının sonunda ileri sürülen hedef de önemli bir işaretti:

"Ama biz bu oyuna gelmeyeceğiz. Kürt hareketi içinde yasal, barışçıl çözümden yana olan alternatifi her ne pahasına olursa olsun destekleyeceğiz."

Türkiye'nin sosyalist güçleri, burjuvazinin baskısı altında gerçek olmayan karşıtlıklar yaratarak düzenin izin verdiği ölçüde bir değişime razı olmamalılar.

"Bayrak krizi" aynı zamanda başka konularda da ciddi bir gerilemenin zemini oldu. Bakın, hakim tarafın işçi sınıfını ve emekçileri örgütlemek için yola çıkmış bir partinin içinden konuşan bir sosyalist, Bülent Uluer ne diyor: "... bu toplum çok hassas dinamikler üzerinde duruyor, eğer bunu hangi güç olursa olsun çözmeye kalkarsa bunun sonucuna katlanmak mecburiyetinde kalır. Bu da son derece tehlikeli olur, bundan hiç kimse bir şey kazanmaz. Binlerce sene beraber yaşadık, binlerce sene beraber yaşamak istiyoruz." Biliyorum, burjuva basını demeçleri çarpıtır. Uluer'in bu satırlarda dile getirdiği düşüncelerin böyle bir çarpıtmanın ürünü olmasını dilemekten başka bir şey yapamayız.

"Bayrak krizi"nin bir sınav olduğunu söyledim. Bu sınavda tökezleyenlere yönelik olarak Erdal Kara geçen hafta bu derginin sayfalarında mükemmel bir uyarıda bulundu. Onunla bitiriyorum:

"Toplumsal muhalefet hareketinin, doğası gereği bir etiği olmalıdır. Bu hareketin herhangi bir öğesi ateş altındayken, ısrarla farkını tarif etme çabası, kendini koruma içgüdüsünden başka bir şey olamaz. (...) Kastettiğimiz, toplumsal muhalefet güçleri, birbirleriyle olan farklarını yeterli ölçüde tanımlamadılarsa, böyle bir çabaya, toplumsal histerinin ayağa kalktığı ve kışkırtıldığı bir anda girişmenin, bu güçlerin arasındaki ilişkinin kurucu etiği olamayacağıdır."

Daha doğru olabilir mi? Herkese Erdal'ın yazısını okumayı tavsiye ederim. Bu yazıyı onun çağrısıyla noktalıyorum: "Şimdi, çiçeklere düşman olanlara, düşman olma zamanıdır. Dostlarınızı [illegible]"

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

Okur mektupları

"Derhule, denderhule
Derhule, denderhule"
Stalin

Yaklaşık bir buçuk yıldır canla başla çalıştığımızdan dergimizin hedefi olan 1.750 tirajı yakalamış bulunuyoruz. Bunun ne denli büyük bir rakam olduğunu siz sevgili okurların sağduyusuna bırakıyorum. Zaten sol bir kesime hitap etmek kadar güzel bir duygu yok bu yeryüzünde. Sağolsunlar, bilumum solcular ülkedeki tüm siyasal ve sanatsal dergilere destek çıkıyorlar. 1.750 satış bu be, boru değil! Hele şimdi 100.000 lira da olduk. Kesin 1.500 tirajı yakalarız o zaman. Hepimize helal olsun!

Etkisi büyük bir dergiyiz ya, yurtiçi ve yurtdışından binlerce mektup yağıyor dergiye. Postane memuruyla arkadaş olduk artık. (Ben bu tanışıklığı daha ileriye götürdüm. Adamla her hafta sonu görüşüp kahvede pişpirik ya da tavla oynuyoruz. İyi bir adam! Merkez sağ bir partiye üye olması beni hiç ilgilendirmiyor. Bir de havai fişek gösterilerinden hoşlanıyormuş, bu da önemli değil. Dedim ya, iyi adam! Sadece Rusya seçimlerinde Boris Yeltsin'i desteklemesi hoşuma gitmiyor. Ayrıca tavla oynarken zar tutuyor. Bunlar çok fena, ama n'aparsın. Takdir–i ilahi işte! Cenab–ı Hak onu da öyle yaratmış, Erbakan'ı böyle yarattığı gibi. Neyse...)

Gelen mektuplardan bir kısmı adıma gönderilmiş. Şahane fikirlerimi öğrenmek isteyenler olduğu gibi, kendilerine yardım etmemi isteyenler de var. Şimdi sizlere bu mektuplardan bazı örnekler sunuyorum. İlk mektup Porto Rico'dan geliyor. Şöyle:

"Sayın Hazım Ruhi,

Ben 1.72 boyunda, 65 kilo ağırlığında, kahverengi gözlü, siyah saçlı bir gencim. Porto Rico Emniyeti'nde polis memuru olarak görev yapıyorum. Boş zamanlarımda kitap okumam, tiyatroya da gitmem. Benim sorunum coplarla. Memlekette ikide bir olaylar oluyor. Huzur ve güvenliği sağlamak için hemen miting ya da yürüyüş mahalline gidiyoruz. Solcular, bölücüler, travestiler, memurlar, bazı malum parti üyeleri, İHD elemanları, bunlardan hangisi gösteri yapıyorsa amirlerimiz "saldırın" diyor. (Herhalde onlara da emir çok yukarılardan geliyordur.) İşte bu durumda Ulubatlı Hasan kesilip, "Allah, Allah" nidalarıyla teyakkuza geçiyoruz. Düşmanın kafasını, kolunu kırıp, gözünü patlatıyoruz. Ama gelin görün ki, ben bu konuda hep başarısız oluyorum. Çünkü copum ya kırılıyor ya da esniyor, kalkamaz, vazife göremez hale geliyor. Bu durumu amirlerime defalarca bildirdim, hatta İçişleri Bakanlığı'na da defalarca dilekçe yazdım. Ancak bir sonuç alamadım. Benim copum niye bozuk abi? Nereden geliyor bu coplar? İthal mi ediyorlar? Hangi ülke sokuşturuyor bunları bize? Yetkililer milli servetin nasıl heba olduğunu görmüyorlar mı? Bu konuda sizden yardım istiyorum sayın Hazım Bey."

"Yavrum, benim kahraman polisim, gözümün nuru;

Dert ettiğin şeye bak. Üzme kendini bu kadar. Cop kırılması ya da cop kalkmaması hayatının herhangi bir döneminde her polisin başına gelebilecek bir olaydır. Sen otur asıl hayatını düşün evladım. Kaç para alıyorsun, oturduğun ev nasıl, çoluk çocuk hangi okula gidiyor? Sen habire gözü dönmüş bir şekilde önüne geleni pataklarken, üst düzey amirlerin mafyayla kol kola devleti tokatlıyor. Biraz da bunları düşün evladım. Yok eğer, "ben tüm olup biteni biliyorum, saldırganlık benim genlerimde var, yapım karakterim böyle" diyorsan, senin için bu çürük cop meselesini araştırırım. Hatta daha ileriye gidip filistin askısı, manyeto ve diğer araçların da bozuk olup olmadığını sorarım. Yalnız önce devletin bunlara hangi kaynaktan para ayırdığını, nereden nasıl temin ettiğini öğrenmem lazım. Sana daha sonra yazarım. Hayırlı saldırılar diliyorum. Öpüyorum."

İkinci mektup ise, Urfa'dan geliyor. Mehmet Nuri Habeş yazmış. Buyrun okuyun:

"Hazım Abe,

İçimde yılların yorgunluğu var abe. Kontrgerilla, korucu, özel tim, göç, işsizlik gibi konular çok konuşuldu. Her şeye alıştım artık. Ben size biraz özel sorunlarımdan bahsedeceğim. N'olur bana yardım et Hazım Abe, bi akıl ver, bi yol göster. Dertlerimi sıralıyorum:

1– 18 yaşındayım. Geceleri altıma kaçırıyorum. Bi kalkıyorum, bakıyorum, yatak göl içinde.

2– Bi kızı seviyorum. Tahminime göre, kız da beni seviyo. Fakat babası bu ilişkiye karşı. Beni her gördüğü yerde pis pis bakıyor. Maddi durumum iyi, yakışıklı da sayılırım, ama bir başka özelliğimden (3. maddede ne olduğunu yazdım) dolayı kızın babası bana düşman.

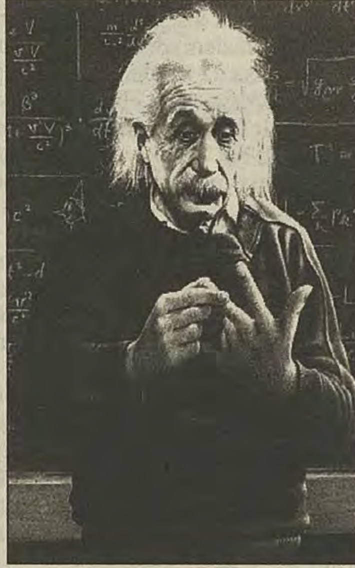
3– Kürdüm.

Yardımcı ol abe. Bunalımdayım. Selamlar."

"Evladım, Mehmet Nuri, iki gözüm. Durumunu içtenlikle anlatmışsın. Ben de benin yaptığın gibi madde madde önerilerde bulunuyorum:

1– Altına kaçırmak istemiyorsan bundan böyle amuda kalkarak uyumaya çalış evladım. Böylece üstüne kaçırmış olursun, nasıl fikir ama? Bu öneriyi birinden çaldım.

2– Kızın babası kim? Sor soruştur. Nusret Cimcimdal Bey'i çoktandır etrafta göremiyorum. Sakın gelip Urfa'ya yerleşmiş olmasın. Eğer düşündüğüm gibiyse havanı alırsın evladım. O adam kızı sana vermeyeceği gibi, yedi sülalenin de ocağını başına yıkar. Dikkat et evladım. Sana kız mı yok, elini sallasan ellisi.

3– Kürt olmakla ayvayı yemiş durumdasın, yine de Allah'tan ümit kesilmez. Öpüyorum."

Başka bir mektuba geçiyorum. Aşık Hıyari imzası taşıyor. Tunceli'den geliyor:

"Sayın Hazım Kardaş,

Ben taşrada yaşayan bir halk ozanıyım. Birçok eser yaratıyorum, ama gerekli açılımı sağlayamıyorum. Duyduğuma göre şimdi İstanbul'da, özellikle Beyoğlu'nda yeni barlar açılmış. Duvarlarda Şark usulü halılar, kilimler, heybeler varmış. Millet ufak kürsülere oturup rakı–bira içip Alevi türküleri dinleyerek halk müziğimize dönüş yapıyorlarmış. Yoz pop müziği ölüyormuş. Bunlar beni cesaretlendiriyor. Sana eserlerimden birini gönderiyorum. Bana o barlardan birinde iş bulur musun? Türkümün adı "Hey Dost." Sözleri şöyle:

"Dağdan kestim kereste/ Bütün aydınlarımız kafeste/ Çarem kalmadı artık/ Oluyorum ben her gün hasta / Hu dost/ Hu dost."

Cevap yazıyorum.

"Sevgili Aşık Hıyari,

Bahsettiğin barlar buralarda bolca açıldı. Fakat benim pek hoşuma gitmiyor. Yozluğa yozlukla karşı çıkılmaz. Bu yüzden sana da tavsiye etmiyorum. Arif Sağ, Neşet Ertaş, Musa Eroğlu'nu düşün. Çalışmalarında başarılar diliyorum. Rant yemenin alemi yok Hıyari kardeşim. Öpüyorum."

Bir mektup da İstanbul'dan gelmiş. Aaa, bizim Sezai Sarıoğlu. Bakalım ne yazmış:

"Hazım,

Altı ayı geçti. Benden aldığın 3 milyon borcu ne zaman ödemeyi düşünüyorsun. Öpüyorum"

"Olur şey değil. Teessüf ederim Sezai Bey. Beni sırtımdan hançerledin, okurlara rezil ettin. Parayla saadet olmaz dostum. Ne diye beni açık ediyorsun. Senin bende ne sırların var, ne fırıldaklar çevirdin sen, ben ağzımı açıp kimseye bir şey söylüyor muyum? Yaktın beni. Ayağını denk al. Ben de seni öpüyorum."

Son olarak Sivas'tan gelen bir mektubu yayınlıyorum:

"Hazım Bey,

3 yıl önce Madımak Oteli'nde 37 kişinin nasıl da diri diri yakıldığını biliyorsunuz. O zaman olayın faili olan bazı şahıslar şimdi Meclis'te. Böyle bir ülkede yaşamaktan utanıyorum. Benim sorunum ise şu. Olayın olduğu tarihlerde 4 yaşında olan oğlumun ruhsal dengesi bozuldu. Şimdi ne zaman ateş görse, "Allah–ü Ekber" diye bağırıyor. Tanıdığınız bir psikiyatrist var mı acaba?"

Çok duyarlı bir mektup. Hemen yanıtlıyorum:

"Sevgili okur,

Çocuğunuz için tanıdık bir–iki hekim arkadaşla konuştum. Size daha sonra bildireceğim. Ben de bu ülkede yaşamaktan utanıyorum. O olayı geçenlerde Öküz dergisi editörü üstad mizahçı Metin Üstündağ ile konuşuyorduk. Bir güzel laf etti, yazmadan edemeyeceğim. Şöyle:

"Ateş kirlendi artık. Ateşi yeniden bulmak gerekiyor."

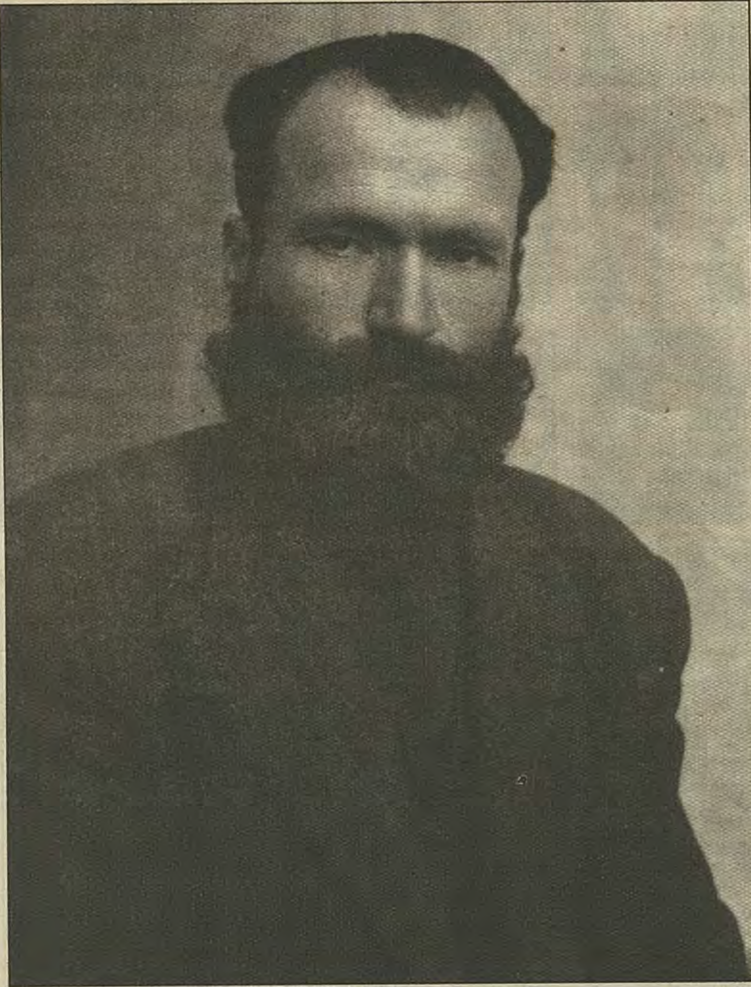
'Ben sizleri içinizdeki, o bilmediğiniz yüzünüzle sevdim'

Yusuf Ziya Örün

Av. Remzi Kazmaz, Figen Kazmaz, **Şenol Morgül,** Ahmet Paktan, **Mehmet Vural,** Ahmet Kulaksız, **Tuncer Piyadeoğlu,** Sultan Terzi, **Av. Mehmet Özçelik,** Mustafa Karaali, **Nilgün Aydın,** Av. Ahmet Aksüt, **Av. Funda Aksüt,** Engin Diler, **Sinan Kosif,** Sıtkı Çelik, **Av. Rıza Pehlevi Şat,** Ercüment Akgün, **Memiş Mani,** Muharrem Öztürk, **Emin Ardal,** İsmail Kulaksız, **Ahmet Demirkaya,** İlknur Akşimşek, **Asım Vural,** Mustafa Akyüz, **Bülent Akyüz,** Tevfik Onal, **Haluk İnan,** Hasan Kosif, Hüseyin Beşikçi, **Asım Beşikçi,** Tayfun Gençsoy, **Fatma Gençsoy,** Fatoş Kazmaz, **Mustafa Kazmaz,** İbrahim Çelik, **Talat Aksu,** Mustafa Bekar, **Hacı Başar,** Sefa Aktepe, **Av. Mehmet Bayraktar,** Cengiz Şafak, **Erhan Beşikçi,** Metin Yurtvermez, Bayram Bora, Nafiz Kızıltan

Biz seni içimizdeki, o bildiğin düşümüzle sevdik...

Bardağı taşıran sol damla...

Yusuf Amca'yı en son geçen hafta aramıştım.

– Alo, nasılsın yaşsız komünist, diye takılınca ilginç bir yanıt vermişti.

– Sınır ihlalleri yapıyorum.

Önceki konuşmalarımızda, "devir–devran değişti uşağum, memleketin hali nereyedur, ha bu çiş nereyedur bilmeyrum" diyerek "altını ıslatmasına" hafifletici ve komik mecazlar yaptığından, "çıkışlara dur diyemiyor galiba" diye geçirmiştim içimden.

Yanlış tefsirin, anında teksir edileceğini bildiğinden, "Laz'ın ayağı öyle değil", "destur" diyerek solumu kesiverdi:

– Ha uşağum, eski alışkanlık gereği söylediklerimi cımbızlayıp aleyhime kanıt olarak kullanıyorsun. "Sınır ihlalleri yapıyorum" dememden kasıt "öte dünya" ile "beri dünya" arasında gidip geliyorum. Öte dünya nereyedur, beri dünya nereyedur karıştırıyorum.

– Aldığım istihbarata göre öte dünyada da devlet varmış tedbirli ve tedarikli ol; yanına koruyucu kitapları almayı unutma, diye takılıyorum...

O, devlete aşk, aşka devlet olunamayacağını bilenlerden... Melekler, zebaniler, korucular, koruyucular üzerine lâflıyoruz.

***

Yıllar önce Özgür Gündem için yaptığım, "Yusuf Ziya Örün: Yoldaşlarına Uşağum Diyen Biri" isimli röportajda "Başımızı belaya sokan kitaplardan vazgeçmemek gerektiğini" ısrarla vurguluyor, "bir ihtiyacın var mı" soruma, "Mahrumiyet bölgesinde yaşıyorum. Beni arkadaşsız ve kitapsız bırakırsanız mahkumiyet bölgesinde yaşamış olurum" diyerek sıkça yüksek siyaset yapıyordu.

Okurnazar'ın bunca bol olduğu ve "bunca okumamamaya nasıl vakit bulabiliyoruz" cümlesinin en çok aydınları tarif ettiği bir ülkede Yusuf Amca, "yaşı doksan, okuması noksan" kitapsızlardan değildi. "Kitapsızlık" onun sıkı bir ateist oluşunun imgesiydi.

Aylar önce ona Eduardo Galeano'nun "Kucaklaşmanın Kitabı"nı göndermiştim. Sonraları "bir tane daha gönder" diye sıkıca tembih edince; "galiba kitap eline geçmedi ya da birine verdi" diye düşünerek, ikincisini de göndermiştim. Meğer hikâye başkaymış...

En birinci torunlarından Şenol, (Hani şu Grup Göçebe'de, müzikhallerde muzip şarkılar çalıp söyleyen Rize'nin çarşısından olan çocuk) günlerden bir gün; "Yusuf Amca yatalak olmuş, altını üstünü bilmiyormuş" deyince kitabın sırrı çözüldü.

Şenol'la görüştükten sonra Kır Aşkiyası'nı arıyorum. Telefonun bir ucunda ben, diğerinde Yusuf Ziya Örün:

– Yusuf Amca kitabı okudun mu?

– 'Kucaklaşmanın Kitabı'nı okumak kolay mı sanırsın? Kavuşmak, kucaklaşmak meseledir yahu. Benim hallerimde kitap okumak çok zahmetlidir. Bir taraftan bir tarafa dönmek bürokrasi gibi binbir törene tabi. Kitabın sayfalarını açmak bir başka zahmet. Okumanın çaresini buldum tabii. Gönderdiğin kitaplardan birini bir yanıma, diğerini diğer yanıma koyuyorum. Temsil, birinde yirminci sayfa, diğerinde yirmibirinci sayfa açık oluyor. Her sayfaya iki saatte bir rendevu veriyorum. Tıpkı dostlar gibi, sayfaların arası açıldı, birbirimizi okumak zaman alıyor. Hane halkına beni bir taraftan bir tarafa döndürmek için çok zahmet verdiğimden sayfaları hazır tutuyorum. Beni döndürdüklerinde kitabın sayfası okunmaya hazır halde yoldaşını bekliyor. Böylece onlara ikinci zahmet vermemiş oluyorum."

Kitaplara yoldaşım diyen bir başka birini tanıdınız mı?

Merakları var: "Türkiye nereyedur, muhalifler nereyedur, Kürtler nereyedur, savaş nereyedur, barış nereyedur" sorularının yanıtlarını merak edip duruyor.

"ÖDP nereyedur? Bir ilgin var midur" diye şaşırtma bir soru soruyor...

"Ö" yerine "O" kullanıyor.

"Yine bir kusur mu eyledik" diye geçiyor içimden, sesimi taktik ve stratejilere akort ederek, "sempatizan bir kurucu olduğumu" en (d)evrimci sesimle fısıldıyorum ve inisiyatifi ele geçirmek için Cemal Süreya'nın "Kehanet 1985" adlı şiirini okuyorum:

'Lokman şair senin
hayatın
Yedi kırlangıcın
hayatı kadar
Altısını ardı ardına
yaşadın
Bir kırlangıcın daha
var'

"Bu şiir ne demeyedur, sorularımın yolunu şiirle kesme" demeye getiren şeyler söylüyor. Kırlangıcın sekiz yıl ömrünün olduğunu, ÖDP'nin de yarım kırlangıç ömrüne ihtiyacı olduğunu anlatıyorum...

"Hamsinin ömrüne göre tarif yapsaydın daha kolay anlardum" diyor muzipçe...

***

Yusuf Amca'nın ölüm haberini Ankara'da, ÖDP Parti Meclisi toplantısını "gözetlemek" için gittiğimde söylediler. Her nedense "Bize nazar değdi uşağum, oysa hazar (barış) değmesi gerekirdi" diyerek evrimi ve devrimi usulcacık iç içe geçirerek, kalbinin üçüncü bunalım döneminde ölüverdi gibi geldi bana. Hayat ile ölüm arasındaki "suni dengeyi" bir çırpıda kırıp, sınırı gerçekten ihlal ederek öte'ye, sonsuza, doğanın kucağına, diyalektik mutluluklara doğru kendini bıraktı gibi geldi...

Bir görüşmemizde, "açık görüşe" gelmeyenlere sitem eden, "unutmalara esastan ve usulden sitem eden" sözleri geldi aklıma...

Siyah beyaz fotoğrafların bile yemyeşil çıktığı Rize'nin bir yamacında herkesi "kapalı görüşe" bekliyor olmalı, diye düşündüm...

Söylencelere göre, "kapalı görüş" bütün kızlarına, oğullarına, yoldaşlarına açıkmış... Açık görüşe gelmeyenlerin bile kapalı görüşe geleceği vasiyetleri arasındaymış.

Öbür dünyada da ifade vermemek gerektiği vasiyetleri arasındaymış.

"Çav Bella" ve "Çay Bella" nakaratları arasında geçen solkişot biri... Nam–ı diğer Kır Aşkiyası Yusuf Ziya Örün...

Bardağı taşıran sol damla...

KARŞUBERİ TÜRKÜSÜ

Oy derecik derecik
Suyun akar incecik
Ağlayun beni uşaklar
Elecegum gencecik

Gün gelende uşaklar
Bizi köyden beklerler
Ederler birbirine
Yılbaşı gelecekler

Çay dallarina
Yağan karlar eriyi
Bi bakişda tanıdum
Yoldaşlarım geliyi

GÜLCEMAL'E GELEN

Sevgili Sezai,

Neticede uzun zaman da olsa verilmiş SÖZ, SÖZ'dür; tutulmalıydı. Nihayet sana TRABZON–MAÇKA etimoloji sözlüğünü fotokopi olarak gönderiyorum. Bu arada belki yıllardır unutulan bir tad olarak birkaç satır da karalayayım dedim. (...) Mektubun sonunda GÜLCEMAL'e bir de notum var.

Her neyse, geçenlerde eski SÖZ'lere şöyle bir göz atayım dediydim. ÖDP muhabbetinden sonraki sayılarda birkaç başlık dikkati çekiciydi. "Anneme ÖDP'li olduğumu söyleyin" ya da "Berberime ÖDP'li olduğumu söyleyebileceğim" gibi... Yahu birader. Annem aşağı yukarı yirmi seneye yakındır "Bizim uşaklar Tevrimcidir! Rey mey atmazlar, baada sanduğa gittin mi boş atacasın" derdiler hep. Olsa bi partilari verırım olara rey elime mi yapişir. Ama bokcanlinın doğurdukları "bu iş reylan meylan olmaz" deyiler. Aca başları kimdir oni bi tanisam oğada deyecoğum bulari. Bolaki biyerde rastlarım oğa..."

Annem daha çok şey diyordu ve diyor tabii. Meselenin asıl hamsi tarafı, şimdi anneme ÖDP'liyim desem "oy bokcanlinın doğurduğu döndun mi? Madem oyle habukada sıkıntilari niye çekturdunuz baa" da diyebilir, ya da "başımız"ı gördüğünde (Ufuk Uras'ı), "Ha bu muanatın peşine mi gideysınız" deme riski de mevcut. Gene de annemin bizi "tevrimci" bilmesinde fayda var. Zaten geçenlerde sırf devrimci olduğum için berberimle kavga ettim. "korkti da döndi" demesin diye ona ÖDP'den bahsetmeyi düşünmüyorum. Dikkatimi çeken diğer başlıklar şimdilik bende kalsın. Geçelim başka bir mevzuya...

Ufak ufak yaz geliyor. Kıbrıs'tan arta kalan zamanın olursa buralara da bekleriz. Rakımız ve balığımız hala mevcut. Ya da buralara düşmen için Trabzon'u Yeşil Hat'la ikiye mi bölelim.

Uzundur Yusuf Dayı'ya giden gelen yok. Tanrıların gazabı şiddetli olabilir. Ayrıca "bizim de dağlarımız var". Hem de Beşparmak'a, beşparmak fark atar cinsten. Neyse bu da bir davet yazısıydı bizim usulce.

(...)

Sevgili Sezai, Gülcemal'in notu arka sayfada. Öncelikle sana ve diğer arkadaşlara kucak dolusu selamlar. her ne kadar sürç–i lisan etmişsek affola! Hoşçakal.

Burhan Öztürk
24 Nisan 96/ TRABZON

Koray Kaya, Menekşe Kaya, **Asuman Sivri,** Yasemin Sivri, **Özlem Şahin,** Nurcan Şahin, **Belkıs Çakır,** Serpil Canik, **Serkan Doğan,** Yeşim Özkan, **Huriye Özkan,** Handan Metin, **Sait Metin,** Ahmet Özyurt, **İnci Türk,** Muammer Çiçek, **Gülsüm Karababa,** Murat Gündüz, **Mehmet Atay,** Gülender Akça, **Hasret Gültekin,** Sehergül Ateş, **Erdal Ayrancı,** Asaf Koçak, **Uğur Kaynar,** Behçet Aysan, **Edibe Sulari Aybaba,** Muhibe Akarsu, **Muhlis Akarsu,** Metin Altıok, **Carina Cuanna,** Asım Bezirci, **Nesimi Çimen,** Ahmet Öztürk, **Kenan Yılmaz**

i k i t e m m u z b i n d o k u z y ü z d o k s a n ü ç

'Ölüler bizi uyarıyor'

Sezai SARIOĞLU

benzin dökem kibrit çakam
kalem tutan ellere
kâtip arzuhâlim yaz halk'a
böyle
(Metin Üstündağ)

Alman edebiyat ve düşün dünyasının önde gelen isimlerinden Wolfgang Borchert'in dev yapıtı "Kapıların Dışında", çarpıcı bir tiyatro eseridir. Çok genç yaşta, isteği dışında gönderildiği cephede (dönem, Almanya'nın da yer aldığı İkinci Dünya Savaşı'dır) iç organlarında ve yüreğinde aldığı tahribatlardan yaşamını yitiren Borchert, kısacık yaşamını sürekli, aralıksız yazarak doldurdu, uzattı. Eserlerinin çıkış noktası, kıyıcı, örseleyici, tahrip edici ve faşistçe yapılan savaşlara karşı olmaktı. İşte, "Kapıların Dışında", yazarın tam da bu temayı en çarpıcı biçimiyle işlediği özgün bir yapıtıdır.

(Bir elinde yarım içilmiş sigara, diğer elinde temizlik fırçasıyla öldürülen Metin Altıok'un; "Zaman eksiltir insanı, her geçen gün ömründen çala çala/ Geçende oturup düşündüm, ne kadar kaldığımı, azala azala" dizelerini anımsayalım. Savaşın, katliamların mağduru mudur, suçlusu mudur bu halk. Geçende oturup düşündüm; savaşta azala azala sadece "küçük h" kalmış halktan kala kala...)

Savaşı başlatanlar, dayatanlar, uygulayanlar ile uygulamak zorunda bırakılanların, mağdurların, savaş kurbanlarının, yok yere çöküp yok olanların üçlü bir hesaplaşmasıdır bu oyun. Bu kez "kapıların dışında" yaşanan yoğun bir hesaplaşmadır bu üstelik. Savaşın ülkesi, biçimi, dili, dini, cinsiyeti ve niteliği yoktur. Sıvas'ta yaşanan da bu gerçeklikten yola çıkıldığında, şimdi iktidarda bulunan politik islamın açtığı tam bir "savaş"tır; vahşice, tasarlanarak, diri diri yakılan onca insan, soykırım, meydana getirilen tahribat, kan, ateş ve diri diri yakılan insan cesetlerinin yakıcı kokusu... "devlet godot'yu mu/ bekliyor" (M. Üstündağ)

(O anı hep oradadır. O olay, yakılarak öldürülenlerin anıları hep oradadır. Kent ve hatıralar hiçbir yere kaçamaz. Şehrin ortasında artık bir toplu mezarlık vardır. Madımak Oteli eskisine benzetilmemeye çalışılarak restore edilse de, güneş devletle sıvanmamaktadır. Bu otele gelen müşteriler, ölülerin külleri üzerinde nasıl uyuyabilir, nasıl sevişebilir.)

Bu savaşta da iki taraf vardı: Mazlumlar ve güçlüler. Tanrı, kıyamet gününde, Heinrich Böll'ün de "Ademoğlu Neredeydin?" adlı ünlü romanında belirttiği gibi, bu kıyıcılığı başlatanlara sormayacak mı: "Ademoğlu neredeydin?" Onlar da "Savaştaydım," demeyecekler mi?.. Peki, ikinci soru? "Neden? Gerekçen neydi?" Cevap: "?!..........."

(Brecht'e nazire yaparcasına halkı iptal edip yeni bir halk seçsek uykulu halk, "uykusuz Türkçeyle" yirmidört ayar ayılır mı dersiniz?)

Vahşi zafer kahkahaları atıp tepiniyorlar şimdi o toplu mezarın üstünde. Ellerinde kafataslarından içtikleri kan... Kanla sulanmış bir toplu mezar toprağı ıpıslak şimdi. Mezarlar kokar, hep kokar, unutmayın. Bu koku, uğursuz, kahredici, irkiltici bir ıstırapla sarsmayacak mı bu otelde kalanların yüreklerini, bir isyan ve haklı öfke uğultusu tiz bir çığlık gibi doldurmayacak mı onların kulaklarını?.. Sıvas şehrinin üstündeki karanlık bulutları, öldürülenlerin ışıltıları yarıp aydınlatmayacak mı?.. Ama bulutlara ateş edemezsiniz, ateşe veremezsiniz gökyüzünü, her şeyi belki ama gökyüzünü, pırıl pırıl ışıltılı yıldızları asla!..

(Herkesin şehri kendi yüzüne benzer... Ya da herkes şehrinin yüzüne benzer... Sivas'ta olanları, 2 Temmuz 1996 günü "Atatürk'e şikayet eden" Pir Sultan Abdal Derneği Genel Başkanı Murtaza Demir, sevgili Metin Üstündağ'ın "bitlis'te beş minare bingöl'de altıok/ beri gel cumhuriyet beri gel" dizelerinin anlamını düşünmüş müdür?

Otelin köşesine açılan "Ata İskender Kebap Salonu"nun adının "Ata" olması ile "Ata'ya şikayet" tarihin ironisi denilen şey midir?..)

Berlin'de Spartakistler'in önderlerinden Rosa Lüksemburg ve Karl Liebnech'in de yattıkları mezarlığın girişindeki görkemli mermer anıtta DIE TOTEN MAHNEN UNS, "Ölüler bizi uyarıyor" yazılıdır.

Ölüler bizi uyarıyor...
Ölüler bizi uyarıyor...

Fotoğraf: Mehmet Özer

SÖZ
HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

● **Sahibi:** Olgu Ltd. Şti. adına Ali KÜÇÜK ● **Koordinatör:** Seyfi ÖNGİDER
● **Yazı İşleri:** Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN,
● **İdare:** Ali KÜÇÜK, Muzaffer TUTKAN
● **Sorumlu Müdür:** Hüseyin AYIK
● **Ankara Temsilcisi:** Mustafa ERDOĞAN

Avrupa Temsilcilikleri

● **Almanya Temsilciliği** — **Tel :** 0049.69.7075714 **Fax:** 0049.69.625645
● **Fransa:** Y. Mustafa ÖZKAN — **Tel :** 0033148572114 **Fax:** 0033148571691
● **İsviçre:** Süleyman ÖZGÜR — **Tel :** 004113415213
● **İngiltere:** Ahmet SAYER — **Tel :** 00441814826280

Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. No: 3/8 Taksim / İstanbul **Tel:** (0212) 249 99 29 **Fax:** (0212) 249 99 29 **Basıldığı Yer:** Serler Matbaacılık **Dağıtım:** Biryay